

'Díyî Lălă

Ngá zĩlĩ sĩsĩ rĩ

*Búkũ nô ózĩ “'Díyî Lălă” tălă ítõlê kápĩtă ălô 'á
gõ'dá kpá kápĩtă nyâ'dî-tră-drĩ-lâ-ngâ-njĩ-kázíyá 'á rĩ,
ólă ôjílă gólĩyî őrĩ Īsĩră'élê kâ 'ásĩ rĩ 'bá yĩ trá ndrĩ.
Búkũ nô â'dâ âcĩ tõtô ôjílă Īsĩră'élê kâ rĩ 'bá yĩ kâ únĩ
zĩlĩ Sĩnáyĩ rĩ lésĩ cālê 'bădrĩ Kănánă kâ rĩ 'álă, Ôvârĩ
drĩ gólĩyî pázô â'dô-â'dô răgĩ ró Măsĩrĩ 'álă rĩ 'ásĩ rĩ
vósĩ rĩ ĩ'dĩ. Kpálê ĩtĩ rĩ, gólĩyî rĩ'á ĩyĩ drĩ âkó lé 'bá
ró, gõ'dá lēē ĩyĩ tă Ôvârĩ kâ rĩ 'ėlē kô. Gólĩyî gâ vólē
kpá dó nĩlĩ 'bădrĩ gólă Ôvârĩ drĩ tă lâ 'bălē trá 'ě'á fělă
gólĩyî drĩ â'dólē gólĩyî nyăányă kâ ró rĩ 'álă. ĩtĩ rĩ,
Ôvârĩ drĩ lâņô fēzô gólĩyî drĩ tă íyíkă lē âkô lâ 'ėlē
'dĩ tāsĩ. Tră gólĩyî drĩ rĩlĩ ndrô nyâ'dî-rĩ că âkô
'bădrĩ gólă Ôvârĩ drĩ tă lâ 'bălē gólĩyî drĩ 'dĩ 'álă.
Búkũ nô â'dâ látĩ gólă Ôvârĩ drĩ rĩzô ôjílă íyíkă rĩ 'bá
yĩ vó lâ yĩ ndrēlē rĩ ĩ'dĩ, ôzô kpálē gólĩyî â'dô drĩ
âkó lé 'bá ró rĩ. Gõ'dá búkũ nô â'dâ kpá látĩ gólă
Músă drĩ rĩzô zăă drĩ-'bá ró rĩ'á tă Ôvârĩ kâ rĩ lēlē
ĩ'dĩ 'ėlē, ôzô kpálē ôjílă rĩ trá tă gĩlĩ gólă rú rōô rĩ.*

Őrĩ Īsĩră'élê kâ rĩ lălă drĩ-kákă lâ

1 ¹Ndrô rĩ lâ âfô-âfô őrĩ Īsĩră'élê kâ 'bădrĩ Măsĩrĩ
kâ 'ásĩ rĩ 'á, kăyĩ drĩ-kákă párá rĩ lâ ró rĩ kâ sĩ,

Kúmú Ôvârí drí tã âtázó Músã drí gũgũ gólâ tã-drĩ
 lēlē gólâkâ rî kâ 'á. Tã 'dî 'ê rû trá gólĩyî drí táyã
 'dĩrĩ vō āgāngbēlē Sīnáyĩ kâ rî 'á rî 'á. ²Ôvârí kī
 Músã drí rî, gólâ ōlā ōrĩ Īsīrā'élē kâ rî 'bá yî ndrĩ
 'bāsúrú lâ yî vó ró, gō'dá kpá 'bā-tī vó ró. ³Gō'dá kpá
 gólâ īīgī āgō gólĩyî ndrô lâ yî drí cālē trá nyā'dī-trá
 'ásī nī'á sīsī 'álâ 'ē 'bá īcālē cú ājú 'būlī rî yî rú lâ yî
 ndrĩ. ⁴Gólĩyî ēēdē lōsī 'dī vó lâ Ārónā bē, gō'dá drĩ-
 'bá 'bāsúrú 'dī 'bá yî 'ásī ālō-ālō, ā'dō īyíkā gólĩyî
 pālē.

⁵⁻¹⁶Drĩ-'bá gólĩyî drí njīlī drĩ-'bá 'bāsúrú 'dī 'bá yī kâ
 'ásī rî 'bá yī rú lâ yī rī'á nōtí:

Ēlīzū, Sédē rî mvá 'bāsúrú Rúbēnē kâ rî 'ásī
 Sēlōmélē, Zōrīsádē rî mvá 'bāsúrú Sīmónā kâ rî 'ásī
 Nāsónō, Āmīnādābārī mvá 'bāsúrú Yúdā kâ rî 'ásī
 Nētānē, Zū'á rî mvá 'bāsúrú Īsākārā kâ rî 'ásī
 Ēlīyābā, Ēlōnē rî mvá 'bāsúrú Zābulānā kâ rî 'ásī
 Ēlīsāmē, Āmīhódē rî mvá 'bāsúrú Ēfērémā kâ rî 'ásī
 Ēlīsāmē, Āmīhódē rî mvá 'bāsúrú Ēfērémā kâ rî 'ásī
 Gāmālélē, Pēdázō rî mvá 'bāsúrú Mānāsē kâ rî 'ásī
 Ābīdānē, Gīdēyōnē rî mvá 'bāsúrú Bēnjīmónā kâ rî
 'ásī

Āyézē, Āmīnīsādī rî mvá 'bāsúrú Dānā kâ rî 'ásī
 Pāgélē, Ōkōránē rî mvá 'bāsúrú Āsērā kâ rî 'ásī
 Ēlīyāsáfē, Dīyúlē rî mvá 'bāsúrú Gādā kâ rî 'ásī
 Āhīrā, Ēnānē rî mvá 'bāsúrú Nāfātālī kâ rî 'ásī

¹⁷⁻¹⁸Kâyî ãlô-ãlô 'dĩ sĩ rî, Músạ yî drí ngázó Ārónā
 bê gô'dá kpá drĩ-'bá 'dĩ 'bá yî bê ôjílā 'dĩ 'bá yî âzílí
 ndrĩ rû ê'bélé 'dó võ ãlô 'á. Gô'dá gólĩyî drí ãgô rî 'bá
 yî rú lâ yî îgĩzó ndrĩ â'dô 'bạsúrú vó ró, gô'dá kpá
 'bã-tị vó ró, gólĩyî ãgô ndrô lâ yî drí cãlé trá nyâ'di-
 trá 'ásĩ nĩ'á sísí 'álâ rî 'bá yî rú lâ yî îgĩzó ãjũ 'bũ 'bá
 ró, ¹⁹té õzõ Ôvârí drí tã lâ 'bãlé trá Músạ drí rî tí.
 Ôjílā 'dĩ 'bá yî ólā gólĩyî trá ndrĩ võ ãgângbêlê gólā
 Sĩnáyĩ kâ 'dĩ 'álā.

²⁰⁻⁴³Ólā ôjílā gólĩyî îcá 'bá bê trá 'ẽ'á ãjũ 'bũlĩ rî 'bá
 yî trá nõtĩ:

46,500 'bạsúrú Rúbẽnê kâ rî 'ásĩ
 59,300 'bạsúrú Sĩmónā kâ rî 'ásĩ
 74,600 'bạsúrú Yúdạ kâ rî 'ásĩ
 54,400 'bạsúrú Īsākārā kâ rî 'ásĩ
 57,400 'bạsúrú Zặbũlạnặ kâ rî 'ásĩ
 40,500 'bạsúrú Ēfêrémā kâ rî 'ásĩ
 32,200 'bạsúrú Mãnásê kâ rî 'ásĩ
 35,400 'bạsúrú Bẻnjĩmónā kâ rî 'ásĩ
 62,700 'bạsúrú Dãnā kâ rî 'ásĩ
 41,500 'bạsúrú Āsérā kâ rî 'ásĩ
 45,650 'bạsúrú Gádā kâ rî 'ásĩ
 53,400 'bạsúrú Nặfặtặlĩ kâ rî 'ásĩ

⁴⁴⁻⁴⁶Ōjílā ndrī Músā yī drī lālē Ārónā bē gólīyī ndrô
lâ yī drī cālē trá nyâ'dî-trá 'ásī nī'á sísí 'álâ 'ē 'bá
îcálē ājú 'būlí ājú 'bū 'bá ró rī rī'á īyī ndrī 603,550 ⁴⁷⁻
⁴⁹Gō'dá ítí rī, Ôvârī 'bā tā trá kī ōjílā lālē 'dī 'bá yī
ólāá 'bāsúru Lávī kâ rī 'bá yī lāfálē lâ yī 'á ālô lâ kó
kô, tālā Ôvârī âta trá Músā drī kī 'bāsúru Lávī kâ 'dī
drī â'dólē ngīī 'bāsúru āzâ 'dī 'bá yī rú sī. Lôsī
gólīyīkâ rī â'dó ājú 'bū kâ 'ī kô. ⁵⁰Lôsī gólīyīkâ rī 'bá
yī íyīkâ gūgū gólâ tā-drī lēlē kâ rī vó lâ ndrēlē, gō'dá
ngá gólīyī â'dó 'bá 'á lâ rī 'bá yī bē ndrī. Gólīyī â'dô
īyī fē âcē lâ yī nī'á, gō'dá ítá lâ māsámā ró rī yī bē,
gō'dá ngá ndrī 'á lâ rī 'bá yī bē, ōzō ōjílā ōngâ trá nī'á
táyā āzâ 'bālē vō ó'dí āzâ 'á rī. Gólīyī â'dô īyī vó lâ
ndrē'á gō'dá ū'dī īyī gūgū īyī nyāányâ kâ rī gbāâ dīrī
rú lâ sī. ⁵¹Ōzō ōōtrō gūgū gólâ tā-drī lēlē kâ 'dī trá rī,
āgō gólīyī 'bāsúru Lávī kâ 'ásī rī â'dô īyī 'dī'á lâ nī
vō gólâ ó'dí rī 'álâ. Ōzō ōjílā āzâ â'dó kô 'bāsúru Lávī
kâ 'ásī rī, ōnī trá īyī cālē ānyī gūgū tā-drī lēlē kâ 'dī
rú rī, áâ'dô lânō fē'á gólīyī drī ūfūfū lâ yī sī.
⁵²Bāsúru 'dī 'bá yī ālô-ālô drī â'dólē īyī vō gūgū īyī
nyāányâ kâ rī 'dī kâ bē táyā 'á, gō'dá kpá béré īyīkâ
bē. ⁵³Gō'dá rī, 'bāsúru Lávī kâ rī 'bá yī drī īyīkâ gūgū
īyīkâ rī 'dīlí gbāâ dīrī gūgū gólâ tā-drī lēlē kâ rī rú
sī. Tā gólīyīkâ rī íyīkâ rī'á ōjílā íkílí ōzó īyī kô ácá
ānyī gūgū gólâ tā-drī lēlē kâ 'dī rú, tālā mbârākā
Ôvârī kâ lāvū 'bá kôro 'dī ōzó kô gólīyī ūfū. ⁵⁴Gō'dá
ítí rī, ōjílā drī tā ndrī Ôvârī drī 'bālē Músā drī 'dī

’ézó.

**Tă Ôvârî drî lăţî gŭgŭ gólîyî ’ě’á rălă táyă ’á rî tă lâ
â’dázó Músă drî rî**

2 ¹⁻²Gõ'dá Kúmú Ôvârî drî tă âtázó Músă yî drî
Ărónă bê, 'băşúró âlô-âlô drî gŭgŭ îyíkâ rî 'dîlî té
vô îyíkâ ’á, gõ'dá béré îyíkâ bê. Gõ'dá gŭgŭ gólâ tă-
drî lělê kâ rî drî íyíkâ â'dólé té â'dî-drî ító ’â gólâ
â'dî-drî ndrî táyă 'dî ’á rî kâ ’á

.
³⁻⁹Băşúró gólîyî Yúdă kâ gõ'dá Îsăkáră kâ rî bê
gõ'dá kpá Zăbŭlănă kâ rî bê â'dô îyíkâ rî’á gólé îtu
drî âföre gólâ gŭgŭ tă-drî lělê kâ 'dî kâ rî lésî ró béré
îyíkâ rî lăgátî. Drî-'bá 'băşúró Yúdă kâ rî kâ rî’á
Năsónô î'dî, gõ'dá ăjú 'bŭ 'bá 'băşúró 'dî kâ rî rî’á
74,600. Drî-'bá 'băşúró Îsăkáră kâ rî kâ rî’á Nětănē
î'dî, gõ'dá ăjú 'bŭ 'bá 'băşúró 'dî kâ rî rî’á 54,400. Drî-
'bá 'băşúró Zăbŭlănă kâ rî kâ rî’á Ēlîyábă î'dî, gõ'dá
ăjú 'bŭ 'bá 'băşúró 'dî kâ rî rî’á 57,400. Ítî rî, táyă 'dî
gără lâ âlô rî ’á rî ăjú 'bŭ 'bá bê rî’á 186,400. 'Băşúró
gólîyî nă 'dî 'bá yî rî îyíkâ 'délé sîsî, ōzō ōjílă â'dô
tră îyî nî’á rîlî vô âzâ ’á rî

.
¹⁰⁻¹⁶Băşúró gólîyî Rúbēnē kâ, Sîmónă kâ gõ'dá
Gádă kâ rî bê rî â'dô îyíkâ rî’á gólé drî-ágó drî gólâ
gŭgŭ tă-drî lělê kâ 'dî kâ rî lésî ró béré îyíkâ rî

lăgátí. Drī-'bá 'bāsúró Rúbēnē kâ rî kâ rī'á Ēlīzū ī'dî, gō'dá ăjú 'bū 'bá 'bāsúró 'dī kâ rî rī'á 46,500. Drī-'bá 'bāsúró Sīmónā kâ rî kâ rī'á Sēlōmélē ī'dî, gō'dá ăjú 'bū 'bá 'bāsúró 'dī kâ rî rī'á 59,300. Drī-'bá 'bāsúró Gádā kâ rî kâ rī'á Ēlīyāsáfē ī'dî, gō'dá ăjú 'bū 'bá 'bāsúró 'dī kâ rî rī'á 45,650. Ītí rî, táyā 'dī gārā lâ ālô rî 'á rî ăjú 'bū 'bá bē rī'á 151,450. 'Bāsúró gólīyî nâ 'dī 'bá yî â'dô īyíkâ 'dē'á 'bāsúró gólīyî 'dē 'bá sīsī rî 'bá yî vó, ōzō ōjílā â'dô trá īyî nī'á rīlí vō āzā 'á rî.

¹⁷Gō'dá gólīyî vó rî, 'bāsúró Lávī kâ rî 'bá yî drī ngāzō táyā âyélé gō'dá ngāzō īyî nīlí 'dūwā gūgū tā-drī lēlē kâ rî bē, gō'dá kpá ngá 'á lâ rî 'bá yī bē ndrī. 'Bāsúró 'dī 'bá yî ālô-ālô â'dô īyî nī'á, â'dô vō īyíkâ rî kâ vó ró gō'dá béré īyíkâ bē.

¹⁸⁻²⁴'Bāsúró gólīyî Ēfērémā kâ, Mānásē kâ gō'dá Bēnjīmónā kâ rî bē rî â'dô īyíkâ rī'á gōlé ĭtú drī 'dērē gólā gūgū tā-drī lēlē kâ 'dī kâ rî lésī ró béré īyíkâ rî lăgátí. Drī-'bá 'bāsúró Ēfērémā kâ rî kâ rī'á Ēlīsámē ī'dî, gō'dá ăjú 'bū 'bá 'bāsúró 'dī kâ rî rī'á 40,500. Drī-'bá 'bāsúró Mānásē kâ rî kâ rī'á Gāmālélē ī'dî, gō'dá ăjú 'bū 'bá 'bāsúró 'dī kâ rî rī'á 32,200. Drī-'bá 'bāsúró Bēnjīmónā kâ rî kâ rī'á Ābīdánē ī'dî, gō'dá ăjú 'bū 'bá 'bāsúró 'dī kâ rî rī'á 35,400. Ītí rî, táyā 'dī gārā lâ ālô rî 'á rî ăjú 'bū 'bá bē rī'á 108,100. 'Bāsúró gólīyî nâ 'dī 'bá yî drī īyíkâ 'dēlé 'bāsúró Lávī kâ rî 'bá yî vó, ōzō ōjílā â'dô trá īyî nī'á rīlí vō āzā 'á rî.

²⁵⁻³⁰Băşúró gólîyî Dánă kâ, Āsérā kâ gō'dá Năfátálî kâ rî bê rî â'dô îyîkâ rî'á gōlé drî-lîjî drî gólâ gūgū tã-drî lēlē kâ 'dî kâ rî lésî ró béré îyîkâ rî lăgátî. Drî-'bá 'băşúró Dánă kâ rî kâ rî'á Āyéžē î'dî, gō'dá ăjú 'bū 'bá 'băşúró 'dî kâ rî rî'á 62,700. Drî-'bá 'băşúró Āsérā kâ rî kâ rî'á Păgélē î'dî, gō'dá ăjú 'bū 'bá 'băşúró 'dî kâ rî rî'á 41,500. Drî-'bá 'băşúró Năfátálî kâ rî kâ rî'á Āhírā î'dî, gō'dá ăjú 'bū 'bá 'băşúró 'dî kâ rî rî'á 53,400. ³¹Îtî rî, táyā 'dî gārā lâ âlô rî 'á rî ăjú 'bū 'bá bê rî'á 157,600. 'Băşúró gólîyî nâ 'dî 'bá yî drî îyîkâ 'délé ădūkū ró, ōzō ōjílā â'dô trá îyî nî'á rîlí vō āzā 'á rî.

³²Dîî îtî rî, ăjú 'bū 'bá 'băşúró ōjílā Īsīrā'élē kâ rî kâ rî'á ndrî 603,550. ³³Gō'dá āgō âlô â'dó 'bá 'băşúró Lăvî kâ 'ásî rî ólāā kō â'dólé ăjú 'bū 'bá ró, té ōzō Ôvârî drî â'dalé Músā drî rî kâtî. ³⁴Băşúró 'dî 'bá yî âlô-âlô rî îyî gūgū îyîkâ édélé vō gólâ â'dalé trá gólîyî drî rî 'á, gō'dá rî îyî nîlí táyā ó'dî 'á rî béré îyîkâ bê, té ōzō lătî gólâ Ôvârî drî tã lâ âtalé trá Músā drî rî kâtî.

Tă gólâ 'băşúró Lăvî kâ rî tāsî rî

3 ¹⁻³Ôvârî ōtîrî tã âtá Músā drî únî gólâ Sīnáyî rî drî 'álâ rî, 'bā-tî Ārónā yî kâ Músā bê rî â'dô trá

nōtí. Ārónā rī'á mvá ágó bê sũ. Mvá drī-káká gólâkâ rī rī'á Nādábē ī'dī, gō'dá āzâ 'bá yī īyíkâ Ābīhū, Ēlīyézā gō'dá Ītāmā. Ōnjī gólīyī trá 'ē'á 'bālā īyī â'dólé drī-'bá kōrōnyā zā kâ ró. ⁴Gō'dá ītī rī, Ōvārī drī Nādábē yī fūzō volé Ābīhū bê vō āgāngbêlē Sīnáyī kâ rī 'álâ, tālâ gólīyī lēē tā Ōvārī drī lēlē rī 'ēlē kô. 'Dīī rī'á tā gólâ kōrōnyā zāzā kâ ngá fēfē ró rī tā lâ 'á. Gólīyī rī'á 'dīyímvá ākó. Ītī rī, Ēlīyézā yī gō lâkī cé nī Ītāmā bê rī'á īyī lôsī Ōvārī kâ 'ēlē átā lâ yī Ārónā yī bê ōzō drī-'bá kōrōnyā zā kâ rī kâtī

⁵⁻⁶Gō'dá Ōvārī drī tā âtázó Músā drī kī, gólâ āzâzī āgō ndrī â'dó 'bá 'bāsurú Lāvī kâ 'āsī rī ânīlī īyī âdrélé Ārónā drī-'bá kōrōnyā zā kâ rī ágálé, gō'dá gólīyī 'bālē â'dólé Ārónā rī âtī 'bá ró lôsī 'á. ⁷Gólīyī drī â'dólé Ārónā rī pālē ōjīlā 'dī 'bá yī bê ndrī gūgū gólâ tā-drī lēlē kâ rī vó lâ ndrēndrē sī. ⁸Gō'dá kpá lābī āzâ 'bá yī 'ēē sī tólâ, lôsī gólīyíkâ kpá rī'á ngá gólīyī 'á lâ rī 'bá yī vó lâ yī ndrēlē. ⁹⁻¹⁰Ārónā yī mvá lâ yī bê drī īyíkâ lôsī drī-'bá kōrōnyā zā kâ, kâ 'dī 'ēlē īyī tótó nī. Gólīyī â'dô īyī nī'á tótó nī cālē ānyī jó mvá gólâ gūgū tā-drī lēlē kâ 'á rī rú. Ā'dô ōjīlā āzâ 'ī rī, āā'dô fū'á lâ volé.

¹¹⁻¹²Gō'dá Ōvārī drī tā âtázó Músā drī kī, “Má njī āgō gólīyī â'dó 'bá 'bāsurú Lāvī kâ 'āsī rī yī trá ōjīlā Īsīrā'ēlē kâ rī 'bá yī lāfálé sī ndrī â'dólé ámakâ ífīfī lâ yī ró. ¹³Gólīyī gō'dá trá 'dīyímvá drī-káká rī'á tīlâ â'dó 'bá īyī ámakâ ró rī yī vó lâ yī 'á. Nī nī trá kī,

îtölé kâŷî gólâ má drí 'dīyímvá gólīyî tīlī drī-káká ró
 ōjílā Māsīrī kâ rī 'bá yī kâ ūfúzó rī 'ásī rī, 'dīyímvá
 tīlī drī-káká ró ōjílā Īsīrā'élē kâ rī 'bá yī kâ, gō'dá
 kpá kōrōnyā tīlī drī-káká ró rī 'bá yī bē rī rī'á īyī
 ámakâ ī'dī. Gólīyî rī'á ámakâ ífífí lâ ī'dī. Mā Kúmú
 Ôvârī rī tã nô âtalé nī.”

'Bāsúrú Lávī kâ rī lālā lâ

¹⁴⁻¹⁵Gō'dá Ôvârī drí tã âtázó Músā drí vō āgāngbêlē
 Sīnáyī kâ rī 'álā. Gólâ â'dâ Músā drí kī, gólâ ōlā
 'bāsúrú Lávī kâ rī 'bā-tī gólīyīkâ rī vó ró. Gólâ ōsō
 gō'dá 'dīyímvá āgō ró gólīyī ndrô lâ yī drí îtölé párá
 ālō 'ásī nī'á sīsī 'álā rī kpāa. ¹⁶Gō'dá Músā drí gólīyī
 lāzó, té ōzō Ôvârī drí 'bālē trá gólâ drí 'ēlē rī kâtī.

¹⁷⁻²⁰Lávī â'dô trá 'dīyímvá bē nā, rú lâ yī rī'á
 Gērēsónā, Kōhátā gō'dá Mērārī. Gērēsónā rī ózōwá
 yī âcâ trá īyī 'bāsúrú dādāwá āzā 'bá yī ró rī, ózī trá
 Lībínī gō'dá Símē. Kōhátā rī ózōwá yī âcâ trá īyī
 'bāsúrú dādāwá āzā 'bá yī ró sū rī'á zīlā Āmārāmā,
 Īzāhārā, Ēbērónē gō'dá Ūzélē. Gō'dá Mērārī rī ózōwá
 yī âcâ trá īyī 'bāsúrú dādāwá āzā 'bá yī ró rī, ózī trá
 Málī gō'dá Músī.

²¹⁻²²Gērēsónā rī ózōwá yī, gólīyī â'dó 'bá īyī 'bāsúrú
 dādāwá rī zīlī Lībínī gō'dá Símē bē rī, ōlā bē āgō

gólīyī ndrô lâ yī drī îtôlé párá âlô 'ásī nī'á sīsī 'álâ ndrī rī rī'á 7,500. ²³Gólīyī drī īyíkâ rīlī gôlé ĭtú drī 'dêrē gólâ gūgū tâ-drī lēlē kâ rī kâ lésī ró. ²⁴Drī-'bá gólīyíkâ rī rī'á Ēlīsápā, Lā'élē rī mvá ĭ'dī. ²⁵⁻²⁶Lôsī āgô 'dī 'bá yī kâ rī īyíkâ rī'á māsámā gólâ gūgū tâ-drī lēlē kâ 'dī kâ rī vó lâ ndrēlé gô'dá kpá ítá gólâ 'bālé jó tīlī-tī lâ 'á rī bē. Gô'dá kpá māsámā 'bárāñā ró gólâ 'dīlī dīrī gūgū 'dī rú sī gô'dá kpá ítá gólâ 'līlī jó tīlī-tī lâ 'á rī â'dó 'bá vō rū ê'bē kâ ró cú vō kōrōnyā zā kâ bē rī vó lâ ndrēlé, gô'dá kpá bāgō rīzō ômbélâ rī 'bá yī bē.

²⁷⁻²⁸Kōhátâ rī ózōwá yī, gólīyī â'dó 'bá īyī 'bāsúru dādāwá sū, Āmāramā, Īzāhārā, Ēbērōnē gô'dá Ūzélē bē rī 'ásī rī, olā bē āgô gólīyī ndrô lâ yī drī îtôlé párá âlô 'ásī nī'á sīsī 'álâ rī rī'á īyī ndrī 8,600.

²⁹Gólīyī drī īyíkâ rīlī gôlé drī-ágó drī gólâ gūgū tâ-drī lēlē kâ rī kâ lésī ró. ³⁰Drī-'bá gólīyíkâ rī rī'á Ēlīzápā, Ūzélē rī mvá ĭ'dī. ³¹Lôsī āgô 'dī 'bá yī kâ rī īyíkâ rī'á ngá gólīyī â'dó 'bá gūgū tâ-drī lēlē kâ 'dī 'á rī 'bá yī vó lâ yī ndrēlé, 'dī 'bá yī rī'á sāndúkū tâ-drī lēlē kâ rī, tārābēzā, ngá lāmbā 'bā kâ, vō kōrōnyā zā kâ, vō ngá ājī bē tūrū-tūrū rī zā kâ, ĭgā gólâ rīzō lōsī 'ēlé ĭ'dī sī lâ tólâ rī, gô'dá kpá ítá gólâ 'līlī jó mvá fīnyáwá tī gūgū 'dī 'á rī kâ bē. ³²Ēlīyézā, Ārōnā drī-'bá kōrōnyā zā kâ rī mvá lâ ró rī lōsī 'dī vó lâ yī rālē nī āgô Lávī kâ 'dī 'bá yī drī. Āmbā lâ ōzō ā'dô trá lōsī gólâ â'dó 'bá cú gūgū tâ-drī lēlē kâ 'dī 'álé lâ 'á rī

ĩ'dĩ rĩ.

³³⁻³⁴Mērārĩ rĩ ózōwá yĩ, gólĩyĩ â'dó 'bá ãyĩ 'bāsúru dādāwá rĩ, Málĩ gō'dá Músĩ bē rĩ 'ásĩ rĩ, ólā bē āgō gólĩyĩ ndrô lâ yĩ drĩ îtôlé párá âlô 'ásĩ nĩ'á sísĩ 'álâ rĩ rĩ'á ãyĩ ndrĩ 6,200. ³⁵Gólĩyĩ drĩ ãyĩkâ rĩlĩ gōlé drĩ-lĩjĩ drĩ gólâ gũgũ tã-drĩ lēlē kâ rĩ kâ lésĩ ró. Drĩ-'bá gólĩyĩkâ rĩ rĩ'á Zũrĩyélē, Ābĩhálĩ rĩ mvá ĩ'dĩ. ³⁶⁻

³⁷Lôsĩ āgō 'dĩ 'bá yĩ kâ rĩ íyĩkâ rĩ'á fē ācē êdrēlé ũrũ gũgũ 'dĩ kâ rĩ vó lâ yĩ ndrēlé, ngá rĩzô fē ācē 'dĩ 'bá yĩ lôsōlé 'á lâ 'á rĩ 'bá yĩ bē, fē lālâ lâ yĩ bē gō'dá kpá drĩ-fē ndrĩ rĩzô êdélâ rĩ 'bá yĩ bē. Gō'dá gólĩyĩ â'dô kpá fē ācē gólĩyĩ rĩzô māsámā 'dĩlĩ dīrĩ gũgũ 'dĩ ă'dĩ-drĩ lâ rú sĩ rĩ ngá rĩzô fē ācē 'dĩ 'bá yĩ lôsōlé 'á lâ 'á rĩ 'bá yĩ bē vó lâ yĩ ndrē'á bāgô lâ yĩ bē, gō'dá kpá ngá lâ āzâ 'bá yĩ bē ndrĩ.

³⁸Gō'dá vō gólâ gōlé ĩtú drĩ âfōrē gũgũ tã-drĩ lēlē kâ 'dĩ kâ rĩ lésĩ ró mbĩ jó tĩlĩ-tĩ ă'dĩ-drĩ gũgũ 'dĩ kâ bē rĩ íyĩkâ Músā yĩ drĩ ă'dĩ-drĩ íyĩkâ 'bāzô Ārónā bē, gō'dá Ārónā rĩ mvá gólĩyĩ rĩ 'dĩ 'bá yĩ bē. Gólĩyĩ ĩ'dĩ drĩ-'bá ró vō Ôvārĩ kâ 'dĩ drĩlĩ ôjílā Ĭsĩrā'élē kâ rĩ 'bá yĩ tāsĩ ndrĩ. Ōzō ôjílā āzâ ānĩ trá ācálē ānyĩ gũgũ tã-drĩ lēlē kâ 'dĩ rú rĩ, áâ'dô fũ'á lâ vólē. ³⁹Ítĩ rĩ, āgō gólĩyĩ ndrô lâ yĩ drĩ îtôlé párá âlô 'ásĩ nĩ'á sísĩ 'álâ Músā yĩ drĩ lālē Ārónā bē ōzō Ôvārĩ drĩ âtálē gólĩyĩ drĩ rĩ tí rĩ rĩ'á ndrĩ 22,000.

⁴⁰Gō'dá Ôvārĩ drĩ tã âtázô Músā drĩ kĩ, gólâ ólā āgō

mvá gólĩyĩ tĩlĩ drĩ-káká ró ndrô lâ yĩ drĩ â'dólé párá
 âlô 'ásĩ nĩ'á sísí 'álâ rĩ ndrĩ. Gõ'dá gólâ ĩĩgĩ rú lâ yĩ.
⁴¹Ôvârĩ kĩ nĩ rĩ, “Ăgô ndrĩ 'băsúró Lávĩ kâ 'ásĩ rĩ 'bá
 yĩ rĩ'á ĩyĩ ámakâ ĩ'dĩ mvá drĩ-káká ôrĩ Ĩsĩră'élē kâ rĩ
 'bá yĩ kâ rĩ vō lâ yĩ 'á. Mâ Kúmú Ôvârĩ âtâ tã nô nĩ.
 Gõ'dá kpá ítĩ 'băsúró Lávĩ kâ rĩ 'bá yĩ kâ rĩ ndrĩ ĩndrĩ
 lâ yĩ bē rĩ'á ĩyĩ ámakâ ĩ'dĩ, ítĩ drĩ-káká gõ'dá kpá
 ĩndrĩ drĩ-káká ôjílă Ĩsĩră'élē kâ rĩ 'bá yĩ kâ rĩ yĩ vō lâ
 'á.” ⁴²⁻⁴³Gõ'dá Músă drĩ âgô mvá drĩ-káká ôjílă
 Ĩsĩră'élē kâ rĩ 'bá yĩ kâ lâzó, té ôzô Ôvârĩ drĩ âtálē
 gólâ drĩ rĩ kâtĩ, gólĩyĩ rĩ'á ndrĩ 22,273.

⁴⁴⁻⁴⁵Gõ'dá Ôvârĩ drĩ tã âtázó Músă drĩ kĩ, gólâ ââ'dâ
 ôjílă 'dĩ 'bá yĩ drĩ kĩ, âgô ĩtô 'bá párá âlô 'ásĩ nĩ'á sísí
 'álâ 'băsúró Lávĩ kâ 'ásĩ rĩ yĩ rĩ'á ĩyĩ ndrĩ yĩ Ôvârĩ rĩ
 ífĩfĩ kâ ĩ'dĩ, âgô mvá drĩ-káká ôrĩ Ĩsĩră'élē kâ kâ ndrĩ
 rĩ vō lâ yĩ 'á. Gõ'dá gólâ ââ'dâ kpá gólĩyĩ drĩ kĩ, ítĩ
 gõ'dá ĩndrĩ bē ndrĩ 'băsúró Lávĩ kâ rĩ kâ rĩ'á ĩyĩ yĩ
 Ôvârĩ kâ ĩ'dĩ, ítĩ gõ'dá ĩndrĩ bē ndrĩ ôjílă Ĩsĩră'élē kâ
 rĩ kâ vō lâ 'á. 'Băsúró Lávĩ kâ rĩ rĩ'á ndrĩ ôjílă íyíkâ
 ífĩfĩ lâ ĩ'dĩ. Yĩ Ôvârĩ âtâ tã nô nĩ. ⁴⁶Gõ'dá âgô mvá
 drĩ-káká gólĩyĩ â'dó 'bá kámá-rĩ-drĩ-lâ-ngâ-nyâ'dĩ-nâ-
 drĩ-lâ-ngâ-mûdrĩ-drĩ-lâ-ngâ-nâ (273) lâlă lâ yĩ drĩ
 lâvũ 'bá kôro âgô 'băsúró Lávĩ kâ 'á rĩ 'bá yĩ drĩ sĩ
 'dĩ 'bá yĩ, ôjílă 'dĩ 'bá yĩ ôgĩ gólĩyĩ lôgôlé vólē.

⁴⁷Ôjílă lâ êê'bē kíló sílĩvă kâ mûdrĩ-drĩ-lâ-ngâ-njĩ,

⁴⁸gólâ ôfē ró Ārónă yĩ drĩ mvá lâ yĩ bē. 'Dĩ rĩ'á lâfă
 gólâ 'bălē trá âgô mvá 'dĩ 'bá yĩ drĩ lâ yĩ tĩ kâ lôgôlé

ndrĩ rĩ ì'dî. ⁴⁹⁻⁵¹Gõ'dá Músã drí lãfã ãgô mvá gólĩyĩ tĩlĩ drĩ-káká ró kámá-rĩ-drĩ-lã-ngã-nyâ'dĩ-nã-drĩ-lã-ngã-mũdrĩ-drĩ-lã-ngã-nã (273) kôro ãgô Lávĩ kã rĩ 'bá yĩ drĩĩ sĩ 'dĩ 'bá yĩ drĩ lã yĩ tĩzó 'dĩ ù'dúzó. Gõ'dá Músã drí fẽzó lã ãrónã yĩ drí mvá lã yĩ bẽ, té õzõ Ôvãrĩ drí 'bãlé trá gólã drí 'ëlé rĩ kãtĩ.

Lôsĩ ãgô gólĩyĩ Kõhátã rĩ ózõwá ró rĩ 'bá yĩ kã rĩ

4 ¹⁻³Gõ'dá Kúmú Ôvãrĩ drí tã âtázó Músã drí kĩ, gólã òlã òjílã 'bã-tĩ gólã ózõwá Kõhátã kã ró rĩ kã ndrĩ. Gólã òlã ãgô gólĩyĩ ndrô lã yĩ drí cãlé trá nyâ'dĩ-trá-drĩ-lã-ngã-mũdrĩ rĩ 'ásĩ cãlé bũũũ nyâ'dĩ-rĩ-drĩ-lã-mũdrĩ 'ẽ 'bã ìcãlé cú lôsĩ 'ëlé gũgũ tã-drĩ lëlẽ kã rĩ 'á rĩ.

⁴Lôsĩ ãgô 'dĩ 'bá yĩ kã rĩ íyĩkã rĩ'á ngá Ôvãrĩ kã ífĩfĩ lã gũgũ tã-drĩ lëlẽ kã 'á 'dĩ 'bá yĩ trõlé, õzõ óõngã trá táyã bẽ rĩ. ⁵Óõtĩrĩ 'ẽẽ ngãlé táyã bẽ rĩ, ãrónã yĩ mvá lã yĩ bẽ â'dô ãyĩ fĩ'á nĩ sĩsĩ gũgũ tã-drĩ lëlẽ kã 'dĩ 'álã, nĩ'á ítã gólã ãlĩ jó mvá gũgũ 'dĩ 'á 'dĩ tĩ 'dĩ rĩ ãnjĩlĩ vũdrĩ. Gõ'dá gólĩyĩ â'dô ãyĩ ítã 'dĩ trõ'á sãndúkũ tã-drĩ lëlẽ kã rĩ â'bãzó ì'dĩ sĩ lã. Gõ'dá gólĩyĩ â'dô ítã 'dĩ â'bã'á gómbéré tãndĩ sĩ, gõ'dá drĩlĩyĩ gómbéré 'dĩ â'bãzó ítã lãmúrĩ-lãmúrĩ sĩ.

⁶Gõ'dá gólĩyĩ â'dô fẽ ãcẽ rĩ sãndúkũ 'dĩ njĩ kã rĩ sõ'á ãnjĩ ãpálẽ sãndúkũ 'dĩ gãrã lã 'á rĩ 'ásĩ.

⁷Gõ'dá 'dĩĩ vósĩ rĩ, gólĩyĩ ẽẽdẽ ró ãyĩ tãrãbézã gólã

rĩzô ãmbãtã Ôvârĩ kã ífífĩ lâ rĩ 'bãlé drĩ lâ rĩ. Gólĩyĩ ãã'bã tãrãbézã 'dĩ ítã gólã lãmúrĩ-lãmúrĩ rĩ sĩ. Gõ'dá gólĩyĩ ò'bã ãgã mvá yĩ gõ'dá sãánĩ bê gõ'dá ãmbãtã bê ítã 'dĩ drĩ. ⁸Gõ'dá ó'bã ró ítã kããkã â'bãzó lâ ã'dĩ sĩ lâ. Gõ'dá ó'bã ró gómbéré tãndĩ drĩ lâ. Gõ'dá gólĩyĩ òsô ró fê lãlã rĩzô trôlã rĩ kôrô ãnjĩ gólĩyĩ ãpálé tãrãbézã 'dĩ gãrã lâ yĩ 'á rĩ 'ásĩ.

⁹Dĩ vósĩ rĩ, gólĩyĩ ãã'bã ró ngá lãmbã 'bã kã rĩ, ngá lâ ãzã 'bá yĩ â'dô 'bá òzô lãmbã yĩ tí, gõ'dá ngá dô kã rĩ 'bá yĩ bê ndrĩ ítã gólã lãmúrĩ-lãmúrĩ ró rĩ sĩ. ¹⁰Gõ'dá 'dĩ vósĩ rĩ, ãã'bã gómbéré tãndĩ sĩ. Gõ'dá ó'bã ômbê-ômbê lâ 'dĩ fê lãlã rĩzô trôlã rĩ drĩ.

¹¹⁻¹²Ãrônã yĩ mvá lâ yĩ bê ã âkô ró ãyĩ ítã lãmúrĩ-lãmúrĩ vò êdélé dáãbô 'ásĩ rĩzô ngá ãjĩ bê tũrũ-tũrũ rĩ zã kã rĩ drĩ, gõ'dá ããkô ró ãyĩ gómbéré tãndĩ drĩ lâ. Gõ'dá 'dĩ vósĩ rĩ, gólĩyĩ òsô fê lãlã rĩzô njĩlã rĩ kôrô ãnjĩ ãpálé gãrã lâ yĩ 'ásĩ 'dĩ 'ásĩ. Ngá gólĩyĩ vò 'dĩ kã ndrĩ ãã'dô gõ'á lâ ítã lãmúrĩ-lãmúrĩ sĩ, gõzó 'bãlã fê êdélé

¹³⁻¹⁵Gõ'dá Ãrônã yĩ mvá lâ yĩ bê â'dô ãyĩ ófó gólã vò kôrõnyã zã kã ạngĩ rĩ zélé rĩ ômvó'á vólé, gõ'dá vò kôrõnyã zã kã 'dĩ âkózó ítã lãmúrĩ-lãmúrĩ sĩ. Gõ'dá gólĩyĩ ò'bã ngá gólĩyĩ vò kôrõnyã zã kã kã òzô sĩnĩyã yĩ tí, sãánĩ ạngĩ ạngĩ yĩ bê rĩ 'dô ítã 'dĩ drĩ. Gõ'dá ãã'bã ãyĩ drĩ lâ gómbéré tãndĩ sĩ. Gõ'dá 'dĩ vósĩ rĩ, gólĩyĩ òsô fê lãlã rĩzô trôlã rĩ kôrô ãnjĩ ãpálé gãrã lâ 'á rĩ 'bá yĩ 'ásĩ. Gõ'dá òzô ããã'bã ngá 'dĩ 'bá yĩ trá

ndrĩ, gô'dá éêêêê trá ndrĩ njĩzó lâ rĩ vósĩ rĩ, 'dĩĩ
gô'dá trá lôsĩ ãgô gólĩyĩ Kôhátã rĩ ózôwá ró rĩ 'bá yĩ
kâ ì'dĩ ânĩzó ãyĩ fĩlí gũgũ tã-drĩ lèlè kê 'dĩ 'á, nĩ'á
ngá 'dĩ 'bá yĩ njĩlí nĩzó táyã ó'dĩ gólĩyĩ drĩ 'èzó ngãlé
'álâ rĩ 'álâ. Gô'dá ãtĩ rĩ, gólĩyĩ ífĩfĩ drĩ drĩ dôlé cú nĩ
ngá rĩ gógó yĩ rú kô, tãlâ gólĩyĩ ôzó ãyĩ kô ôdrãã.

¹⁶Ēlĩyézã Ārónã rĩ mvá â'dô íyĩkâ 'bã'á dô rĩ'á dālã
lãmbã 'á rĩ vó lâ ndrẽ 'bá ró gô'dá ngá ãjĩ bê rĩ'á zālã
vô rĩzó ngá 'dĩ zālè rĩ drĩrĩ rĩ bê, gô'dá kpá ãdrúgú
gólã rĩ'á zālã ãtũ vósĩ cé Ôvãrí drĩ ngá fẽfẽ ró rĩ, dô
rĩ'á ãnĩlã rúbã 'á rĩzó lã'bĩ ngĩngĩ 'èlè rĩ bê. Gólã
â'dô 'bã'á ngá ndrĩ gũgũ tã-drĩ lèlè kê 'á rĩ vó lâ ndrẽ
'bá ró.

¹⁷⁻¹⁹Gô'dá Kúmú Ôvãrí drĩ tã âtázó Músã yĩ drĩ
Ārónã bê kĩ, gólĩyĩ ô'è dódó rĩzó ãgô gólĩyĩ 'bãsúrũ
Kôhátã kê 'ásĩ 'dĩ 'bá yĩ âtĩlí, tãlã óôzó gólĩyĩ ãfũ kô.
Lôsĩ gólĩyĩkâ rĩ rĩ'á lôsĩ rúbã ãsũ kê rĩ ì'dĩ. Ārónã
yĩ mvá lâ yĩ bê rĩ â'dô ãyĩ rĩ'á gólĩyĩ ãjĩlí nĩ gũgũ
'álâ gô'dá drĩlĩyĩ tã 'è'á 'èlã rĩ látĩ lâ rãzó nĩ ãgô 'dĩ
'bá yĩ drĩ ndrĩ, tãlã ãgô 'dĩ 'bá yĩ drĩ nĩzó lâ ãyĩ ãlô-
ãlô kĩ, ngá ãyĩ drĩ 'è'á njĩlã rĩ íyĩkâ té nõô rĩ ì'dĩ.

²⁰Gólĩyĩ cá ngá 'dĩ 'bá yĩ lãgátĩ ãyĩ drĩrĩ sĩ kô, ngátã
ngá rĩ 'dĩ 'bá yĩ rúbã lâ yĩ ndrèlé cú ãtĩ drẽ â'bã ãkó
lã, tãlã gólĩyĩ ôzó ãyĩ drãã kô.

Lôsĩ ãgô gólĩyĩ Ġērēsónã rĩ ózôwá ró rĩ 'bá yĩ kê rĩ

²¹⁻²³Gõ'dá Kú mú Ôvâ rí drí tã â tá zó Músã drí kĩ, gólã òlã òjílã 'bã-tî gólã ózôwá Gêrêsónã kã ró rî kã ndrî. Gólã òlã âgô gólîyî ndrô lâ yî drí cãlé trá nyâ'dî-trá-drî-lâ-mûdrî rî 'ásî cãlé bũũ nyâ'dî-rî-drî-lâ-mûdrî 'ẽ 'bá îcálé cú lôsî 'êlé gũgũ tã-drî lêlê kã rî 'á rî.

²⁴⁻²⁸Lôsî gólîyîkã rî íyîkã rî'á ítã gólîyî mäsãmã ró gũgũ ạngĩ tã-drî lêlê kã rî 'álé lésî rî, gõ'dá kpá ïví lésî rî trôlé, gõ'dá drî lâ ítã ïndrî 'bí 'ásî 'dî bê, gõ'dá kpá gómbéré tãndí ïví lésî rî bê trôlé, gõ'dá kpá ítã 'bãlé jó tîlî-tî lâ 'á rî bê. Gõ'dá gólîyî â'dô kpá ítã gólã 'êlé ôzô ndôgô kâtí gũgũ tã-drî lêlê kã 'dî rú sî rî trô'á, gõ'dá kpá vô kôrônyã zã kã rî bê, kpá ítã gólã 'bãlé ndôgô tî rî bê, gõ'dá rî kpá bãgó yî bê. Ngá gólîyî ndrî â'dó 'bá dîrî vô kôrônyã zã kã lăgátî sî rî 'bá yî, rî'á lôsî Gêrêsónã rî ózôwá yî kã ï'dî ngá 'dî 'bá yî njîlî, ôzô áãã'dô trá ngã'á táyã bê nî'á táyã âzã 'á rî. Ārónã yî mvá lâ yî bê â'dô ïyî tã gólîyî âgô 'dî 'bá yî drí 'ẽ'á 'êlã rî â'dá'á nî gólîyî drí, gõ'dá kpá ngá gólã âgô ãlô rî drí 'ẽ'á njîlã rî bê. Gõ'dá òjílã gólîyî vó ndrê 'bá ró rî rî'á Ārónã drî-'bã kôrônyã zã kã rî mvá lâ rú bê Ītãmã rî ï'dî.

Lôsî âgô gólîyî Mërãrî rî ózôwá ró rî 'bá yî kã rî

²⁹⁻³⁰Gõ'dá Kú mú Ôvâ rí drí tã â tá zó Músã drí kĩ, gólã òlã òjílã 'bã-tî gólã ózôwá Mërãrî kã ró rî kã ndrî. Gólã òlã âgô gólîyî ndrô lâ yî drí cãlé trá nyâ'dî-trá-drî-lâ-mûdrî rî 'ásî cãlé bũũ nyâ'dî-rî-drî-lâ-mûdrî

’ê ’bá îcálé cú lôsî ’êlé gũgũ tã-drî lêlê kâ rî ’á rî.

³¹⁻³³Lôsî gólîyîkâ rî kpá rî’á ngá njîlî. Gólîyî â’dô ÿyîkâ fê âcê êdrêlé ûrû gũgũ tã-drî lêlê kâ ’dî kâ njî’á gô’dá fê lâlá lâ yî bê gô’dá kpá fê âcê êdrêlé ûrû ndôgô â’dî-drî lâ kâ rî kâ yî bê, bãgó yî, gô’dá ngá ônyîkô ndrî êdézó lâ rî ’bá yî bê. Áâ’dâ ngá gólâ âgô âlô rî drî ’ê’á njîlá rî drîlá. Îtámâ kpá î’dî lôsî ôjîlá ’dî ’bá yî kâ rî vó lâ ndrê ’bá ’î.

³⁴⁻⁴⁵Músâ yî Ārónâ bê gô’dá drî-’bá Īsîrâ’élê kâ rî ’bá yî lâ ÿyî bê âgô gólîyî Kôhátâ rî ózowá ró rî ’bá yî trá rî, gô’dá gólîyî drî âgô ndrô lâ yî drî â’dólé nyâ’dî-trá-drî-lâ-mûdrî rî ’ásî cǎlé bũũũ nyâ’dî-rî-drî-lâ-mûdrî ’ê ’bá îcálé cú lôsî ’êlé gũgũ tã-drî lêlê kâ rî ’á rî lâzó, gólîyî rî’á ndrî 2,750. Rî’á té ôzô Ôvârî drî âtálé Músâ drî ’êlé rî kâtî.

Gô’dá gólîyî lâ ÿyî bê âgô gólîyî Gêrêsónâ rî ózowá ró rî ’bá yî rî, gólîyî drî âgô ndrô lâ yî drî â’dólé nyâ’dî-trá-drî-lâ-mûdrî rî ’ásî cǎlé bũũũ nyâ’dî-rî-drî-lâ-mûdrî ’ê ’bá îcálé cú lôsî ’êlé gũgũ tã-drî lêlê kâ rî ’á rî lâzó, gólîyî rî’á ndrî 2,630. Rî’á té ôzô Ôvârî drî âtálé Músâ drî ’êlé rî kâtî.

Gô’dá gólîyî lâ ÿyî bê âgô gólîyî Mêrârî rî ózowá ró rî ’bá yî kâ rî, gólîyî drî âgô ndrô lâ yî drî â’dólé nyâ’dî-trá-drî-lâ-mûdrî rî ’ásî cǎlé bũũũ nyâ’dî-rî-drî-lâ-mûdrî ’ê ’bá îcálé cú lôsî ’êlé gũgũ tã-drî lêlê kâ rî ’á rî lâzó, gólîyî rî’á ndrî 3,200. Rî’á té ôzô Ôvârî drî

átalé Músā drí 'élé rî kâtí.

⁴⁶⁻⁴⁹Ítí rî, Músā yî Ārónā bê gō'dá drī-'bá Īsīrā'élē kâ rî 'bá yí bê rî lâ īyî bê ōjílā 'bāsúrú Lávī kâ 'á rî 'bā-tî lâ yî ndrī gō'dá ōjílā 'bā kâ bê rî, āgō gólīyî ndrô lâ yî drí â'dólé nyâ'dî-trá-drī-lâ-mûdrī rî 'ásī cālē būūū nyâ'dî-rī-drī-lâ-mûdrī îcá 'bá īyî ngá 'élé gūgū tā-drī lēlē kâ rî 'á, rī'á ndrī 8,580. Āgō 'dī 'bá yî ālô-ālô rī'á īyî cú lôsī ngīíngî bê 'élé, gō'dá ngá ngīíngî bê njīlī, ōzō ōōngā trá táyā bê rî. Rī'á té ōzō Ôvârī drí átalé Músā drí 'élé rî kâtí. Gō'dá 'díyî lālā 'dī drí ndēzō.

Tā gólā ōjílā gólīyî â'dó 'bá Ôvârī rî līfī 'á ngbángbá kô â'dô lā'bí kâ rî vó ró rî 'bā'bā lâ yí kâ táyā 'ásī īví 'álā rî

5 ¹⁻²Kúmú Ôvârī drí tā átazó Músā drí kī, gólā ō'bā tā ōjílā drí gólīyî ō'bā ōjílā gólīyî â'dó 'bá ngá lāzé īnyīrīkō kâ ōzō ārí tí rî bê vólé rīlī táyā 'ásī īví 'álā, gō'dá kpá ōjílā gólīyî ngá ōzō īvī tí rî drí rīzō âfōlé rú'bá lâ 'ásī rî 'bá yí bê, kpá gólīyî drí dō 'bá trá ōjílā āvō rú rî 'bá yí bê. ³Ōzō kpálé ōjílā lâ yî â'dô ōkó 'î ngātá āgō 'î yā rî, gólīyî â'dô nī'á vólé táyā gólā Ôvârī drí rīzō rīlī ōjílā lāfálé rî 'ásī. ⁴Gō'dá ōjílā 'dī 'bá yî drí tā Músā drí 'bālē gólīyî drí 'dī 'ēzō.

⁵⁻⁶Gō'dá Kúmú Ôvârī drí tā â'dázó Músā drí kī, ōzō āgō ngātá ōkó āzā ō'ē tā ōnjí trá ōjílā āzā drí rî, 'dīī rî gólā 'ē tā 'dī trá cú rī'á yî Ôvârī drí. ⁷Gólīyî ōlôfō

tã õnjí ãyíkâ 'dĩ Ôvârí drí gô'dá kpá òfê ãyî ngá tã
 õnjí gólĩyî drí 'èlé òjílã 'dĩ drí rî vò lâ 'á. Gólĩyî â'dô
 gô'dá tã 'dĩ vò lâ lôgô'á gãrã tã õnjí gólĩyî drí 'èlé 'dĩ
 drĩ sî ãlô njî 'ásî rî sî. ⁸Gô'dá òzô òjílã rî gólĩyî drí
 tã õnjí 'èzó drílã 'dĩ òdrã trá, gô'dá â'dô áró ãkó rî,
 lâfã fêlé 'dĩ áâ'dô fê'á lâ drĩ-'bá kōrōnyã zã kâ drí, òzô
 òjílã gólã Ôvârí rî vò 'á rî tí. Gólĩyî â'dô kpá
 kápĩlĩkĩ ágó fê'á ngá fêfê tã êdê kâ rî ró. ⁹⁻¹⁰Ngá
 gólĩyî ndrĩ òjílã drí rĩ'á âjílã drĩ-'bá kōrōnyã zã kâ
 drí rî, drĩ-'bá 'dĩ â'dô tã yí drí lèlé rî 'è'á ãdĩ sî lâ.

**Tã ãgô gólĩyî tã ãsũ 'bá kĩ ãyî òkó yí ãâyĩ trá ãgô ãzã
 bê rî tãsĩ**

¹¹⁻¹⁵Gô'dá Kú mú Ôvârí drí tã â'dázó Músã drí â'dalé
 òjílã Ìsĩrã'élê kâ rî 'bá yî drí kĩ, “Ãzã 'bá yî ãgô ãzã
 â'dô tã ãsũ'á kĩ, ãyî òkó òrĩ trá âyílĩ ãgô ãzã bê, gô'dá
 rî, gólã nĩĩ kô kĩ, pătĩĩ tã 'dĩ bê rĩ'á ãtĩ, tãlã lĩfĩ drĩ
 'bá tã rî 'dĩ kâ rî yũ. Gô'dá úúsú òkó 'dĩ kpá âyĩrĩ 'á
 ãgô ãzã rî gógó 'dĩ bê kô. Gô'dá tã ãzã kpá, ãgô â'dô
 tã ãsũ'á kĩ, ãgô ãzã òrĩ trá âyílĩ ãyî òkó bê, gô'dá rî,
 tã 'dĩ ãyĩngá õnjô 'ĩ. Tã 'dĩ 'bá yî 'á kpãrătĩ rî, ãgô 'dĩ
 â'dô â'dô 'è'á ãdĩ yã? Gólã â'dô ãyî òkó rî trô'á nĩzó
 drĩ-'bá kōrōnyã zã kâ rî ngálã, gô'dá gólã drí kpá 'ã-ĩ-
 ãrã trôzó kíló ãlô ngá fêfê ró. 'Ã-ĩ-ãrã 'dĩ óonjá kô dō
 sî ngátã ngá ãjĩ bê rî sî. Tã ífĩ lâ kĩ, 'dĩ rĩ'á ngá fêfê
 ãgô tã ãsũ 'bá ãsũ rî kâ ãdĩ, gô'dá rî, tã 'dĩ pătĩĩ lâ

â'dô âfô'á âgô 'dĩ drĩ gô'dá drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ rĩ bē nōtĩ.

¹⁶“Drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ rĩ ââtrō ôkó 'dĩ ânĩ'á âdrélé vō kōrōnyā zā kâ rĩ ágálé. ¹⁷Drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ 'dĩ ôdā lĩmvũ ngbángbá rĩ lĩmvó mvá 'á gô'dá tãpĩlĩndrĩ gólâ gũgũ Ôvârĩ kâ rĩ 'álé lâ 'á 'dĩ dālé 'á lâ, tãlâ ô'bā ró lĩmvũ 'dĩ bē â'dólé gĩgĩ ró. ¹⁸Gô'dá drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ 'dĩ ãĩnjĩ ôkó 'dĩ drĩ-'bí lâ, gô'dá ngá fēfē 'ạ'ị-àrá ró 'dĩ fēzô drĩgá lâ. ¹⁹Gô'dá drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ 'dĩ ũrũ lĩmvó lĩmvũ gĩgĩ kâ gólâ 'ē 'bá lãtrĩ fēlé ôkó 'dĩ drĩ ôzô pãtĩ'ĩ gólâ ẵậy'ị trá âgô ẵzâ bē 'dĩ yĩ drĩgá. Drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ 'dĩ ãĩjĩ ôkó 'dĩ lãtrĩtrĩ nō tã-drĩ lâ lēlé kĩ nĩ rĩ, ‘Ôzô ní ẵậy'ị âgô ẵzâ 'bã 'bá ánĩ ágó ró kô rĩ bē kô rĩ, ní pã ngá lãtrĩ lĩmvũ gĩgĩ nō kâ 'ásĩ. ²⁰⁻²²Gô'dá ôzô ní ẵậy'ị trá âgô gólâ 'bã 'bá ánĩ ágó ró kô rĩ bē rĩ, ánĩ ôkô vō ô'ĩ, gô'dá ánĩ 'à ãp'ị.’ Gô'dá ôkó 'dĩ ôlôgô ró tã-drĩ lâ kĩ, ‘Ô'ê rũ té ãtĩ.’

²³“Gô'dá drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ 'dĩ ãĩgĩ lãtrĩ 'dĩ wárãgã bí drĩ'ị, gô'dá drĩlâ úlĩ ãgĩlĩ 'dĩ 'bá yĩ jĩzô lĩmvũ gĩgĩ 'dĩ 'á. ²⁴Drē sĩsĩ gólâ 'bãá ôkó 'dĩ lĩmvũ 'dĩ mvũlĩ kô rĩ, ²⁵⁻²⁶gólâ â'dô ngá fēfē 'ạ'ị-àrá ró nã âmvó'á drĩ 'á dũũ ngálé ũrũ Ôvârĩ ândrá, gô'dá dãzó lâ vō kōrōnyā zā kâ rĩ drĩ'ị, gô'dá ãtôzó zãlâ. Tã ífĩ lâ kĩ, tãlâ ôkó 'dĩ ôtĩrĩ rĩlĩ lĩmvũ 'dĩ mvũlĩ rĩ, â'dô rĩ'á lâzélé lâzê rōô. Gô'dá ngá 'dĩ â'dô bí vế'á rĩ, gólâ ũmvũ ró lĩmvũ 'dĩ.

²⁷“Ôzô gólâ ẵậy'ị âgô ẵzâ 'bã 'bá gólâ rĩ ágó ró kô rĩ

bê rî, lĩmvû gĩgĩ 'dĩ â'dô lâzé'á gólâ rú rōô, gō'dá gólâ rî 'â â'dô pĩ'á gō'dá gólâ rî ôkō vō drí 'ĩzō. 'Dĩî rî, gólâ rî rú â'dô 'bã'á ònjí ró òjílâ gólâkâ rî 'bá yî lãfálé. ²⁸Gō'dá òzō ôkó 'dĩ ãyî ãgô ãzâ 'bã 'bá gólâ rî ágô ró kô rî bê kô rî, gólâ rî rú'bạ â'dô rĩ'á tãndí ró, gō'dá â'dô ícá'á drē zã rĩ'á 'dĩyĩmvá tĩlĩ.

²⁹⁻³⁰“Dĩî rî ngá gólâ 'ẽ'á 'êlâ òzō ãgô ìĩsũ tã trá kĩ, íyî ôkô ãyî trá ãgô ãzâ bê, gō'dá lĩfĩ drĩ 'bá lâ â'dô yû rî ĩ'dĩ. Áâ'dô ôkó 'dĩ 'bã'á âdrélé vō kōrōnyã zã kâ ágálé drĩ-'bá kōrōnyã zã kâ bê lã'bĩ 'dĩ 'êlé té ĩtĩ. ³¹Â'dó íyíkâ kô tã ònjí ró ágô ngá lésĩ tã 'dĩ 'êlé, bê-rĩ ôkô â'dô íyíkâ ĩzã nĩ'á nĩ, òzō gólâ ẽ'ê tã ònjí trá rî.”

Tã òjílâ gólĩyî tã-drĩ lē 'bá tã 'bã'bã Názárĩ kâ 'á rĩ tãĩ

6 ¹⁻⁴Gō'dá Kúmú Ôvârĩ drĩ tã âtázó Músã drĩ ââtâ ró òjílâ ĩsĩrã'élē kâ drĩ kĩ, òzō òjílâ ãzâ ôlē trá íyî kĩlĩ òjílâ ãzí rú sĩ gōzó tã 'bã'bã Názárĩ ^a kâ rĩ trôlé ĩ'dĩ rî, gólâ drĩ ngá nō 'bá yî 'êlé, gólâ ãmvû ôdrá ãzãkã kô, gólâ drĩ fê lõ'wâ rĩzó ôdrá 'êlé 'á lâ sĩ rĩ nyãlé kpá kô, gō'dá trôlâ ãlókō ró kpá kô. ⁵Gólâ drĩ tã 'bã'bã 'dĩ 'bãrē 'á rî, gólâ ôfã íyî drĩ-'bí kô ãlôlâ. Gólâ rî drĩ-'bí ãcê-ãcê 'dĩ rĩ'á tã â'dâ ró kĩ, gólâ rĩ'á tã

---

^aÃgô tã-drĩ lē 'bá trá tã 'bã'bã Názárĩ kâ 'á rĩ lē tã-drĩ trá íyî kĩzô volé òjílâ ãzí rú sĩ, gō'dá kpá tã ãngó kâ rú sĩ rĩzó Ôvârĩ rî ĩnjĩlĩ ĩ'dĩ ĩtôlé drĩlâ tã-drĩ 'dĩ 'êlé 'ásĩ.

'bā'bā Nāzārī kâ rî 'ě'á. ⁶⁻⁷Gólâ drí fīlí jó āvō bē yí 'á rî 'á kô, kpálé āvō 'dī ā'dô gólâ rî átá 'î, ngátá ândrê 'î, ngā âdrúpī 'î, ngā îzô 'î yā rî, tālâ gólâ ōrî ró bē ngbángbá ró â'dô lā'bí íyíkâ 'dī vó ró. ⁸Ā'dô-â'dô gólâ drí â'dózó tã 'bā'bā Nāzārī kâ 'dī zēlé rî sī rî, rīrī gólâkâ rî drí â'dólé ítí.

⁹Ōzō ōjílâ āzâ ōdrā trá ătrūkū'dū ró ānyî gólâ lăgátí rî, gólâ â'dô tē'á lâ cǎlé kâyî njî-drī-lâ-rī. Gō'dá kâyî njî-drī-lâ-rī 'dī sī, gólâ â'dô íyî drī-'bí fā'á ngbá volé. ¹⁰Gō'dá drīzō lâ āzâ rî sī rî, gólâ ōfē ătú'bú rī drī-'bá kōrōnyā zā kâ drí jó tǐlí-tǐ gūgū Ôvârí kâ rî kâ 'álâ, tālâ gólâ îcá kô fīlí tólâ. ¹¹Drī-'bá kōrōnyā zā kâ 'dī ōfē ătú'bú ālô rî ngá fēfē tã ōnjí tāsī rî ró, gō'dá gólâ ōzā ālô rî vō kōrōnyā zā kâ rî drīî ngá fēfē 'ě 'bá gólâ rî 'ēlé â'dólé ngbángbá rî ró, â'dô lā'bí kâ rî vó ró. Kâyî ālô-ālô lâ 'dī sī rî, gólâ āâyē íyî drī-'bí ârōlē njīlí ó'dí fā ākó lâ ālôlâ. ¹²Kâyî gólâkâ tã 'bā'bā Nāzārī kâ rî kâ îtō gō'dá trá ĩ'dī ó'dí kâyî 'dī 'ásī. 'Dīî îcá kô kâyî gólīyî sísí drē gólâ drí â'dózó ngbángbá rî yī lǎlé, tālâ tã āvō kâ 'dī tāsī. Gō'dá îcá trá kpá gólâ drí kăbĭlĭkĭ mvá ágó ró ndrô lâ drí 'bālē ālô rî âtrōlé fēlé ngá fēfē ró Ôvârí drí.

¹³⁻¹⁴Ōzō kâyî gólâkâ tã 'bā'bā kâ rî ōndē trá rî, gólâ â'dô lā'bí 'ě'á nōtí. Gólâ â'dô nī'á jó tǐlí-tǐ ă'dí-drī gūgū Ôvârí kâ rî kâ 'álâ. Gólâ â'dô kăbĭlĭkĭ mvá ágó ró rî âtrō'á ālô, gō'dá ōkó lâ kpá ālô, gō'dá kăbĭlĭkĭ ágó ăngí kpá ālô ngá fēfē ró Kúmú Ôvârí drí.

Kăbĩlĩkĩ 'dĩ 'bá yĩ drĩ â'dólé 'dó ngá ònjĩ ãzākā ākó
ĩyĩ rú. Kăbĩlĩkĩ mvá ágó ró rĩ íyĩkâ drĩ-'bá kōrōnyā
zā kâ drĩ zālé ngbá vō kōrōnyā zā kâ rĩ drĩĩ. Kăbĩlĩkĩ
mvá ōkó ró rĩ íyĩkâ â'dólé fēlé ngá fēfē gólâ tã ònjĩ
tāsĩ rĩ ró. ^b Gō'dá kăbĩlĩkĩ ágó ángĩ rĩ íyĩkâ fēlé ngá
fēfē āwō-ĩtĩ lôgō kâ Ôvârĩ drĩ rĩ ró. ^c

¹⁵ Āgō 'dĩ â'dô kpá ngá fēfē āzâ 'bá yĩ âtrō'á ōzō
āmbātā ívō 'á dũũ 'élé ăkú sĩ kô rĩ tí, gō'dá āmbātā
'élé dō zĩlĩ ōlívĩ rĩ sĩ rĩ gō'dá kpá āmbātā ōnyĩkō zĩlĩ
kékē rĩ bē. Gólâ â'dô kpá ōdrá âtrō'á ădrúgú bē â'dô
lā'bĩ kâ rĩ vó ró.

¹⁶⁻¹⁷ Drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ â'dô rātāā 'ě'á Ôvârĩ drĩ
ōrē fēzō ngá fēfē 'dĩ 'bá yĩ drĩĩ vō kōrōnyā zā kâ rĩ
ágálé. Gō'dá sīsĩ rĩ, gólâ â'dô kăbĩlĩkĩ mvá ágó ró rĩ
zā'á gō'dá drĩlā kăbĩlĩkĩ mvá ōkó ró rĩ ólófĩ lâ zāzō
dō lâ bē, gōzō ārĩ lâ lĩlĩ vō kōrōnyā zā kâ rĩ drĩĩ.
Gō'dá kăbĩlĩkĩ āzâ rĩ, āmbātā, ōdrá gō'dá ădrúgú bē rĩ
'bá yĩ āâ'dô ūrūkâ lâ fĩnyáwá rĩ zā'á ĩyĩ tótó ĩ'dĩ gō'dá
āmbá lâ yĩ íyĩkâ nyālé vólé. ¹⁸ Āgō 'dĩ â'dô íyĩ drĩ-'bĩ
fā'á ngbá vólé jó tĩlĩ-tĩ gũgũ Ôvârĩ kâ rĩ kâ 'á, gō'dá
drĩlā 'bāzō lâ lāsĩ vō kōrōnyā zā kâ drĩĩ ngá 'dĩ 'bá yĩ
drĩ rĩzō vélé 'á lâ 'dĩ 'á.

---

^b Ōrĩ tótó dō lâ zālé ĩ'dĩ ólófĩ lâ bē, gōzō ārĩ lâ lĩlĩ vō kōrōnyā
zā kâ drĩĩ.

^c Drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ â'dô ā'wá 'dĩ ūrūkâ lâ nyā'á, gō'dá â'dô
ĩyĩ ūrūkâ lâ āzâ nyā'á āgō rĩ gógó 'dĩ bē.

¹⁹⁻²⁰Gõ'dá ãgô 'dĩ òfâ íyî drĩ-'bí trá rî vósĩ rî, drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ â'dô kăbĩlĩkĩ ạngĩ rî ũwũ lâ lâ'dĩ 'bá trá rî âtrō'á âmbātā âkú âkó rî bê âlô gõ'dá kpá kékê bê âlô fêlê ãgô 'dĩ drĩgá. Gõ'dá ãgô 'dĩ â'dô lôgô'á lâ kpá drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ 'dĩ drĩgá, â'dô ró ngá fêfê ălĩpĩ ró gārā ngá fêfê 'bălê gólâ drĩ fêlê lâ'bí vó ró rî drĩĩ sĩ. 'Dĩĩ vósĩ rî, tã 'bã'bã ãgô 'dĩ kâ rî ndê rũ trá ĩ'dĩ 'dĩ, gõ'dá gólâ â'dô ícá'á cú ôdrá mvũlĩ.

²¹'Dĩĩ rĩ'á tã 'bălê 'êlê tã 'bã'bã Năzărĩ kâ tāsĩ rî ndrĩ 'dó ĩ'dĩ 'dĩ. Ōzō ōjĩlā gólâ tã 'bã'bã Năzărĩ kâ 'dĩ zêlê rî ô'bã tã trá tã āzā 'êzô rî, lē gólâ drĩ tã rî 'dĩ 'êlê té ōzō drĩlā 'bălê trá 'dĩ kâtĩ.

Úlĩ òrê fê kâ ōjĩlā Ĭsĩră'êlê kâ rî 'bá yĩ drĩ drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ rî drĩ 'ê'á âtálâ rî

²²⁻²³Ôvărĩ kĩ nĩ rî Músă drĩ rî, “Nōô rĩ'á úlĩ gólâ Ārónă drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ rî drĩ 'ê'á âtálâ mvá lâ yĩ bê, ōzō gólĩyĩ â'dô trá òrê fê'á ōjĩlā drĩ rî ĩ'dĩ,

²⁴⁻²⁶‘Kúmú Ôvărĩ ôfê òrê ânĩ drĩ, gõ'dá ôndrê ânĩ vó,

Kúmú Ôvărĩ â'dô tândĩ ró ânĩ bê, gõ'dá ôfê tã ă'dĩ ânĩ drĩ.’”

²⁷Ôvărĩ kĩ nĩ rî, “'Dĩĩ rĩ'á lătĩ gólâ Ārónă yĩ mvá lâ yĩ bê drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ ró rî yĩ drĩ 'êzô â'dálâ kĩ, ōjĩlā 'dĩ 'bá yĩ rĩ'á ĩyĩ ámakâ ĩ'dĩ rî ĩ'dĩ.”

Tã gólâ kúmú gólĩyĩ 'băsúrú kâ rî 'bá yĩ drĩ ngá fêfê

âtrōzó Ôvârí drí rî

7 ¹⁻²Kâyî gólâ Músâ yî drí gũgũ Ôvârí kâ êdézó rî sî, Músâ drí dô ndrũzó gũgũ rî 'dĩ drĩĩ, vò kôrõnyã zã kâ gô'dá ngá lâ yî bê ndrĩ. Gô'dá drílâ ngá 'dĩ 'bá yî 'bãzó ngĩngĩ lâ yî ró rãtãã sî Ôvârí drí. 'Dĩĩ vósĩ rî, kúmú gólĩyî 'bãsurú mũdrĩ-drĩ-lâ-ngâ-rĩ 'dĩ kâ â'dó 'bá ãyĩ 'díyĩ lãlã 'dĩ drĩ-'bá lâ yî ró rî, â'dô ãyĩ fĩ'á gũgũ 'álâ ngá fẽfẽ ãyĩkâ bê Ôvârí drí. ³Ngá fẽfẽ 'dĩ 'bá yî ndrĩ 'dó rĩ'á ãrõbíyã ítĩ drí rĩ'á sêlâ nĩ rî njĩ-kázĩyã, gô'dá ítĩ ãgô mũdrĩ-drĩ-lâ-ngâ-rĩ. 'Dĩĩ rî, rĩ'á kúmú rĩ drí ãrõbíyã ítĩ drí rĩ'á sêlâ rî âfêlé ãlô gô'dá kúmú ãlô-ãlô rî drí ítĩ ágó âfêlé ãlô.

⁴⁻⁵Gô'dá ngá 'dĩ 'bá yî fẽfẽ lâ vósĩ rî, Kúmú Ôvârí drí tã âtázó Músâ drí kĩ, “Nĩ trõ ngá 'dĩ 'bá yî, â'dô ró lôsĩ 'bãsurú Lávĩ kâ rî yî drí rĩ'á 'êlâ gũgũ 'álâ rî 'êzó.” ⁶⁻⁸Gô'dá Músâ drí ãrõbíyã 'dĩ fêzó rĩ, gô'dá ítĩ ágó bê sũ 'bãsurú Gêrêsómẽ kâ drí, gô'dá ãrõbíyã sũ gô'dá ítĩ ágó njĩ-drĩ-lâ-nâ 'bãsurú Mêrãrĩ kâ rî drí. Lôsĩ ndrĩ 'bãsurú gólĩyĩ rĩ 'dĩ 'bá yî drí rĩ'á 'êlâ 'bãsurú Lávĩ kâ ró rî, ãrõnã rî mvã Ítãmã â'dô vó lâ rã'á nĩ. ⁹Gô'dá Músâ fêé ãrõbíyã gô'dá ítĩ ágó bê 'bãsurú Kõhátã kâ drí kô, tãlã gólĩyĩ rî ãyĩkâ ngá tã lâ drí lãnĩlĩ lãnĩ gũgũ kâ rî 'bá yî trõlé ã'dĩ ãyĩ ángbálángõ 'á.

¹⁰⁻¹¹Kúmú 'dĩ 'bá yî âtrõ ãyĩ kpá ngá ãzã 'bá yî ngá

fěfě ró, ā'dô ró lôsĩ 'ězô ĩ'dĩ sĩ lâ gũgũ Ôvârĩ kâ rĩ 'á.
 Gõ'dá gólĩyĩ òtírĩ 'bāā njāā 'ě'á ānĩlí ngá 'dĩ 'bá yĩ
 fělé vō kōrōnyā zā kâ rĩ 'álâ rĩ, Ôvârĩ drĩ tã âtázó
 Músă drĩ kĩ, gólâ āā'dâ gólĩyĩ drĩ kĩ, kúmú 'dĩ 'bá yĩ
 ngĩíngĩ āāfě ngá ĩyĩkâ kâyĩ ngĩíngĩ sĩ ālô-ālô, ôcâ ró
 kâyĩ mûdrĩ-drĩ-lâ-ngâ-rĩ.

¹²⁻⁸³Nôô rĩ'á kúmú gólĩyĩ ngá fěfě rĩ 'dĩ 'bá yĩ fě 'bá
 lâ kâyĩ vósĩ cé rĩ:

Kâyĩ ālô:

Nāsónô, Āmĩnādábā rĩ mvá 'bāsúró Yúdă kâ rĩ 'ásĩ

Kâyĩ rĩ:

Nētánē, Zũ'á rĩ mvá 'bāsúró Īsākárā kâ rĩ 'ásĩ

Kâyĩ nâ:

Ēlĩyábā, Ēlónē rĩ mvá 'bāsúró Zăbulănă kâ rĩ 'ásĩ

Kâyĩ sũ:

Ēlĩzũ, Sédē rĩ mvá 'bāsúró Rúbēnē kâ rĩ 'ásĩ

Kâyĩ njĩ:

Sēlōmélē, Zōrĩsádē rĩ mvá 'bāsúró Sīmónā kâ rĩ 'ásĩ

Kâyĩ njĩ-kázĩyá:

Ēlĩyāsáfē, Dĩyúlē rĩ mvá 'bāsúró Gádā kâ rĩ 'ásĩ

Kâyĩ njĩ-drĩ-lâ-rĩ:

Ēlĩsámē, Āmĩhódē rĩ mvá 'bāsúró Ēfērémā kâ rĩ 'ásĩ

Kâyĩ njĩ-drĩ-lâ-nâ:

Gāmālélē, Pēdázō rĩ mvá 'bāsúró Mānásē kâ rĩ 'ásĩ

Kâyĩ njĩ-drĩ-lâ-sũ:

Ãbĩdánẽ, Gĩdẽyónẽ rĩ mvá 'bãsurú Bẽnĩmónã kã rĩ 'ásĩ

Kâyĩ mũdrĩ:

Ãyézẽ, Ãmĩnĩsádĩ rĩ mvá 'bãsurú Dánã kã rĩ 'ásĩ

Kâyĩ mũdrĩ-drĩ-lã-ngã-ãlô:

Pãgélẽ, Õkõránẽ rĩ mvá 'bãsurú Ãsérã kã rĩ 'ásĩ

Kâyĩ mũdrĩ-drĩ-lã-ngã-rĩ:

Ãhírã, Ënánẽ rĩ mvá 'bãsurú Nãfátálĩ kã rĩ 'ásĩ

Kúmú 'dĩ 'bá yĩ â'dô ãyĩ 'dó ngá fẽfẽ lãrãkô bê ãlô rĩ
ãtrõ'á ã'dĩ, õzõ nõô tí.

-Sãánĩ mvá êdéle sílĩvã 'ásĩ rĩ ãlô, 'ã'ĩ-ãrá gólã ônjálé
dõ sĩ rĩ bê yĩ 'á dũũ gõ'dá kpá sãánĩ ạngĩ êdéle kpá
sílĩvã 'ásĩ rĩ 'ã'ĩ-ãrá ônjálé dõ sĩ rĩ bê yĩ 'á dũũ

-Sãánĩ êdéle dáãbõ 'ásĩ rĩ ãlô ngá zãlé ãjĩ bê rĩ bê yĩ
'á dũũ

-Ítĩ ágó ãlô, kãbĩlĩkĩ ágó ãlô gõ'dá kpá kãbĩlĩkĩ mvá
ágó ãlô ã'dô ró zãlé ngbã vólé võ kõrõnyã zã kã rĩ
drĩĩ

-Ìndrĩ ágó ãlô ã'dô ró ngá fẽfẽ tã õnjĩ tãĩ rĩ ró

-Gõ'dá ítĩ ágó rĩ, kãbĩlĩkĩ ágó ạngĩ lã njĩ, kãbĩlĩkĩ
mvá ágó lã njĩ gõ'dá ãndrĩ ágó njĩ ã'dô ró kúmú 'dĩ
'bá yĩ drĩ nyãlé kpãkã ãlô drĩ-'bã kõrõnyã zã kã rĩ yĩ
bê ãwô-ítĩ lôgõrẽ Õvãrí drĩ rĩ ró, gõ'dá kpá rũ ãmũ
kpãkã ãlô rĩ tãĩ.

⁸⁴⁻⁸⁸Ngá 'dĩ 'bá yĩ ndrĩ 'dó rĩ'á nōtĩ:

-Sāánĩ mvá êdélé sílĩvã 'ásĩ rĩ mũdrĩ-drĩ-lâ-ngâ-rĩ
gõ'dá ạngĩ ạngĩ lâ mũdrĩ-drĩ-lâ-ngâ-rĩ ị'bĩ-ị'bĩ lâ rĩ'á
kílô nyâ'dĩ-trá-drĩ-lâ-ngâ-njĩ-drĩ-lâ-rĩ, ító 'à bê.

-Sāánĩ êdélé dáābō 'ásĩ rĩzó ngá ājĩ bê rĩ zālé rĩ
mũdrĩ-drĩ-lâ-ngâ-rĩ ị'bĩ-ị'bĩ lâ rĩ'á kílô ălô ító 'à lâ
bê,

-Ítĩ ágó mũdrĩ-drĩ-lâ-ngâ-rĩ gõ'dá kăbĩlĩkĩ ágó mũdrĩ-
drĩ-lâ-ngâ-rĩ gõ'dá kăbĩlĩkĩ mvá mũdrĩ-drĩ-lâ-ngâ-rĩ
ă'dô ró zālé ngbá vólé vō kōrōnyā zā kâ rĩ drĩ ị'dũwă
ădrúgú bê,

-Ĩndrĩ ágó mũdrĩ-drĩ-lâ-ngâ-rĩ ă'dô ró ngá fēfē tã ōnjĩ
tāsĩ rĩ ró,

-Ítĩ ágó nyâ'dĩ-trá-drĩ-lâ-ngâ-sũ gõ'dá kăbĩlĩkĩ ágó
ạngĩ ạngĩ lâ nyâ'dĩ-nâ gõ'dá kăbĩlĩkĩ mvá lâ nyâ'dĩ nâ
gõ'dá ịndrĩ kpá nyâ'dĩ-nâ ă'dô ró kúmú 'dĩ 'bá yĩ drĩ
nyālé kpākā ălô drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ rĩ 'bá yĩ bê
ăwô-ĩtĩ lôgōrē Ôvârĩ drĩ rĩ ró, gõ'dá kpá rũ ămũ
kpākā ălô rĩ tāsĩ.

⁸⁹Músă ôtĩrĩ fĩĩ gũgũ 'álâ tã âtalé Ôvârĩ drĩ rĩ, gólâ
drĩ Ôvârĩ rĩ gbórókō ârízó âfō'á sãndúkũ tã-drĩ lēlē
kâ rĩ tĩ lâ 'ásĩ, mǎlǎyíkā lĩndrĩ lǎfálé sĩ.

Tã lámbě 'bã kâ ngá lámbě 'bã kâ drĩ rĩ

8 ¹⁻²Gõ'dá Ôvârí drí tã âtázó Músã drí kî, gólâ
 ââ'dâ Ārónã drí, òzō gólâ â'dô trá lám̃bã njî-drî-
 lâ-rî 'dî 'bá yî 'bã'á ngá lám̃bã 'bã kâ ^d gára lâ njî-drî-
 lâ-rî 'dî 'bá yî drîî rî, gólâ ô'bã vô î'î lâ îîwâ ró vô
 sîsî 'álâ ró nî'á gólê tãrãbézã gólâ âmbãtã mùdrî-drî-
 lâ-ngâ-rî rî 'bá yî drí rîzô rîlî drî lâ rî 'álâ ró. ^e

³Ārónã drí 'ezô lâ, té òzō Músã drí âtálé gólâ drí rî tí.

⁴Músã 'bã tã trá ôjílã drí ngá lám̃bã 'bã kâ 'dî êdélé
 âdî dáãbô ró rî 'ásî îtôlé pá lâ 'ásî cãlé búũũ gára lâ
 yî cú ngá sũsũ òzō fê fôô kâtî rî 'bá yî bê rú lâ yî 'á
 rî 'á, té òzō Ôvârí drí tã lâ âtálé gólâ drí rî tí.

Tã ôjílã Lávî kâ rî 'bá yî tãsî

⁵⁻⁶Gõ'dá Ôvârí drí tã âtázó Músã drí kî, gólâ ôlôfô
 ró ôjílã gólîyî 'bãsurú Lávî kâ 'ásî 'ê 'bá â'dólé drî-'bá
 kôrônyã zã kâ rî pãlé rî 'bá yî volé ôjílã âzã 'dî 'bá yî
 lâfálé sî. Nî 'dâ lâ'bî â'dô kâ ngbángbã rî gólîyî drí
 nôtî: ⁷Sîsî rî, gólâ ôdã lîmvû gólâ êdélé trá lâ'bî 'dî

---

^dNî ndrê Tã Â'dâ 1.20, 2.1 gõ'dá kpá Âfô-âfô 25. Ngá lám̃bã
 'bã kâ 'dî rî'á òzō fê gólâ âdî ró gára bê njî-drî-lâ-rî, gõ'dá
 gára 'dî 'bá yî drí 'bãzô 'dó ngá î'î bê îyî drî sî rî kâtî.

^eÂmbãtã mùdrî-drî-lâ-ngâ-rî 'dî 'bá yî rî'á ngá â'dâ 'bãsurú
 gólîyî mùdrî-drî-lâ-ngâ-rî ôrî Īsîrã'élé kâ rî kâ î'dî. Gõ'dá ngá
 î'î 'dî íyíkã ngá â'dâ Ôvârí kâ rî î'dî. 'Dîî rî tã ífî lâ kî, Ôvârí
 bê tólã ôrê fêlé ôjílã íyíkã drí òzō ngá î'î drí vô îwãrê kâtî

'dāzó rî gólīyî drī. ^f Gō'dá gólīyî ôfâ īyî 'bí rúbá 'á rî ngbá volé, gō'dá kpá itá īyíkâ jīzó, tálâ gólīyî ā'dô ró bê njāā īyî ífífí fēlé lôsī Ôvârí kâ tāsī. ⁸Gō'dá ôjílā 'dī 'bá yī āātrō ítí ágó rī gō'dá ngá fēfē gólā 'ā'ī-ārā ōnjálé dō sī rī bê. Ítí ālô rī ā'dô íyíkâ ngá fēfē gólā Ôvârí rī ījízó tā ōnjí gólīyíkâ āyélé rī ró, gō'dá ítí āzā rī íyíkâ zālé ngbá volé 'ā'ī-ārā 'dī bê ā'dô lā'bí kâ rī vó ró, ā'dálā kī, gólīyî rī'á īyî ífífí fē'á Ôvârí drí. ⁹Gólā ō'bā ôjílā Lávī kâ rī 'bá yī gūgū Ôvârí kâ rī ágálé. Gō'dá gólā āāzī ró ôjílā Īsīrā'élē kâ rī 'bá yī 'dó ānīlī tólā. ¹⁰Kúmú 'bāsúru ôjílā Īsīrā'élē kâ rī 'bá yī kâ ō'bā īyī drī ôjílā Lávī kâ rī 'bá yī drī lā yī 'á. ¹¹Gō'dá Ārónā āā'dô tā ātā'á kī, ôjílā nō 'bá yī rī'á īyī ngá fēfē 'ī Ôvârí drí lôsī gólākā tāsī, ôjílā Īsīrā'élē kâ lāfálé sī ndrī. ¹²Gō'dá ôjílā Lávī kâ rī yī ā'dô īyī drī 'bā'á ítí rī gólīyī 'ē'á fūlā 'dī 'bá yī drī lā yī 'á, ā'dô lā'bí kâ rī vó ró, ālô rī tā ōnjí tāsī gō'dá āzā rī 'ē'á zālā ngbá volé ā'dálā kī, īyī trá Ôvârí kâ ī'dī.

¹³⁻¹⁴Gō'dá Músā ō'bā ôjílā Lávī kâ 'dī 'bá yī Ārónā yī mvá lā yī bê drī-'bá kōrōnyā zā kâ ró rī yī ágálé gō'dá tā ātázó kī, gólīyī rī'á ngá fēfē 'ī Ôvârí drí. 'Dīī rī'á lātī gólā Ôvârí drí ā'dálé Músā drī ôjílā Lávī kâ rī 'bá yī 'bā kâ ā'dólé ngīī ôjílā āzī rú sī lôsī íyíkā 'élē gūgū íyíkā 'á rī ī'dī. ¹⁵Ōzō ōō'ē gólīyī trá ā'dólé ngbángbā rī, 'dīī gólīyī drī ītōzó lôsī īyíkā ā'dī-drī

---

^fNī zī 'Dīyī Lālā 19.9.

gũgũ Ôvârí kâ rî kâ 'á 'dĩ 'êlé.

¹⁶Ôvârí kî Músâ drí rî, “Ôjílã Īsīrã'élē kâ rî yî fê
ôjílã 'bāsúrú Lávî kâ rî 'bá yî trá nyé má drí ámakâ ró
mvá ágó drî-káká ôkó ndrî drí rî'á tî lâ rî 'bá yî vô lâ
yî 'á. ¹⁷Má ûfû bê 'dīyímvá drî-káká Māsîrî 'álâ rî,
kōrōnyā mvá drî-káká, gō'dá 'dīyímvá drî-káká ôjílã
Īsīrã'élē kâ rî 'bá yî kâ rî'á īyî nyé ámakâ ī'dî.

¹⁸Gō'dá ngbāangbânō rî, má trō ôjílã Lávî kâ rî 'bá yî
trá â'dólé īyî ámakâ ró vô lâ yî 'á. ¹⁹Má fê gólīyî trá
Ārónā yî â'dó 'bá īyî mvá lâ yî bê drî-'bá kōrōnyā zā
kâ ró rî 'bá yî drí ngá pāpā 'êlé lôsî gũgũ Ôvârí kâ
'álâ rî sî. Gólīyî â'dô drî-'bá kōrōnyā zā kâ rî pā'á
lā'bî rî 'bá ámakâ 'bālé tā ōnjî ôjílã kâ âyéle rî 'ērē lâ 'á,
tālā ngá lāzé ōzō kô 'dēē ôjílã Īsīrã'élē kâ drî'î ōzō
gólīyî ōtírî áká ānyî vô má drí rîzō rílî rî rú gũgũ
'álâ rî.”

²⁰Gō'dá Músâ yî Ārónā bê gō'dá ôjílã Īsīrã'élē kâ rî
'bá yî bê drí īyî 'ēzō lâ, té ōzō Ôvârí drí â'dalé Músâ
drí rî kâtî. ²¹Ôjílã Lávî kâ rî 'bá yî drí īyî rúbá jīzō
ítá īyíkâ bê. Gō'dá Ārónā drí ngá fēfē gólâ ítî kâ 'dī
'ēzō, té â'dô lā'bî kâ rî vó ró. ²²Gō'dá 'dī rî vósî rî,
ôjílã Lávî kâ rî 'bá yî drí ânīzō gũgũ Ôvârí kâ rî 'álâ,
nī'á lôsî īyíkâ Ārónā rî pā kâ drî-'bá kōrōnyā zā kâ rî
'bá yî bê rî 'êlé, té ōzō Ôvârí drí â'dalé Músâ drí rî
kâtî.

²³⁻²⁴Gō'dá Ôvârí drí tā âtázō Músâ drí, gólâ āâtâ

ōjílā Lávī kâ rî 'bá yî drí kī, āgō gólīyî ndrô bê
 nyâ'dî-trá-drī-lâ-ngâ-njî 'ásī cālê būūū nyâ'dî-rī-drī-
 lâ-ngâ-mûdrī rî 'bá yî āânī īyî ndrī lôsī 'êlê gūgū
 Ôvârī kâ rī 'á, tālâ lôsī āzâ 'bá yī bê tólâ gólīyî drí
 'êlê. ²⁵Gõ'dá ōzō gólīyî ndrô ôcâ trá nyâ'dî-rī-drī-lâ-
 ngâ-mûdrī rî, gólīyî drí gōzô lôsī 'êê gūgū Ôvârī kâ
 'á rî âyélê. ²⁶Gõ'dá gólīyî â'dô īyíkâ drê zââ rī'á cé
 īyī āzī-āzī yī pālê rīlī gūgū rî gógó lôkílí. Â'dó kô
 gólīyî drí rī'á lôsī 'dī 'bá yī 'êlê īyī drī sī. 'Dīl tã
 gólâ ní drí 'ê'á â'dálâ ōjílā Lávī kâ rî 'bá yī drí rî
 ī'dī.”

Kāramā lăvũ-lăvũ kôrô rî kâ rī lâ ró rî

9 ¹Kúmú Ôvârī âtâ tã Músă drí vō āgāngbêlē
 Sīnáyī kâ rî 'á párá drī-káká gólâ ndrô rī ngāngā
 ōjílā Īsīrā'élê kâ rî 'bá yī kâ volé Măsīrī 'ásī rî volé
 drī 'ásī. ²⁻³Gólâ kī nī rî, “Kâyī mûdrī-drī-lâ-ngâ-sû
 párá nō kâ sī ítôlé ítú drí 'dêrê 'á rî, ōjílā Īsīrā'élê kâ
 â'dô īyī kâramā lăvũ-lăvũ kôrô rî kâ 'ê'á tã âyī-âyī lâ
 bê gō'dá tã 'bă'bă lâ bê ndrī â'dô lă'bí lâ vó ró.” ⁴Gõ'dá
 bê trá ítí rî, Músă drí ngāzô tã âtálê ōjílā drí lă'bí
 lăvũ-lăvũ kôrô rî kâ 'êzô. ⁵Gõ'dá lănjátúlí kâyī mûdrī-
 drī-lâ-ngâ-sû párá drī-káká 'dī kâ sī rî, ōjílā Īsīrā'élê
 kâ 'dī 'bá yī drí kâramā lăvũ-lăvũ kôrô rî kâ 'dī 'êzô
 vō āgāngbêlē Sīnáyī kâ 'dī 'álâ. Ōjílā 'dī 'bá yī 'ê īyī
 kâramā rî 'dī, nyé ōzō Kúmú Ôvârī drí 'bălê trá Músă
 drí rî kâtí.

⁶Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, òjílā āzā 'bá yĩ kpá bē rĩ'á ÿyĩ
ĩndĩ ró â'dô lā'bĩ kâ vó ró, tālā òjílā rĩ 'dĩ 'bá yĩ dō
drĩ trá āvō rú. Bē trá ĩtĩ rĩ, gólĩyĩ ĩcá kō kārāmā
lāvũ-lāvũ kōrō kâ 'dĩ 'ėlé. ĩtĩ rĩ, òjílā rĩ 'dĩ 'bá yĩ drĩ
ngāzó nĩlí Músā yĩ ngálā Ārónā bē. ⁷Gõ'dá gólĩyĩ drĩ
tā ātázó Músā yĩ drĩ kĩ, “Āmā rĩ'á ĩndĩ ró, â'dô lā'bĩ
kâ rĩ vó ró, tālā mā dō drĩ trá āvō rú. Ngā gō bē kpá
trá ĩtĩ rĩ, ní â'dô āmā nā'á vólé ngá fēfē fėlé Kúmú
Ôvārĩ drĩ òjílā Īsĩrā'ėlē kâ ũrūkâ 'bá yĩ bē yā?”

⁸Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, Músā drĩ ngāzó tā-drĩ lôgölē
gólĩyĩ drĩ kĩ, “Nĩ tē drē, té má ũsũ tā 'ē'á 'ėlā rĩ zālō
Kúmú Ôvārĩ ngá lésĩ ró.”

⁹Vó lâ sĩ, gõ'dá Kúmú Ôvārĩ drĩ tā ātázó Músā drĩ,
¹⁰tālā Músā āātā ró bē tā òjílā Īsĩrā'ėlē kâ 'dĩ 'bá yĩ drĩ
kĩ nĩ rĩ, “Ôzō òjílā āzā ālō gólĩyĩ 'ásĩ ngátá gólĩyĩ
ózōwá yĩ 'ásĩ yā āā'dā yĩ trá â'dólé ngbángbá ró kō,
tālā gólĩyĩ dō drĩ trá āvō rú rĩ drĩ sĩ yā ngátá gólĩyĩ
trá yũ'dáwá tālā gólĩyĩ nĩ trá ăcĩ 'á jējē ró yā. Gõ'dá
ĩtĩ rĩ, gólĩyĩ òlē trá kārāmā rĩ 'dĩ 'ėlé rĩ, ¹¹āâyē gólĩyĩ
ânĩlí kārāmā rĩ 'dĩ 'ėlé parā ālō vólé drĩ 'ásĩ tā rĩ 'dĩ
vō lâ 'á, lănjátúlĩ gólā kâyĩ mũdrĩ-drĩ-lā-ngā-sũ parā
rĩ rĩ kâ sĩ. ĩtĩ rĩ, gólĩyĩ ògō lā'bĩ kārāmā rĩ 'dĩ kâ 'ėlē
āmbātā gólā 'bėlē ăkũ ăkó rĩ sĩ gõ'dá kpá átó gĩ 'bá
'yārā ró rĩ 'bá yĩ sĩ. ¹²Gólĩyĩ āâyē nyāsā āzākā kō
âyĩlí būũ cĩjĩnó āzā rĩ 'álā, gõ'dá gólĩyĩ òņō kōrōnyā
fā fūlí kārāmā 'dĩ kâ rĩ kō ālō lâ. Gólĩyĩ ò'ē kārāmā

lậvũ-lậvũ kôrô 'dĩ kâ, ã'dô ndrĩ tã rãrã lâ vó ró ãkĩ
 ãkô.

¹³“Gõ'dá òjílã ãzâ gólâ lã'bí 'dĩ 'dã'dã sĩ rĩ'á
 ngbángbá, gõ'dá â'dó kô ạcị 'á rĩ, gõ'dá ítĩ 'é kãrámã
 kô'dáwá rĩ, ó'bãá lịfị gõ'dá gólâ drị kô â'dólé òjílã
 ámakâ ró, tãlã gólâ fêê ngá fêfê kô má drí kậyị gólâ
 'bãlé trá rĩ sĩ. 'Dĩ gólâ kó trá njã tã-vô tã ònjĩ íyíkâ
 'dĩ kâ nãlé yĩ drị. ¹⁴Ôzô òjílã ãwã ãnĩ lãfálé 'á rĩ òlê
 tã trá kãrámã lậvũ-lậvũ kôrô rĩ kâ 'êzô rĩ, gólâ ícã trá
 'êlã â'dô ndrĩ tã lâ 'bãlé trá rĩ 'bá yĩ vó ró. Tã 'bã'bã rĩ
 ãlô 'dĩ kpá rĩ'á gólĩyĩ 'bã 'bá ró rĩ yĩ drí òjílã ãwã
 bê.”

Tã Ôvârí drí mbārāsāsã 'bāzô rĩ'á 'dēlé òjílã íyíkâ rĩ yĩ drí sísí rĩ

¹⁵⁻¹⁶Kậyị gólâ gũgũ māsámã ró Kúmú Ôvârí kâ 'dịzô
 rĩ sĩ rĩ, mbārāsāsã drí ậsịzô lĩmólâ kũrũ-kũrũ gũgũ rĩ
 'dĩ drị. Ngạcị sĩ rĩ, mbārāsāsã rĩ 'dĩ lëndrê ôzô lặsị
 kâtí. ¹⁷Gõ'dá ôzô mbārāsāsã rĩ 'dĩ òngã trá ùrũ 'álã rĩ,
 òjílã ĩsĩrã'êlê kâ drí táyã òngízô gõ'dá táyã ãzâ 'dịzô
 kpá ó'dĩ vô rĩ mbārāsāsã rĩ 'dĩ drí ậsịzô 'álã vũdrị rĩ
 'á. ¹⁸Ítĩ rĩ, òjílã lậpê ãyĩ táyã tã 'bã'bã Kúmú Ôvârí kâ
 rĩ vó ró, gõ'dá 'dịzô lâ kpá tã 'bã'bã gólâkâ rĩ vó ró.
 Rĩrĩ mbārāsāsã kâ gũgũ drị rĩ kâtí rĩ, òjílã 'dĩ 'bá yĩ
 drí kpá rĩzô ãyĩ táyã ãlô lâ 'dĩ 'á lậpê ãkô lâ tãkô.
¹⁹Gõ'dá ôzô mbārāsāsã rĩ 'dĩ ònjã trá rồ gũgũ 'dĩ drị
 kậyị dũu sĩ rĩ, òjílã rĩ 'dĩ 'bá yĩ drí tã Kúmú Ôvârí kâ

rî ìnjĩzó, gô'dá ngá ãyî kô lậvũlị ặặ 'áలా. ²⁰Kậậ âzâ 'bá yî sĩ rî, mbārāsāsā rî njālẹ gũgũ rî 'dĩ drịặ cẹ kậậ fĩnyáwá sĩ, gólĩyî rî táyā 'á ngátá ngālẹ lậvũlị âdô tã 'bã'bã Kúmú Ôvârị kâ rî vó ró. ²¹Gô'dá kậậ âzâ 'bá yî sĩ rî, mbārāsāsā rî 'dĩ rî tótó cẹ lậnjátúlị lésĩ cālẹ bũũ cịjịnó drịzô âzâ rî kâ sĩ, gô'dá 'dĩ gólĩyî drị ngãzó kôrô nĩlị ôzô mbārāsāsā 'dĩ ôngâ trá vólẹ rî. Cẹ ôzô mbārāsāsā 'dĩ ôtĩrĩ ngãr rî, gólĩyî trá ngã 'bá ró nĩlị lậvũlị ặặ. ²²Ôzô ngátá mbārāsāsā rî 'dĩ ônjã gũgũ drịặ kậậ rị yã, ngã párá 'ĩ yã, ngã ndrô 'ĩ yã, ngátá kôrô yã rî, gólĩyî ngá kô nĩlị ặặ. Gô'dá ôzô ôngâ trá rî, gólĩyî drị fĩ ngãzó nĩlị lậvũlị ặặ. ²³Itĩ rî, ôjĩlã rî 'dĩ 'bá yî rî ãyî táyā 'dịặ gô'dá kpá lậpêlã tã ìnjị ró tã 'bã'bã gólĩyî Kúmú Ôvârị drị âfêlẹ trá kôrô Músã sĩ rî vó ró.

Tã gũnịyá gólã êdélẹ ặặ zịlị sịlĩvã rî 'ásĩ rî tāsĩ

10 ¹Kúmú Ôvârị drị tã âtázó Músã drị kị, ²“Nĩ êdẹ gũnịyá rị ặặ sịlĩvã gólã dịặ trá kpākārã-kpākārã rî 'ásĩ, nĩ rî ró bẹ ôjĩlã ặặ rị'á rũ ê'bélẹ vồ ấlô 'á gũnịyá 'dĩ 'bá yî sĩ, gô'dá nĩ rî ró kpá tã 'bălẹ ôjĩlã drị fôzó vólẹ táyā 'ásĩ ỉ'dĩ sĩ lã yî. ³Ôzô óóvô gũnịyá 'dĩ 'bá yî trá kpārặặ ấcê-ấcê 'ầ lã yî ôkị ắkó rî, 'dĩ rị ôjĩlã drị ầngázó ãyî ndrĩ ầnĩ'á rũ ê'bélẹ nĩ ágálẹ rĩrĩ fịlị gũgũ rũ ê'bẹ kâ rî 'á rî 'á. ⁴Ôzô gô'dá óóvô tótó gũnịyá gólã ấlô rị ỉ'dĩ rị, 'dĩ rị tótó kúmú

gólíyî 'bàsúrí ngĩíngî kê rî 'bá yî gô'dá drî-'bá lâ yí
bê rî â'dô ãyî rû ê'bé'á nĩ.

⁵“Ôzô óôvô gûníyá 'dĩ 'bá yî trá 'â lâ kízó ngbââ
kútúwá ítí rî, 'dĩ rî 'bàsúrí gólíyî rî 'bá táyâ 'á gôlê
ĩtú drí âfôrê lésî ró rî yî â'dô ãyî fô'á volé táyâ 'ásî.
⁶Gô'dá 'dĩ vósî ní vô ró kpá gûníyá 'dĩ 'bá yî 'â lâ
ôkílî ngbââ kútúwá ítí 'dĩ rî 'bàsúrí gólíyî rî 'bá
táyâ 'á gôlê drî-ágó lésî rî 'bá yî â'dô ãyî ngâ'á kpá
fôlê volé táyâ 'ásî, gô'dá ní vô ró kpá ítí 'bàsúrí
gólíyî lâkí 'bá ĩtú drí 'dêrê lésî rî 'bá yî drí gô'dá
gólíyî drî-lĩjî drí lésî rî 'bá yí bê âfôzó táyâ 'ásî. 'Dĩ
rî rĩ'á látî gólâ ôjílâ drí ĩtú-pá fôfô kê táyâ 'ásî, nĩ'á
vô ó'dí 'âlâ rî nĩzó rî ĩ'dî. ⁷Ôzô óôlê trá ôjílâ ê'bélé
'dó vô âlô 'á rî, óvô gûníyá 'dĩ 'bá yî âcê-âcê 'â lâ kî
âkó. ⁸Ôjílâ gólíyî rî 'bá gûníyá 'dĩ 'bá yî volé rî 'bá yí
â'dô ãyî tótó drî-'bá gólíyî â'dó 'bá Ārónâ rî ózôwá ró
rî 'bá yî ĩ'dî. Tã ní drí rĩ'á 'êlâ gûníyá 'dĩ 'bá yî sî rî
ĩyíkâ trá rĩ'á ítí zââ gbádú ãdũkũ âkó.

⁹“Ôzô ânî â'dô trá ãjú 'bũ'á ânî ãjú-'bá-âzí gólíyî ânî
'bá 'dêlê ânî drîî ânî drí 'bâdrî 'á rî 'bá yí bê rî, óvô
gûníyá 'dĩ kútúwá ítí, ânî tã ôrî ró bê mâ Kúmú
Ôvârí âníkâ rî drîî, gô'dá má drí ânî pázó ânî ãjú-'bá-
âzí yî drígá sî. ¹⁰Gô'dá ôzô â'dô trá kâýî âyíkô kê 'î,
ngátá kâýî kârámâ kê 'î yâ, ngátá kâýî pará ó'dí kê 'î
yâ rî, óvô kpá gûníyá 'dĩ ôzô ânî â'dô trá rĩ'á ngá fêfê
âníkâ rî zâ'á vô kôrônyâ zâ kê rî drîî rî. Gûníyá 'dĩ
'bá yî âwó lâ yî rĩ'á tã â'dâ ró kî, tã-drî lêlê mâ Ôvârí

kâ ôjílā bê rî tâ lâ já má drîî sî kô, mâ rî'á Kúmú Ôvârí âníkâ rî î'dî.”

¹¹Ndrô rî âfô-âfô ôjílā Īsīrā'élē kâ rî 'bá yí kâ Māsīrī lésī rî vósī, kâyî nyâ'dî-trá párá gólā rî lâ ró rî kâ 'á, mbārāsāsā gólā rî 'bá 'dēlé ôjílā Īsīrā'élē kâ 'dī 'bá yî drí sísí rî drí ngāzó gūgū tā-drī lēlē kâ rî drîî sî. ¹²Dīî rî, gō'dá ôjílā 'dī 'bá yî drí ngāzó īyī 'dēlé vó lâ sī vō āgāngbēlē Sīnáyī kâ rî lésī. Gō'dá mbārāsāsā 'dī drí nīzó ādrélé vō āgāngbēlē Pārānā kâ rî 'á.

¹³Fōfō gólīyíkâ táyā 'ásī 'dīî rî rī'á nōtī: Ôvârí rî tâ 'bālē ôjílā 'dī 'bá yî drí rīzó fōlé táyā 'ásī rî Músā sī.

¹⁴⁻¹⁶Bāsúrí Yúdā kâ rî 'bá yî rî īyī fōlé sísí 'bāsúrí Īsākārā kâ rî bê gō'dá kpá Zābulānā kâ rî bê. Gólīyī 'dē īyī béré īyíkâ rî vósī. Drī-'bá 'bāsúrí Yúdā yí kâ rî kâ íyíkâ Nāsónō, Āmīnādābā rî mvá î'dî. Drī-'bá 'bāsúrí Īsākārā kâ rî íyíkâ Nētānē, Zū'á rî mvá î'dî. Gō'dá Zābulānā kâ rî íyíkâ Ēlīyābā, Ēlónē rî mvá î'dî.

¹⁷Gō'dá gūgū māsāmā ró Ôvârí kâ rî ôngízó gō'dá Gērēsōnā rî ózōwá yî drí trōzó lâ Mērārī rî ózōwá yí bê. ¹⁸⁻²⁰Gō'dá 'dīî vósī rî, 'bāsúrí Rúbēnē kâ rî drí fōzó 'dēlé īyī béré īyíkâ rî ūgúlí. Drī-'bá gólīyíkâ rî rī'á Ēlīzū, Sédē rî mvá î'dî. Gō'dá Sēlōmélē, Zōrīsádē rî mvá ró rî íyíkâ drī-'bá 'bāsúrí Sīmónā kâ rî kâ. Gō'dá Ēlīyāsáfē, Dīyúlē rî mvá íyíkâ drī-'bá 'bāsúrí

Gádā kâ rî kâ. ²¹Gõ'dá gólĩyî vósĩ rî, Kõhátã rî ózõwá drí gõzó fõlé. (Kõhátã rĩ'á Ārónã rî mvá āzã 'ĩ.) Gólĩyî drí ĩyíkâ ngá gólĩyî â'dó 'bá lôsĩ kâ ró gũgũ Ôvârí kâ rĩzó rĩlí rî 'á rî 'bá yî njĩzó ndrĩ. 'Dĩĩ rî, órĩ gũgũ Ôvârí kâ rĩzó rĩlí 'álâ rî 'dĩlí zālô, táyã ô'dí rî 'á, gólĩyî drí ĩyíkâ gõzó âcálé.

²²⁻²⁴'Dĩĩ vósĩ rî, 'bāsúru Ēfērémã kâ drí gõzó 'dēlé béré ĩyíkâ vó. Gõ'dá drĩ-'bá gólĩyíkâ rî ĩyíkâ Ēlísámē, Āmĩhódē rî mvá ĩ'dĩ. Gõ'dá 'bāsúru Mānásē kâ rî, drĩ-'bá lâ íyíkâ Gāmālélē, Pēdázō rî mvá ĩ'dĩ. Gõ'dá 'bāsúru Bēnjīmónã kâ rî drĩ-'bá lâ íyíkâ Ābĩdánē, Gĩdēyónē rî mvá ĩ'dĩ.

²⁵Gõ'dá 'bāsúru ādūkū 'dĩ 'bá yî drí fõzó táyã 'ásĩ. Gólĩyî drí 'dēzó béré ĩyíkâ rî vó. 'Bāsúru Dánã kâ rî drĩ-'bá lâ íyíkâ Āyézē, Āmĩnĩsádĩ rî mvá ĩ'dĩ.

²⁶'Bāsúru Āsērã kâ rî drĩ-'bá lâ íyíkâ Pāgélē, Ōkōránē rî mvá ĩ'dĩ. ²⁷Gõ'dá 'bāsúru Nāfátálĩ kâ rî drĩ-'bá lâ íyíkâ Āhírã, Ēnánē rî mvá ĩ'dĩ. ²⁸'Dĩĩ rĩ'á tã â'dô-â'dô ōjílã 'dĩ 'bá yî drí rĩzó táyã âyélé rî ĩ'dĩ.

²⁹Músã rî ă'bĩ rú bē Rūwélē â'dó 'bá ōjílã Mĩdĩyánã kâ ró rî mvá lâ rî rú rĩ'á Hõbábã. Gõ'dá Músã drí tã âtázó Hõbábã drí kĩ, “Mã 'ê trá nĩlí 'bādrĩ gólã Ôvârí drí tã lâ 'bálé trá 'ē'á fēlã âmã drí rî 'álâ. 'Dõvó ní âjĩ âmã, gõ'dá mã â'dô ngá tãndĩ 'ē'á ní drí, tãlã Ôvârí 'bã tã trá 'ēzó ngá fēlé âmã ōjílã gólâkâ ró nõ 'bá yî drí tólã rōô.”

³⁰Gõ'dá Hõbábã drí tã âtázó Músã drí kĩ, “'É'ē, má

lěé kô. Má â'dô ámângá nĩ'á gólé 'bădrĩ ámakâ
Mĩdĩyānā 'álā nĩ'á gólé vō áamá tĩzō rĩ 'álā.”^g

³¹Gō'dá Músā kĩ nĩ rĩ, “Mā nĩ ānĩ bē, tālā ní nĩ vō
gólĩyĩ tǎndĩ ró nōngá rĩ yĩ trá dódó. Nĩ â'dô vō gólā
āmā drĩ 'ězō táyā 'bālē rĩ â'dá'á nĩ āmā drĩ. ³²Nĩ â'dô
āmā 'bā'á nĩ látĩ mbĩ rĩ 'á, gō'dá mā â'dô ngá tǎndĩ
Ôvārĩ drĩ 'ě'á âfēlā āmā drĩ rĩ âmú'á 'dūwā ānĩ bē.”

³³Gō'dá gólĩyĩ drĩ únĩ gólā Sīnáyĩ Ôvārĩ drĩ tā âtázō
Músā drĩ drĩ lâ 'á rĩ âyézō gōzō ăcĩ tōlē kăyĩ nā.
Săndúkũ gólā tā-drĩ lēlē Ôvārĩ kâ gólĩyĩ bē rĩ bē yĩ 'á
rĩ, órĩ trōlā sīsĩ 'álā ōjĩlā 'dĩ 'bá yĩ ândrá 'álā ndrĩ, vō
rĩzō âdrélē rĩ ūsúlĩ vō lôvózō rĩ bē ³⁴mbārāsāsā Ôvārĩ
rĩ â'dô-â'dô kâ rĩ 'bá rĩlĩ zāâ gólĩyĩ drĩlĩ ĩtú vósĩ cé.

³⁵Vō 'ásĩ ndrĩ ōótĩrĩ săndúkũ 'dĩ ĩngá rĩ, Músā drĩ
rĩzō tā âtálē ũrũ kĩ,

“Ôvārĩ, ní ngā ũrũ.

Nĩ trō tā ánĩ ăjú-'bá-ăzí yĩ drĩgá sĩ.

Gólĩyĩ ánĩ lôvó 'bā 'bá kô rĩ yĩ ōrā ĩyĩ vólē ní drĩ
sĩ.”

³⁶Gō'dá kpá vō 'ásĩ ndrĩ ōótĩrĩ săndúkũ 'dĩ 'bāâ vūdrĩ
rĩ, Músā drĩ tā âtázō kĩ,

---

^gNĩ zĩ búkũ Tā Kĩ 'Bá yĩ. Nĩ â'dô ūsú'á lâ tólā rĩ, lēndrē bē rĩ
Hōbábā lē tā-drĩ trá nĩzō ĩyĩ Músā yĩ bē.

“Kúmú, ní âgō òjílā áńíkā Īsīrā’élē kâ kútū dūū rī
'bá yī ngálā.”

Tā Ôvârí drí lăsí jǒzó òjílā íyíkâ drīî rī

11 ¹Gõ'dá òjílā 'dī 'bá yī drí ngāzó rī'á lôzólé
Kúmú Ôvârí rú lâṇō ïyíkâ rī 'bá yī tāsī. Gõ'dá
Kúmú Ôvârí ârī bê lôzô-lôzô gólīyíkâ 'dī 'bá yī rī,
gólā rī 'álé drí ngāzó âdrālé gólīyī rú. Gõ'dá drílā lăsí
jǒzó gólīyī drīî. Gõ'dá lăsí 'dī drí táyā ădūkū 'álā âlô
rī zāzó îzālé. ²Ítí rī, òjílā rī 'dī 'bá yī drí ngāzó âwó
ngólé Músā drí ïyī pālé. Nīngá rī, Músā drí ngāzó
rātāā 'élé Kúmú Ôvârí drí. Gõ'dá nīngá sī rī, lăsí rī
'dī drí âdrāzó vólé. ³Ídī ítí, vō rī 'dī rú lâ zǐzó Tābérā
^a, tālā lăsí Kúmú Ôvârí kâ zā vō trá tólā òjílā 'dī 'bá
yī lāfálé.

Tā gīgī òjílā Īsīrā’élē kâ rī kâ ngá nyānyā tāsī rī

⁴Òjílā ũrūkâ 'bá yī trá ïyī ānjā ró rōô, gõ'dá kpá
òjílā Īsīrā’élē kâ rī 'bá yī drí ngāzó ïyī kpá rī'á tā gīlí
kī, “Ngátí mā ũsū gbō ā'wá nyālé! ⁵Măsīrī 'álā rī, mā
rī trá rī'á ĩ'bī ndrī āmā drí lēlé rī 'bá yī nyālé ĩ'dī cú
ítí gī ākó lâ gīgī. Nī ĩsū drē ătúbí tī ngĩngī āmā drí
rī'á nyālā básālā yī sī rī 'bá yī tā lâ yī. ⁶Gõ'dá
ngbāangbānō rī, āmā fāfā ndē rú trá. Ngá āzākā nyālé
sílí-drī 'būlí rī trá yū'dawá, ădūkū lâ trá gbō cé mánā
nô ĩ'dī ĩtú vósī cé.”

---

^aTā ífí úlí Tābérā rī kâ Íbūrū tī sī rī rī'á 'ngá zāzā’.

⁷Mánã 'dî rî'á òzō ngá ífí kâtí wārã-wārã lëndrê-lëndrê lâ 'á rî. ⁸⁻⁹Â'dê táyã 'á ngácî sî 'dūwā ûndrâlî bê. Gõ'dá cîjínó āzā rî sî rî, òjílā rî trá nî'á wô kpā bê dîrî-dîrî lōndālā âtrôlé 'îlî ngātá sîlî sîsî â'î-ārā ró gõ'dá nîngá sî 'bālê lâ'dílî, ngātá 'bêlé 'bôgá-'bôgā āmbātā ró. Âmbê-âmbê lâ lāndrā sî rî, ókîzō kékê 'bêlé dô ôlívî ífí kâ sî rî kâtí.

¹⁰Músâ ârî tã gîgî òjílā gólîyî ndrî rî 'bá âdrélé rû îmbî-îmbî tû tû rî 'bá yî vó ró fîrî gûgû gólîyîkâ 'ásî rî 'bá yî trá. Gõ'dá bê trá îtî rî, wô drî rû îzāzó gólâ rû, tālā Kúmú Ôvârí trá āwā ró gólîyî bê. ¹¹Gõ'dá nîngá sî rî, Músâ drî ngāzó tã âtálé Kúmú Ôvârí drî kî nî rî, “Ní 'ê mâ ònjî lâ ró â'dô tāsî yā? Wô sú ní rû má drî sî kô â'dô tāsî yā? Ní 'bā mâ â'dólé vó ndrê 'bá ró òjílā ndrî nô 'bá yî drî â'dô tāsî yā? ¹²Má 'bā gólîyî mâ kô, ngātá tîlî! Gõ'dá ní 'bā mâ tã 'êlé ókîzō mâ índrî 'î gõ'dá rî'á gólîyî njîlî drî 'á mvá ôdé kâtí nîzó 'bādrî gólâ ní drî tã lâ 'bālê trá â'bîyā lâ yî drî rî 'álâ â'dô tāsî yā? ¹³Tí kó má â'dô îcá'á â'wá ûsúlî rōô fêlé gólîyî drî ndrî rî íyîkâ â'dô 'ásî yā? Gõ'dá gólîyî drî rîzó rî'á rû lô'bālê gõ'dá rî'á â'wá tã îjílî rî. ¹⁴Má îcá kô òjílā ndrî 'dî 'bá yî vó lâ ndrêlé mâ. 'Dîî trá rōô má drî. ¹⁵Ôzō ní â'dô trá rî'á âmâ 'ê'á nôô kâtî rî, âmâ îzā ôgâ ní lîfî gõ'dá ní fû mâ, tālā má ôzó kô rîî fîî âtûlî āzākā lâ kpá ó'dí.”

Tã Músã drí drĩ-'bá nyâ'dî-nâ-drĩ-lâ-mûdrĩ rĩ êpězó rĩ

¹⁶Nĩngá sĩ, Kúmú Ôvârí drí ngăzó tã âtalé Músã drí kĩ, “Nĩ êpě âgô nyâ'dî-nâ-drĩ-lâ-mûdrĩ âmâ ãnjĩ 'bá ró gólĩyĩ nĩlĩ trá drĩ-'bá ôjĩlã kê ró rĩ 'bá yĩ âjĩlĩ gũgũ âmâ â'dô kê rĩ tĩ 'álâ, gô'dá nĩ âtã tã gólĩyĩ drí âdrézó tólã nĩ lăgátĩ. ¹⁷Tólã rĩ, má â'dô ânĩ'á âcálé úlĩ âtalé ânĩ bẽ, gô'dá má â'dô mbârâkã Líndrĩ Tândĩ kê má drí fělé trá nĩ drĩ rĩ ũrũkã lâ trõ'á kpãã gô'dá nĩ'á fělã gólĩyĩ drĩ. Gô'dá ĩtĩ rĩ, gólĩyĩ â'dô ĩcá'á ânĩ âmúlı lôsĩ ánĩkã vó ndrẽ 'bá ró 'dĩ 'ělé cú ĩtĩ lĩfĩ lỏ'bé ăkỏ.

¹⁸“Gô'dá ngbãangbânỏ rĩ, nĩ pẽ tã ôjĩlã drĩ kĩ nĩ rĩ, ‘Nĩ 'bã ânĩ 'â ãâ'dô tã ĩsũ mbĩ tãndĩ ró rĩ bẽ, tãlã ĩdrũ rĩ, nĩ â'dô ă'wá ũsũ'á nyălẽ. Tãlã Kúmú Ôvârí ârĩ rũ lỏ'bã ânĩkã trá gô'dá tã ânĩ drĩ rĩ'á âtalã kĩ, ngătĩ nĩ lẽ gbỏ nĩ ũsũ ă'wá ăzăkã ânĩ drĩ nyălẽ, gô'dá nĩ kĩ, Măsĩrĩ 'álã rĩ ânĩ rĩ'á ndĩndĩ kỏrỏ. ĩtĩ ngbãangbânỏ rĩ, Kúmú Ôvârí â'dô ă'wá ăfẽ'á ânĩ drĩ, gô'dá nĩ â'dô ĩcá'á nyălã. ¹⁹Nĩ â'dô ĩcá'á nyălã â'dỏ kỏ cẽ kậyĩ ălỏ sĩ ngătã rĩ sĩ, ngă nĩ sĩ, ngă mûdrĩ sĩ ngătã nyâ'dĩ trá sĩ. ²⁰Gô'dá pără ălỏ sĩ, tẽ drĩlã ânĩ drĩ dĩzỏ gô'dã kpã ânĩ 'bălẽ â'dólé ngă lăzẽ ró drĩ lâ sĩ. Nỏỏ â'dỏ rũ 'ẽ'á, tãlã nĩ gã Kúmú Ôvârí gỏlã ânĩ lăfălẽ 'á 'dĩ trá dỏ, gô'dã nĩ lỏ'bã rũ trá gỏlã drĩ kĩ, ă'dĩ kĩ tĩ, nĩ âyẽ Măsĩrĩ gbỏ kỏ kỏ.’”

²¹Gô'dã nĩngá sĩ rĩ, Músã drĩ ngăzó tã âtalé Kúmú Ôvârí drĩ kĩ, “Ngbãangbânỏ rĩ, mả rĩ'á drĩ-'bá 'ĩ ôjĩlã

kútũ kámá-njî-kázíyá drí (600,000). Gõ'dá ítí rî, ní âtâ tâ kî, ní â'dô ã'wá âfê'á gólîyî drí rōô pará âlô sî yã? ²²Bê trá ní drí âtálé 'dî kâtí rî, ââ'dô ítí dũũ kábîlîkî bê ûfú'á î'dî ã'wá lâ yî drí îcázó fêlé gólîyî drí yã?" ²³Nîngá sî, Kúmú Ôvârí drí ngázó tâ-drî jâlê kî, "Bê trá ítí rî, mbârâkâ ámakâ cú rî'á ãdũkũ bê yã? 'Dôvó nî â'dô ndrê'á lâ 'wãâ ngátá tâ má drí âtálé trá rî â'dô â'dó'á ngã â'dó kô yã rî!"

²⁴Ítí rî, Músã drí ngázó nîlî tâ Kúmú Ôvârí drí âtálé trá 'dî pélé ôjîlâ 'dî 'bá yî drí. Gólâ drí drî-'bá nyâ'dî-nâ-drî-lâ-mûdrî 'dî ê'bézó tũ, gõ'dá gólîyî 'bázó dîrî gũgũ rú sî. ²⁵Nîngá sî, Kúmú Ôvârí drí ngázó ânîlî mbârâsã 'á gõ'dá tâ pélé Músã drí. 'Dîî gólâ âtrô mbârâkâ Líndrí Tândí kâ gólâ drí fêlé trá Músã drí ûrûkâ lâ kpãâ gõ'dá fêlé drî-'bá nyâ'dî-nâ-drî-lâ-mûdrî 'dî 'bá yî drí. Gõ'dá Líndrí Tândí â'dê bê gólîyî drîî rî, gólîyî drí 'dêzó rî'á tâ âtálé ôzô tâ ângũ 'bá kâtí, gõ'dá 'dî vósî rî, tâ âtâ-âtâ rî 'dî 'é rû gõ'dá kô zãâ.

²⁶Drî-'bá nyâ'dî-nâ-drî-lâ-mûdrî 'dî 'ásî rî rî lâ yî rî'á Êlêdádã yî î'dî Mêdádã bê, gólîyî rî îyî trá táyã 'á, gõ'dá gólîyî nîî îyî drê gũgũ 'álâ rî kô'dáwá. Gõ'dá táyã 'á tólâ rî, Líndrí Tândí drí â'dézó gólîyî drîî, gõ'dá gólîyî drí kpá ngázó rî'á tâ âtálé ôzô tâ ângũ 'bá yî kâtí. ²⁷Gõ'dá nîngá sî, âgô ânjî âzâ drí ngázó râlê tâ gólâ Êlêdádã yî Mêdádã bê drí rî'á 'êlâ 'dî pélé Músã drí. ²⁸Nîngá sî, Yásowã Núnũ rî mvá gólâ â'dó

'bá trá Músã rî âmú 'bá ró îtō vō gólâkâ âgô ânjî ró rî
 'ásî rî drî tã pëzô Músã drî kî, “Âmbá, ní êdrê
 gólîyî!” ²⁹Ítî rî, Músã drî ngãzô tã-drî lôgôlé kî nî
 rî, “Tã sũ 'bá âmâ tãsî rî 'bá yî ndrê ndrî 'dó nî î'dî
 yã? Ítî kô. Má îsũ kî, Kúmú Ôvârí â'dô Línđrí Tãndî
 íyíkâ âfê'á ôjílâ íyíkâ drî ndrî gô'dá gólîyî 'êlé tã
 âtálé ôzô tã ângũ 'bá kâtî îyî!” ³⁰Gô'dá nĩngá sî,
 Músã yî drî ngãzô gôlé vólé drî-'bá Îsîrã'élê kâ
 nyâ'dî-nâ-drî-lâ-mûdrî 'dî 'bá yî bê gũgũ tî 'álâ.

**Tã Ôvârí drî âríwá ôzô kákará kâtî rî yî âjózô ôjílâ
 Îsîrã'élê kâ rî 'bá yî drî rî**

³¹Nyîî ró nĩngá sî rî, Kúmú Ôvârí drî ngãzô
 kãgũmã 'bálê âríwá ôzô kákará kâtî rî 'bá yî âbîlî
 âjílî lîmvû ândrê lésî gô'dá cú kpîlîndrî înyákú drîî
 sî ôzô pá lâfálê âlô kâtî. Ítî rî, drîlîyî lô'dézô rîlî táyã
 'á gô'dá gãrã drî lâ 'ásî gô'dá vō 'ásî ndrî nîlî gbô kó
 jējê ró. ³²Ítî rî, îtú 'dî kãálû gô'dá ngácî lâ kpá gîrî
 bũũ drîzô lâ âzâ rî sî, ôjílâ mvá drê zãâ kákará
 ûrú'á, ôjílâ âzãkâ âlô kó yû'dãwã kákará 'dî ûrú 'bá kô
 sôwálî nyâ'dî-trá kâtî, gô'dá lãnjî lâ drî 'bálê ôzô kílô
 kútû-âlô kâtî rî. Nĩngá rî, ôjílâ rî 'dî 'bá yî drî kákará
 'dî 'bá yî lâjãzô îlî kó gbãâ dîrî táyã rú sî. ³³Gólîyî
 drê rî'á ã'wá 'dî nyã'á rî, Kúmú Ôvârí rî fîî drî gîzó
 ôjílâ 'dî 'bá yî rú gô'dá ngá lâzé ônjî-têtê lâ'bú 'bá
 lâ'bû rî 'bãzô 'dêlé gólîyî drîî. ³⁴Ítî rî, vō rî 'dî rú lâ
 zîzó Kîbãrótã Âtávã îtô lâ kî nî rî, 'lô'dé ânjã 'bá kâ',

tālâ ólô'bã òjílã ãnjã ã'wá kâ bê rî 'bá yî ló'dé là yî
tólâ. ³⁵Gõ'dá tólâ sî rî, òjílã 'dî 'bá yî drí ngázó nílí
Ãzērótã 'álâ, tólâ rî gólîyî drí táyã ãyíkâ 'bázó.

Ófê lãnõ Mĩrĩyámã drí

12 ¹Músã gî òkó ãzã Sōdánĩ ^h lé 'bá ró rî trá òkó
ró, gō'dá Mĩrĩyámã yî Ārónã bê drí tã lôgōzó
gólâ drĩ tã rî 'dĩ drí sî. ²Gólîyî kî nĩ rî, “Ítí rî,
Kúmú Ôvârí âtâ úlĩ cé Músã drí yã? Gō'dá gólâ âtã
íyíkâ ãmã drí rî kpá kô yã?” Kúmú Ôvârí ârĩ tã
gólîyíkâ âtálé 'dĩ trá ndrĩ. ³Gō'dá Músã rĩ'á òjílã rĩ
'bá ãyî lôgólé dã vūdrĩ 'álâ lãvūlĩ kôrô òjílã ãngó nõ
drĩ rî 'bá yî drĩ sî rî ã'dĩ.

⁴Nĩngá sî, ãtrũkũ'dũ ró, Kúmú Ôvârí drí ngázó tã
âtálé Músã yî drí Ārónã yí bê gō'dá kpá Mĩrĩyámã yí
bê kî, “Má lē ãnĩ nã 'dĩ 'bá yî ãnĩlĩ gũgũ ámã â'dô kâ
rî tĩ 'álâ.” Ítí rî, gólîyî nã 'dĩ 'bá yî drí ngázó nílí.
⁵Gō'dá ãtĩ, Kúmú Ôvârí drí ãnĩzó úrú lésĩ mbārāsāsã
'á âdrélé fĩrĩ gũgũ 'álâ rĩ 'á, gō'dá ngálé lãzĩ zĩlĩ kî,
“Ārónã! Mĩrĩyámã!” Ítí, gólîyî drí ngázó kpārĩtĩ rũ
êsélé átĩ tĩ 'álâ. ⁶Gō'dá nĩngá rĩ, Kúmú Ôvârí drí tã
âtázó kî, “Ngbãângbãnõ rĩ, nĩ ârĩ tã má drí 'ẽ'á âtálã
rĩ! Ôzõ tã ãngũ 'bá ãã'dô bê ãyî ãnĩ lãfálé rĩ, má â'dã
mã gólîyî drí tã ãngũ-ãngũ sî gō'dá tã pẽzó gólîyî drí

---

^hBãdrĩ 'dĩ úzĩ rũ lâ Kúsũ kãyĩ Músã kâ rĩ 'bá yî 'á

âbĩ-âbĩ 'á. ⁷Rĩ'á ngĩĩ òzò má drí úlĩ âtârê lâjóbá
ámákâ Músâ drí rĩ drĩĩ sĩ. Má 'bâ gólâ trá â'dólé òjílâ
ámákâ Īsĩrã'élê kâ drĩlĩ ndrĩ. ⁸Ítĩ rĩ, má âtâ úlĩ gólâ
drí lĩfĩ drĩ 'á rêrê, â'dó kô úlĩ lûndrũ-lûndrũ sĩ, gólâ
ndrê âmâ â'dô vó kpá trá. Nĩ â'dô ícá'á úlĩ âtálé
lâjóbá âmákâ Músâ rú ángô tí ró yã?"

⁹Kúmú Ôvârĩ trá âwã ró gólĩyĩ bê, gô'dá ítĩ gólâ drí
ngãzó trá nĩlĩ vólé rĩ sĩ rĩ, ¹⁰gô'dá mbārāsāsã ârĩ 'bá
gũgũ drĩĩ rĩ drí ngãzó gũgũ drĩĩ sĩ, Mĩrĩyāmã rĩ
rúbá ĩnyĩrĩkô drí 'wãâ rũ ôjázó â'dólé fôrôsã ítĩ,
gô'dá â'dólé ngá lâzé zĩlĩ ârĩ rĩ kâtĩ. Gô'dá Ārónã
ndrélé bê gólâ, gô'dá gólâ rĩ rúbá ĩnyĩrĩkô â'dó 'bá
ngá lâzé drí fôrôsã 'dĩ rĩ, ¹¹drílâ tã âtázó Músâ drí kĩ,
“Āmbá, má lô'bã rũ ní drí, ní 'bã âmâ kô rũ ĩzālê lâñô
tã ònjĩ âmákâ nō kâ tāsĩ. Mã 'ê tã nĩ ãkô sĩ. ¹²Nĩ âyê
gólâ kô â'dólé òzò ngá ãzákôlâ tĩlĩ ãvô ró cú rúbá
â'wá lâ ũrũkâ lâ nyálê trá vólé rĩ kâtĩ.”

¹³Ítĩ rĩ, Músâ drí ngãzó ãwó ngôlé ũrũ Kúmú Ôvârĩ
drí kĩ, “Ôô Ôvârĩ, ní êdê gólâ!”

¹⁴Nĩngá sĩ, Kúmú Ôvârĩ drí tã lôgôzó kĩ nĩ rĩ, “Ôzò
Mĩrĩyāmã ĩñnjĩ átá lâ kô, gô'dá átá lâ drí gólâ rĩ trĩzó
rĩ, ícá kô gólâ drí rĩzó lâñô fêlé gólâ drí rĩ 'élê táyã
'ásĩ ĩví 'álâ kâyĩ njĩ-drĩ-lâ-rĩ sĩ yã? Bê ítĩ rĩ, ótrô
gólâ 'bálé vólé táyã 'ásĩ kâyĩ njĩ-drĩ-lâ-rĩ sĩ, gô'dá vó
lâ 'ásĩ rĩ, ólôgô ró bê gólâ kpá ódí táyã 'á.” ¹⁵Gô'dá
trá ítĩ rĩ, Mĩrĩyāmã rĩ trôzó gbô vólé 'bálé táyã 'ásĩ
kâyĩ njĩ-drĩ-lâ-rĩ sĩ, gô'dá bê ítĩ rĩ, òjílâ ngá ĩyĩ kô

lậvũlị ặặ 'álatáyā 'ásĩ té ỗỗ ááấấtrỗ gólatrá lậgồlệ
 táyā 'á rị. ¹⁶Gỗ'dá nĩngá sĩ, gólyĩy drị ngázó lậvũlị
 Ầặặrótặ 'ásĩ gồ'dá táyā 'bặlệ vồ ầầầầầầầầ Pặặránnặ kặ
 rị 'álat.

Tặ ậậjứ 'bặ yậ

13 ¹Kứmứ Ỗvớ rị tặ áttázó Mứsặ drị kị nị rị,
²“Nị ềềềềềềềề drị-'bặ ầầầầầầầầ 'bặsứứ gólyĩy mứdrị-
 drị-lặ-rị 'dị 'bặ yậ 'ásĩ jồlệ ỹy tặ ậậjứ 'bặ rồ nặ'á
 'bặdrị Kặnnặ kặ gólatrá má drị 'ề'á ầầầầ Ỉsớầ'ềlệ yậ drị
 rị ậậậậ.” ³⁻¹⁵Ỉtị rị, Mứsặ drị Ỗvớ rị tặ-vồ ầầầầ gồ'dá
 vồ ầầầầầầầầ Pặránnặ kặ rị lếssị, gólatrá drị drị-'bặ jồzó
 ỹy ỗỗ nồồ 'bặ yậ tị:

'Bặsứứ Rúbềề kặ 'ásĩ rị rị'á Sámồồ Zặkứ rị mớá 'ỉ.
 'Bặsứứ Sỉmồnnặ kặ 'ásĩ rị rị'á Sặfátặ Hớồ rị mớá 'ỉ.
 'Bặsứứ Yứdặ kặ 'ásĩ rị rị'á Kặlềbặ Jềfứnề rị mớá 'ỉ.
 'Bặsứứ Ỉsặkầầ kặ 'ásĩ rị rị'á Ỉgầầ Yồsềpặ rị mớá 'ỉ.
 'Bặsứứ Ềềềềềềềề kặ 'ásĩ rị rị'á Hồsựầ Nứnnặ rị mớá 'ỉ.
 'Bặsứứ Bềngỉmồnnặ kặ 'ásĩ rị rị'á Pặlỉtị Rặfứ rị mớá 'ỉ.
 'Bặsứứ Zặbulặnnặ kặ 'ásĩ rị rị'á Gặđỷềlệ Sồđỉ rị mớá 'ỉ.
 'Bặsứứ Mặnầsề kặ 'ásĩ rị rị'á Gặđặ Sứsị rị mớá 'ỉ.
 'Bặsứứ Dặnnặ kặ 'ásĩ rị rị'á Ầmỷềlệ Gềmầlị rị mớá 'ỉ.
 'Bặsứứ Ầsềầ kặ 'ásĩ rị rị'á Sềtồầ Mặỷkồồ rị mớá 'ỉ.
 'Bặsứứ Nặfầtầlị kặ 'ásĩ rị rị'á Nặhầbỉ Vồfầsị rị mớá 'ỉ.
 Gồ'dá kặ 'bặsứứ Gặđặ kặ 'ásĩ rị rị'á Gềwềlề Mặkị rị mớá 'ỉ.

¹⁶Gólyĩy rừ bề ừứ lếssị nồ 'bặ yậ rị'á tặ ậậjứ 'bặ

Músã drí jólé nĩ'á 'bãdrĩ ârĩlĩ rĩ 'bá yĩ ĩ'dĩ. Gólâ já Hōséyã Núnũ rĩ mvá ró rĩ rú lâ â'dólé Yásōwã.

¹⁷Gõ'dá Músã jólé bê gólĩyĩ rĩ, drílâ ngãzô tâ âtalé gólĩyĩ drí kĩ nĩ rĩ, “Mĩ nĩ nōngá sĩ drĩ-lĩjĩ drĩ vō ãgângbêlê Kānānā kâ rĩ 'álâ gõ'dá zãã bãdĩ 'bãdrĩ únĩ ró rĩ 'álâ. ¹⁸Nĩ ùsũ tâ 'bãdrĩ rĩ 'dĩ 'á tólâ ángô tí, òjílâ lâ yĩ rĩ'á tāsĩ, gõ'dá gólĩyĩ mbârākā rĩ'á ángô tí yã.

¹⁹Gõ'dá nĩ ùsũ kpá tâ ngátá ĩnyákú rĩ 'dĩ tãndĩ ró ngã ònjĩ ró yã gõ'dá ngátá òjílâ lâ yĩ rĩ rĩlĩ ĩyĩ jãrĩbã vō ngbôngbô rĩ 'bá yĩ 'ásĩ yã ngátá gólĩyĩ ndōgō bê dīrĩ gbãã rĩ 'bá yĩ 'ásĩ yã rĩ. ²⁰Nĩ ùsũ kpá tâ ĩnyákú lânrākô tāsĩ ngátá rĩ'á dódó kũbũ-kũbũ yã rĩ gõ'dá ngátá rĩ'á kãgã'dã ĩtĩ yã rĩ. Tã ããvĩ ãnĩ drĩ sĩ kô âgōzô cú kpãã fê lõ'wã tólâ rĩ bê.” ('Dĩ rĩ'á párá gólâ fê lõ'wã zĩlĩ gārãpẽ rĩ drĩ ĩtōrẽ rĩ'á lĩnjĩlĩ rĩ sĩ.)

²¹Ītĩ rĩ, ãgô 'dĩ 'bá yĩ drĩ ngãzô nĩlĩ drĩ-lĩjĩ drĩ 'álâ ró gõ'dá cālê vō ãgângbêlê ró zĩlĩ Zínã rĩ 'ásĩ cālê būũ ãnyĩ Āmátã rú. ²²Tã rĩ 'dĩ 'è rũ trá nōtĩ: Sísĩ rĩ, gólĩyĩ nĩ kôrô vō ãgângbêlê Négēvē kâ rĩ 'ásĩ nĩ'á cālê Ēbērónē 'álâ. Vō rĩ 'dĩ rĩ'á vō gólâ 'bāsúrũ Āhīmānĩ, Sēsáyĩ gõ'dá Tālāmã òrĩ òjílâ ãcê-ãcê gbākāyá-gbākáyâ zĩlĩ Ānākā rĩ 'bá yĩ kâ drĩ rĩzô rĩlĩ rĩ ĩ'dĩ. (Ú'dĩ Ēbērónē ndrô njĩ-drĩ-lâ-rĩ sĩ sísĩ Zōwánã Māsĩrĩ 'álâ rĩ dīlĩ.) ²³Tã ãnjú 'bá 'dĩ 'bá yĩ drĩ cãzô áyágá fáfã Ēsěkólô kâ rĩ 'á. Gõ'dá tólâ rĩ, gólĩyĩ drĩ ngãzô gārãpẽ gárã gólâ cú lõ'wã bê rĩ yĩ ãñólé vólé. Gārãpẽ gárã rĩ 'dĩ rĩ'á lãnjĩ-lãnjĩ ró, òjílâ rĩ'á

zālô rî lîndîlâ fê sî ãyî ángbálángô 'á. 'Dîi gólîyî âtrô fê lõ'wâ zîlî pômēgārānītî gō'dá kánágōwá bē rî kpá kpāâ âgōzô. ²⁴Vô rî 'dî úzî rú lâ fáfā Ēsēkólô kâ, tâlâ gārāpē fê gārā ôjílâ Īsīrā'élē kâ drî âgálé kpāâ tólâ sî nâ tāsī. ⁱ

²⁵⁻²⁶Gō'dá gólîyî drî 'bādrî rî 'dî ârîzô. Gō'dá kâyî nyâ'dî-rî rî volé drî sî rî, gólîyî drî âgōzô Músā yî ngálâ Ārónā bē gō'dá ôjílâ Īsīrā'élē kâ rî yî bē Kādēsā â'dó 'bá vō âgāngbêlē Pārānā kâ 'á rî 'álâ.

Gō'dá gólîyî drî tã tólâ rî 'bá yî ngîzô ndrêlé trá rî vó ró. Gō'dá drîlîyî kpá fê lõ'wâ gólîyî drî âtrôlé kpāâ rî 'bá yî â'dázô. ²⁷Gō'dá nîngá sî rî, gólîyî drî ngāzô tã âtálé Músā drî kî, “Mā ârî vō 'dî trá, gō'dá vō rî rî'á ngá-tî bē dūu yî 'á, gō'dá ãnyákú lâ rî'á kpá fūrú-fūrú dódó îtî, gō'dá nōô yî rî'á fê lõ'wâ lâ ūrūkâ 'bá yî î'dî. ²⁸Gō'dá rî ôjílâ lâ yî rî'á ãyî cú mbârākā bē rōô. Gō'dá jārîbā ândrê ândrê gólîyîkâ rî'á ndrî âvû-âvû ró, 'dó ndōgō bē dîrî gbāâ. Rû îzā 'bá kôrô rî, mā ndrê ôjílâ âcê-âcê gbākāyá-gbákáyâ rî yî ózōwá yî kpá tólâ. ²⁹Gō'dá Āmālékā yî rî ãyîkâ gōlé drî-ágó drî lésî 'bādrî 'dî drîî, Hítî yî, Jēbúsā yî, gō'dá Āmórā yî bē rî ãyîkâ 'bādrî únî mvá bē rî 'á. Gō'dá nîngá sî rî, Kānānā yî rî ãyîkâ lîmvû ândrê zîlî Mēdītērēnî rî rú gō'dá áyágá Jōrōdēnî kâ rî rú

ⁱÚlî Ēsēkólô 'dî Ībūrū tî sî rî, tã ífî lâ kî gārāpē drî.

sĩ.”

³⁰Nĩngá sĩ, ỏjílă 'dĩ 'bá yĩ drĩ ngăzố ôtrê-ôtrê bê.
Gỗ'dá Kălêbă drĩ tă âtázố ỏjílă gólĩyĩ rĩ 'bá ôtrêlê
Músă ágălê 'dĩ 'bá yĩ drĩ âgílĩ njũrũ. Gỗ'dá gólă kĩ
gólĩyĩ drĩ rĩ, “Mă îcă trá 'dêlê ặặ bê ngbẫngbẫnỗ
vỗ 'dĩ rũlĩ, ẵmă trá mbârăkă bê rỗ vỗ 'dĩ rũlĩ.”

³¹Gỗ'dá ẵgỗ nĩ 'bă ỹyĩ Kălêbă bê rĩ 'bă yĩ drĩ ngăzố
ỹyĩ tă âtălê kĩ, “Ỉtĩ kỗ, ẵmă rĩ'ă mbârăkă ẵkố rỗ
'dêzố ặặ bê ỏjílă 'dĩ 'bă yĩ drĩ. Gólĩyĩ tólă nă 'bă yĩ
rĩ'ă ỹyĩ mbârăkă bê gặặ lặvũlĩ ẵmă drĩ sĩ.” ³²Ỉtĩ rĩ,
gólĩyĩ drĩ rĩzố rĩ'ă ỗnjỗ âgălê ữrĩ drĩ sĩ Ỉsĩră'êlê
lăfălê 'ăsĩ 'bặdrĩ gólĩyĩ drĩ ặrĩlĩ 'dĩ tăsĩ. Gólĩyĩ kĩ nĩ
rĩ, “'Bặdrĩ rĩ 'dĩ lôfỗố ngă-ỹyĩnyă kỗ rỗ ỏjílă rĩ 'bă
tólă nă 'bă yĩ drĩ nyălê. Ỏjílă cê tặtặ ẵmă drĩ ndrêlê rĩ
'bă yĩ ndrĩ 'dố rĩ'ă ẵcê-ẵcê rố. ³³Gỗ mă ndrê ỏjílă
gólĩyĩ gbăkăyă-gbăkăyă rỗ rĩ yĩ kpă tólă, gólĩyĩ rĩ'ă
Ănăkă rĩ ỗzỗwă yĩ ỉ'dĩ. Ỉtĩ rĩ, mă lêndrê ẵmă lặfặ ỗzỗ
dũkũrũmbặ kătĩ, gỗ'dă 'dĩ rĩ'ă kpă ẵmă lêndrê-lêndrê
gólĩyĩ lặfặ rĩ ỉ'dĩ.”

Tă ỏjílă 'dĩ 'bă yĩ drĩ tă gĩzố Músă yĩ rũ rĩ

14 ¹Ngặcặ gặrĩ ỏjílă 'dĩ 'bă yĩ drĩ rĩzố tă gĩlĩ tă
lặê-lặê ỹyĩ rũ rĩ drĩ sĩ. ²Gólĩyĩ drĩ tă gĩzố
Músă yĩ rũ Ărônă bê, gỗ'dă gólĩyĩ kĩ nĩ rĩ, “Ă'dỗ
ă'dố'ă kố tặndĩ rố drăzố Mặsĩrĩ 'ălă ngătă gbỗ ngbẫ
vỗ ẵgẫngbêlê 'ă nỗngă. ³Kủmủ Ôvări 'ê kố ẵmă trốlê
ặjĩlĩ 'bặdrĩ 'dĩ 'ă tólă ỗfủlĩ ndrêlê ặjũ 'ă ă'dỗ tăsĩ yă?

Gõ'dá áâ'dô âmâ ôkó yî âmâ mvá yí bê ûrú'á ngbá volé. Á'dó kó kô rî'á tândí ró nîzó gólé volé Măsîrî 'álâ yâ?" ⁴Gõ'dá bê trá ítí rî, drílîyî ngázó tâ âtálé îyî vò 'ásî kî, "Dôvó mã nî drî-'bá ó'dí âmákâ, gõ'dá mã 'dê ró nî'á gólé volé Măsîrî 'álâ."

⁵Nĩngá sî rî, Músâ yî Ārónâ bê drí ngázó drî ândîlî ĩnyákú drî ĩjílâ ndrî 'dî 'bá yî ândrá. ⁶Gõ'dá Yásôwâ Núnû rî mvá ró rî, gõ'dá Kálébâ Zêfâníyâ rî mvá ró, gólîyî â'dó 'bá tâ ânjú 'bá ró rî drí ngázó îyî ítá îyíkâ ôsílî ĩzâ drí sî. ⁷Gõ'dá drílîyî ngázó tâ pêlé ĩjílâ 'dî 'bá yî drí kî nî rî, "Bâdrî âmâ drí ârîlî trá 'dî rî'á tândí ró rî. ⁸Ôzô âyîkô ôcî Kúmú Ôvârí rú âmâ sî rî, gólâ â'dô âmâ trô'á âjílî tólâ gõ'dá ĩnyákú ngá bê dũu â'dó 'bá fûrú-fûrû ngá 'wázó 'dî fê'á âmâ drí. ⁹Mĩ jâ rú kô kpúrûkélê Kúmú Ôvârí rú, gõ'dá nî â'dô kô ũrî ró ĩjílâ gólîyî rî 'bá tólâ nâ 'bá yî drí sî. Mã â'dô gólîyî ûrú'á ngbá volé cú ítí lâñô âzâ âkó. Kúmú Ôvârí bê rî'á âmá bê ngírî, gõ'dá rî gólâ trô tâ trá ôvârí âbârâdagô gólîyî rî 'bá ĩjílâ 'dî 'bá yî lôkílî rî 'bá yî drígá sî. Ítí rî, mã 'ê ũrî kô." ¹⁰Nĩngá sî, ĩjílâ ndrî kâkâretê drí ngázó úlî 'díyî fũ kâ bê, â'dô ró Yásôwâ yî lûvûzó Kálébâ bê kúnî mvá sî ôdrálé volé. Gõ'dá nyîî ró rî, ngá î'î-î'î Ôvârí rî â'dô kâ drí ngázó vò î'îlî gũgũ 'dî drî.

¹¹Nĩngá sî, Kúmú Ôvârí drí tâ âtázó Músâ drí kî nî rî, "Â'dô â'dó'á zââ ângô tí ĩjílâ 'dî 'bá yî drí rîzó

ámâ gǎlé dó yǎ? Gõ'dá â'dô â'dó'á zǎâ ángô tí gólǐyí drí tǎ lězó kô lǐfí 'bǎzó má drǐî yǎ, ǒzô kpálé má ô'ê tǎ tǐ drí â'dízó drí lâ sǐ rǐ gólǐyí lǎfálé 'á rǐ yǎ? ¹²Má â'dô ngá lâzé ònjí-tětê âjó'á gólǐyí ûfúlí, gõ'dá má â'dô ânî 'bǎ'á â'dólé átá 'bǎsúrú dũû kǎ gólǐyí â'dó 'bá mbârâkǎ bê gǎrǎ gólǐyí drǐî sǐ rǐ yǐ kǎ ró.”

Tǎ Músǎ drí rǎtǎâ 'êzó ôjílǎ tǎsǐ rǐ

¹³Gõ'dá nǐngá sǐ, Músǎ drí ngǎzó tǎ âtálé Kúmú Ôvǎrí drí kǐ, “Ní âtrô ôjílǎ 'dǐ 'bá yǐ volé Mǎsǐrǐ 'ásǐ ánî mbârâkǎ sǐ. Ôzô gõ'dá ôjílǎ Mǎsǐrǐ kǎ âârǐ tǎ gólǎ ní drí ôjílǎ áníkǎ 'dǐ 'bá yǐ ûfúzó 'dǐ trá rǐ,

¹⁴gólǐyí â'dô tǎ lâ trô'á pélé ôjílǎ gólǐyí 'bǎdrǐ Kǎnánǎ kǎ 'álǎ rǐ yǐ drí ángô tí yǎ? Ôjílǎ Kǎnánǎ kǎ 'dǐ 'bá yǐ ârǐ ïyǐ tǎ trá kǐ, nǐ Kúmú Ôvǎrí rǐ'á ǎmá bê, gõ'dá ní rǐ nǐ rǐ'á ngá ndrêlé dódó, gõ'dá mbârāsāsǎ áníkǎ âârǐ trá lǎsǐlǐ ǎmá drǐlǐ rǐ, gõ'dá kpá rǐ, ní 'dê nǐlǐ ǎmá ândrá mbârāsāsǎ 'á ïtú sǐ gõ'dá lǎsǐ bê rǐ ngǎcǐ sǐ. ¹⁵⁻

¹⁶Gõ'dá ngbâangbânô rǐ, ǒzô ní ûûfû ôjílǎ áníkǎ trá ndrǐ rǐ, 'bǎdrǐ gólǐyí ánî tǎ ârǐ 'bá lǐkû-lǐkû ró rǐ 'bá yǐ â'dô ïyǐ tǎ pě'á kǐ, ní ûûfû ôjílǎ áníkǎ rǐ 'bá yǐ trá vǒ ǎgângbêlê 'á, tǎlǎ ní îcǎ kô gólǐyí trólé âjílí 'bǎdrǐ gólǎ ní drí tǎ lâ 'bǎlé trá fêlé gólǐyí drí rǐ 'álǎ. ¹⁷⁻¹⁸Ítí ngbâangbânô, Kúmú Ôvǎrí, má 'ê rǎtǎâ, ní â'dâ ánî mbârâkǎ ǎmá drí, gõ'dá ní 'ê tǎ gólǎ ní drí tǎ lâ 'bǎlé trá ǎmá drí, ní drí kǐzó nǐ rǐ, ‘Má Kúmú Ôvǎrí, má â'dó kô ôjílǎ fǐî lâ drí rǐ'á gǐlǐ 'wǎâ rǐ ï'dǐ, má â'dô

lõvõ ândrê 'ẽ'á gõ'dá tã õnjí gõ'dá kpá rû jājā
 kpúrūkélē rî bē âyē'á. Kpálē ítí rî, má âyē tã õnjí 'bá
 kô lânõ fē ākó drílīyī, gõ'dá má âyē 'dīyímvá gõ'dá
 ózōwá yí bē cālē būūū 'díyī tītī gólā nā, sū 'álā rî 'bá
 yí bē kô, lânõ fēzō gólīyī drí tã õnjí gólīyī tī 'bá rî
 'bá yí kâ tāsī rî.' ¹⁹Gõ'dá ngbāangbānō rî, Kúmú
 Ôvârí, āā'dô āmbā lõvõ áníkā rî kâ vó ró rî, má 'ê
 rātāā ní drí, ní âyē tã õnjí òjílā nô 'bá yí kâ, nyé òzō
 ní drí ítōrē tã âyélé gólīyī drí àkū ró nā 'bá yí sī
 gólīyī drí âfōrē Māsīrī 'ásī rî kâtī, būūū ácálē āndrō
 nô rî."

²⁰Ítí rî, Kúmú Ôvârí drí tã lôgōzō kī, "Má â'dô tã
 âyē'á gólīyī drí, òzō ní drí ìjílí trá rātāā sī 'dī kâtī. ²¹-
²²Gõ'dá bē ítí rî, má 'bā tã lātrítrí ró úlí kī'á nī, pātīī
 mâ bē lédrē-lédrē ró, gõ'dá kpá pātīī áamá â'dô â'dô trá
 rī'á āngó drīī sī ndrī rî sī, rî òjílā āzākā òjílā nô 'bá
 yí kâ rî ícá īyī kô cālē rīlī 'bādrī 'dī 'álā. Gólīyī ndrē
 vō īī lāgū-lāgū áamá â'dô-â'dô kâ gõ'dá kpá tã lārākō
 gólīyī má drí 'élé Māsīrī 'álā gõ'dá vō āgāngbēlē 'álā
 rî 'bá yí bē rî trá, gõ'dá gólīyī ūjū mâ kpá trá āndálē
 āndálē ó'dí, gõ'dá gólīyī gā trá dó tã áamá kâ ārílí. ²³Ítí
 rî, gólīyī fī kô ālōwālā vō gólā má drí tã lâ 'bālē trá
 gólīyī á'bíyá yí drí 'dī 'á, gólīyī áamá gā 'bá trá dó rī
 yí āzākā lâ ícá īyī kó kô fīlī 'á lâ. ²⁴⁻²⁵Gõ'dá tālā ngá
 'ẽ 'bá áamá kâ Kālēbā rî tāsī rî, gólā rī'á tã ìsū ngīī bē,
 gõ'dá gólā rî trá tã áamá kâ 'bālē rî ārílí. Ítí rî, má â'dô

gólâ rî âtrô'á 'bădrî gólâ drî ârîlî trá 'dî 'á. Gô'dá gólâ rî ózōwá yî â'dô vō rî 'dî rū'á, vō gólâ ôjílâ Āmālékā kâ yî gô'dá ôjílâ Kānānā kâ yî bê drî rîzō rîlî îyî fâfâ lâ 'á ngbāngbânō rî. Ní ngā gōlé ĭdrú gô'dá nîlî vō āgāngbêlē 'álâ gōlé lōngbókō Āgābā kâ rî drî 'álâ ró.”

Tā Ôvârî drî lâñō fēzō ôjílâ 'dî 'bá yî drî tā gīgî tāsî rî

²⁶Kúmú Ôvârî âtâ tā Músā yî drî Ārónā bê. ²⁷Gólâ kî nî rî, “Drē kó ôjílâ tā ârí âkó 'bá ró nō 'bá yî â'dô îyî rî'á zāā nîlî tā gīgî bê má rú nō būūū cālē ángō tú yā? Má ârî tā trá āmbā āmbā tā gīgî 'dî 'bá yî tāsî.

²⁸Gô'dá ngbāngbânō rî, ní lôgō tā-drî nô gólîyî drî kî, ‘Má îtrî trá lâtrîtrî ró kî, pătî-pătî ró, mâ bê lédrē-lédrē ró, ngá gólâ má drî 'ē'á 'ēlâ ânî drî rî rî'á cé tā ânî drî rî'á îsûlâ ânî vō 'ásî rî î'dî. Nōô mâ Kúmú Ôvârî âtâ trá nî. ²⁹Nî â'dô ôdrā'á āvō ró, gô'dá áâ'dô ânî āvō lâpē'á ndíyángá vō āgāngbêlē 'dî 'bá yî drî sî. Tālâ nî gî tā trá má rú, âlô ânî lâfálē 'ásî ndrô lâ drî lâvûlî nyâ'dî trá drî sî fî 'bá vō rî 'dî 'á rî kó yû. ³⁰Tí kó má 'bā tā trá ânî âyézo fîlî tólâ, gô'dá âlô ânî 'ásî rî fî kô, cé Kālébā yî î'dî Yásōwā bê rî â'dô fî'á nî. ³¹Nî âtâ tā kî, áâ'dô îcá'á ânî mvá yî ûrûlî, gô'dá má â'dô gólîyî trô'á âjílî vō rî gólâ ânî drî gālê dó 'dî 'á, gô'dá â'dô â'dó'á 'bā ró gólîyî drî.

³²Nĩ â'dô ôdră'á nōngá vō āgāngbêlê nô 'á. ³³Gõ'dá ānĩ mvá yĩ â'dô vō kpā'á fāā vō āgāngbêlê nô 'á ndrô nyâ'dĩ-rĩ sĩ lânō sĩ, tālā tã lēlē ākō ānĩkã tāsĩ, té būūū ānĩ ādūkū ālô rĩ drĩ drāzō. ³⁴Nĩ â'dô lânō tã ōnjĩ ānĩkã 'dĩ kã nã'á ānĩ drĩ ndrô nyâ'dĩ-rĩ sĩ, 'dĩ rĩ'á ndrô ālô kâyĩ gólā kâyĩ nyâ'dĩ-rĩ ānĩ drĩ 'élé vō 'dĩ ârĩrĩ 'á rĩ tāsĩ. Ítĩ rĩ, nĩ â'dô lânō rũ jājā má rũ ājū-'bá-āzĩ ró rĩ ángō tí yā kã nĩ'á. ³⁵Má îtrĩ lâtrĩtrĩ kĩ, má â'dô tã rĩ 'dĩ 'ě'á ānĩ ōjílā tã ârĩ ākō 'bá gólĩyĩ rũ jā 'bá trá má rũ rĩ 'bá yĩ drĩ. Vō āgāngbêlê 'á nōngá rĩ, nĩ â'dô ôdră'á ālô-ālô cé tĩtĩ ngbá. Mā Kúmú Ôvârí âtā nĩ."

³⁶⁻³⁷Āgō gólĩyĩ Músã drĩ jōlé nĩ'á vō ârĩlĩ rĩ 'bá yĩ āgō iyĩ úlĩ ōnjō ró gólĩyĩ ōjílā 'bā 'bá tã gĩgĩ ró Kúmú Ôvârí rũ rĩ 'bá yĩ bê ĩ'dĩ. Gõ'dá ĩtĩ rĩ, Kúmú Ôvârí drĩ ngá lâzé ōnjĩ dāzō gólĩyĩ drĩ, gõ'dá gólĩyĩ drĩ ôdrāzō. ³⁸Tã ânjũ 'bá mũdrĩ-drĩ-lā-rĩ rĩ 'bá yĩ lâfálé 'ásĩ rĩ, lâkĩ cé Yāsōwā yĩ ĩ'dĩ Kālébā bê lédrē-lédrē ró.

Tā ũjũ-ũjũ drĩ-káká 'dēzō ăwă bê 'bădrĩ Kānānā kã 'dĩ drĩ rĩ

³⁹Músã âtā bê tã gólā Kúmú Ôvârí drĩ âtálé trá ōjílā Īsĩrā'élē kã drĩ rĩ, ōjílā rĩ 'dĩ 'bá yĩ drĩ ngāzō rĩ'á āwō ngōlê ĩnĩnĩ ró ōnjĩ lâ drĩ. ⁴⁰Ākpākā'dā cĩjĩnó drĩzō āzā rĩ sĩ rĩ, gólĩyĩ drĩ ngāzō 'dēlé nĩlĩ 'bădrĩ únĩ

lāfálé rî 'álâ. Gõ'dá gólîyî kî nî rî, “Ngbâângbânô, âmâ trá njââ nîlí vō gólâ Kúmú Ôvârí drí tâ lâ pélé rî 'álâ. Mā lē tâ-drî trá kî, mā 'ê tâ ònjí trá.”

⁴¹Gõ'dá nîngá sî, Músâ kî rî, “Ítí rî, ngâ gõ'dá nî ârí Kúmú Ôvârí rî tî-drî kô â'dô tāsî yā? Ānî ândrâ wá kô. ⁴²Nî nîjî kô Kúmú Ôvârí nā yî trá ânî rú sî, gõ'dá ãjú-'bá-âzí âníkâ rî 'bá yî â'dô tâ trô'á ânî drígá sî. ⁴³Ôzô nî ô'dê trá ôjílâ Āmālékâ kâ yî drîjî ôjílâ Kānānā kâ yî bê rî, nî â'dô ôdrā'á ãjú 'dî 'á, Kúmú Ôvârí îcá kô â'dólé ânî bê, tâlâ nî gā trá dó 'dēlé gólâ vósî.”

⁴⁴Gõ'dá gólîyî drí sōzô nîlí zāâ bādî 'bādrî únî lāfálé 'á rî 'álâ, ôzô kpálé sândúkū tâ-drî lēlē Kúmú Ôvârí kâ rî kâ ngātá Músâ î'dî yā rî fōó drē kô táyā 'ásî. ⁴⁵Nîngá sî, ôjílâ Āmālékâ kâ yî ôjílâ Kānānā kâ yî gólîyî rî 'bá tólâ nā 'bá yî drí 'dēzô îyî ãjú bê gõ'dá tâ trōzô gólîyî drígá sî, gõ'dá gólîyî drōzô būū cālê Hōrómā 'álâ.

Tā 'bā'bā gólâ ngá fēfē fē kâ Ôvârí drí rî

15 ¹Kúmú Ôvârí drí tâ âtázô Músâ drí kî, ²⁻³“Nî âtâ âmâ tî-vô nô ôjílâ Īsīrā'élē kâ rî 'bá yî drí kî nî rî, ôzô gólîyî ôfî trá 'bādrî gólâ mâ Kúmú Ôvârí drí 'ē'á fēlâ gólîyî drí rīzô 'á lâ rî 'á rî, trá gólîyî drí ngá fēfē fēlé má drí. Ngá fēfē lâ yî rī'á

kábĩlíkĩ ngátá ĩndrĩ ngátá ítĩ gólĩyĩ nyãányã kã rĩ
lãfálẽ sĩ, ã'dô ró zãlé vō kōrōnyã zã kã rĩ drĩĩ. 'Dĩĩ
rĩ'á ngá fẽfẽ gólã áamã 'bã 'bá ã'dólẽ äyĩkō ró rĩ ĩ'dĩ,
ngátã áã'dô kōrōnyã rĩ 'dĩ zã'á nyé ngátã tótó ã'wã lâ
ũrũkã zã'á ĩ'dĩ lãtrĩtrĩ ĩtrĩzó yã, ngátã kpã ngá fẽfẽ
tãkō ró mã drĩ, ngátã kãramã äzã 'bã yĩ lã'bĩ lâ 'ẽzó yã
rĩ. ⁴Gólĩyĩ drĩ ngá fẽfẽ ãdrũgũ ró rĩ ãtrōlé kpã kpãã.
Ngá fẽfẽ rĩ 'dĩ ã'dô kíló ãlō 'ã'ĩ-ãrá kã ãnjálẽ lítã ãlō
dō kã rĩ bẽ. ⁵Õzō kábĩlíkĩ ãnĩ drĩ rĩ'á zãlã vō
kōrōnyã zã kã drĩĩ 'dĩ ã'dô drẽ mvã lâ 'ĩ rĩ, nĩ ãtrō
lítã õdrã kã ãlō dãlé vō kōrōnyã zã kã 'dĩ drĩ lâ 'á.

⁶⁻⁷“Õzō ngá fẽfẽ rĩ 'dĩ ã'dô kábĩlíkĩ ágó 'ĩ rĩ, gólĩyĩ
drĩ kíló rĩ 'ã'ĩ-ãrá kã ãnjálẽ lítã dō kã ãlō cú drĩ bẽ rĩ
bẽ ãtrōlé. Gõ'dã gólĩyĩ drĩ lítã õdrã kã ãlō cú drĩ bẽ
rĩ fẽlé dãlé vō kōrōnyã zã kã 'dĩ drĩ lâ 'á. 'Dĩĩ rĩ'á ngá
fẽfẽ lâràkō gólã áamã 'bã 'bá ã'dólẽ äyĩkō ró rĩ ĩ'dĩ.

⁸“Õzō ngá fẽfẽ 'dĩ ã'dô ítĩ mvã 'ĩ, ngátã áã'dô zã'á
lã, nyé ngã ũrũkã lâ zã'á ĩ'dĩ ngá fẽfẽ lãtrĩtrĩ kã ró
ngã ngá fẽfẽ tã ã'dĩ kã ró mã drĩ yã rĩ, ⁹dĩĩ rĩ trá
gólĩyĩ drĩ ãdrũgũ ãfẽlé kíló nã ãnjálẽ lítã rĩ dō kã sĩ.
¹⁰Gõ'dã gólĩyĩ drĩ lítã rĩ õdrã kã dãzó vō kōrōnyã zã
kã 'dĩ drĩ lâ 'á. 'Dĩĩ ngá fẽfẽ gólã áamã 'bã 'bá ã'dólẽ
äyĩkō ró rĩ ĩ'dĩ. ¹¹⁻¹²'Dĩ 'bã yĩ rĩ'á ĩyĩ ngá tĩbẽ gólĩyĩ
drĩ ãtrōlé kpãã kōrōnyã ndrĩ gólĩyĩ drĩ rĩ'á ãfẽlã zãlé
ngá fẽfẽ ró rĩ 'bã yĩ bẽ rĩ ĩ'dĩ.

¹³“Õjĩlã Ĩsĩrã'élẽ kã ndrĩ drĩ ngá fẽfẽ fẽlé mã drĩ ĩtĩ,

gõ'dá kōrōnyā rī'á zālā 'dī 'bá yī, ǎjī lâ yī â'dô áamá
 'bā'á â'dólé ǎyīkō ró. ¹⁴Ōjílā lídí gólīyī rī 'bá ǎní bē rī
 'bá yī ô'ê īyī tā 'dī kpá té ítí ōzō gólīyī â'dô trá ngá
 fēfē fē'á áamá 'bālē ǎyīkō ró rī. ¹⁵⁻¹⁶Ōzō nī â'dô pātīī
 ōrī Īsīrā'élē ká 'ásī ngátá ǎnī ōjílā lídí gólīyī rī 'bá
 kpākā ǎlō Īsīrā'élē yī bē vō ǎlō 'á rī yī ī'dī yā rī, trá
 ǎnī drī tā 'bālē 'dī ĩnjīlí zāā gbádú."

¹⁷Dīī rī vósī rī, Ôvārī drī tā âtázó Músā drī kī, ¹⁸⁻
²⁰"Nī âtā áamá tī-vō ōjílā Īsīrā'élē ká rī 'bá yī drī áamá
 tī sī kī, 'Nī ôcā trá vō gólā má drī 'ê'á fēlā ǎnī drī
 rīzō rī 'álā rī, nī â'dô 'ê'á ădrúgú ǎnīkā 'wālē. Gõ'dá
 ōzō nī ôcā ădrúgú 'dī trá rī, nī â'dô ūrūkā lâ 'bā'á fēlé
 ngá drī-káká ró má drī. Gõ'dá ó'bē ūrūkā lâ ămbātā ró
 drī-'bá kōrōnyā zā ká rī drī ngá fēfē ró, gõ'dá ămbātā
 'dī sīsī lâ fēlé má drī. ²¹Ngá fēfē gólā ădrúgú drī-káká
 ká, gõ'dá kpá ămbātā bē 'dī rī, ōrī ítí 'ēlā ítí zāā
 gbádú.

²²⁻²³"Āzā 'bá yī tā 'bā'bā mâ Kúmú Ôvārī drī âfēlé
 ǎnī drī Músā tī 'dī tā lâ â'dô vī'á ǎnī drīī sī, āzā 'bá
 yī ǎnī ózōwá yī sīsī 'á tólā nā 'bá yī tā 'bā'bā má drī
 tā lâ âtálē Músā tī sīsī ǎnī drī 'ēlé zāā gbádú 'dī tā lâ
 â'dô vī'á gólīyī drīī sī. Ā'dô trá ítí rī, nī â'dô gõ'dá
 ā'dô 'ê'á ī'dī yā? ²⁴Ōzō ōjílā āzā ăvī trá 'wāā gõ'dá 'é
 tā 'dī â'dô lâ 'bālē ōjílā ndrī drī rī vó ró kō, gõ'dá
 ōjílā ndrī nīī īyī ăvī-ăvī gólākā 'dī tā lâ kō rī, ōzō
 gõ'dá ūnī īyī tā lâ trá vólē lésī rī, 'dīī rī, ōjílā ndrī
 drī ítí ágó âfēlé mâ Ôvārī drī ngá fēfē ró, tālā tā ōnjī

gólâkâ 'élé 'dĩ trá òjílã drĩ ndrĩ. Kōrōnyā 'dĩ 'bá yĩ
 ãlô-ãlô drí 'bálé kpá ãdrúgú tã lâ 'bálé lélé rĩ bê îcâ-
 îcâ ró, gō'dá ònjálé dō sī, ā'dô ró zálé vō kōrōnyā zā
 kâ rĩ drĩ, gō'dá òdrá dāzō gārā drĩ lâ 'á. Gō'dá kpá
 gólĩyĩ ā'dô ìndrĩ ágó fē'á ãlô ngá fēfē āzâ ró tã ònjĩ
 tāsī. Ngá fēfē 'dĩ ā'dô ámâ 'bā'á ā'dólé āyĩkō ró. ²⁵Drĩ-
 'bá kōrōnyā zā kâ ā'dô ĩyĩ ngá fēfē 'dĩ tã lâ 'ē'á ā'dô
 lã'bĩ lâ kâ rĩ vó ró. 'Dĩ rĩ, mǎ Ôvǎrí, má ā'dô tã ònjĩ
 'dĩ âyé'á, tǎlǎ tã ònjĩ rĩ gógó 'dĩ ā'dó tã ámakâ rĩ ĩnjĩ
 ákó lâ 'ĩ kō. Bē-rĩ rĩ'á tótó âvĩ-âvĩ tã drĩ vīzō drĩ 'ásĩ
 rĩ ĩ'dĩ, gō'dá òjílã ndrĩ fē ĩyĩ ngá fēfē trá mǎ Ôvǎrí
 drĩ. ²⁶Má ā'dô tã ònjĩ 'dĩ âyé'á òjílã drĩ ndrĩ gō'dá kpá
 òjílã lídĩ gólĩyĩ rĩ 'bá ānĩ lǎfálé rĩ 'bá yĩ drĩ ndrĩ, tǎlǎ
 'dĩ rĩ'á tã âvĩ-âvĩ òjílã drĩ 'élé ndrĩ rĩ ĩ'dĩ.

²⁷“Ôzō òjílã ãlô rĩ āâvĩ tótó nĩ tã ònjĩ 'élé rĩ, òjílã
 rĩ 'dĩ drĩ ìndrĩ òkó ró 'ē 'bá bê lâ ndrô ãlô rĩ âfélé ngá
 fēfē ró tã ònjĩ íyĩkâ 'dĩ tāsī. ²⁸Drĩ-'bá kōrōnyā zā 'bá
 kâ ā'dô lã'bĩ ngá 'dĩ fēfē lâ kâ 'ē'á ā'dô lâ vó ró. 'Dĩ
 rĩ, má ā'dô tã ònjĩ òjílã 'dĩ kâ âyé'á. ²⁹Tã 'bā'bā tã ònjĩ
 'ē kâ, gō'dá âvĩ-âvĩ kâ 'dĩ rĩ 'dó rĩ'á ãlô òjílã ĩsĩrǎ'élé
 kâ drĩ gō'dá kpá òjílã lídĩ rĩ 'bá gólĩyĩ lǎfálé rĩ yĩ drĩ.

³⁰⁻³¹“Gō'dá ôzō òjílã āzâ ô'ē tã ònjĩ gō'dá gbō kó tã
 ònjĩ 'ē'ē ró gō'dá tã 'bā'bā ámakâ ĩnjĩzō kō rĩ, gólã
 ā'dô 'bǎsúrú ĩsĩrǎ'élé kâ 'ásĩ, ngátá òjílã lídĩ rĩ 'bá
 gólĩyĩ lǎfálé rĩ ĩ'dĩ yā rĩ, 'dĩ rĩ gólã lô'dá tã 'bā'bā
 ámakâ rĩ trá. Lē gólã rĩ drölé volé òjílã lǎfálé sī.

Gõ'dá gólâ ònĩ ró bê tâ-võ tâ ònjĩ íyíkâ 'dĩ kâ ñǎlé yí drĩĩ.'''

Tã ãgô gólâ ùsúlĩ rĩ'á lôsĩ 'ẽ'á kâyĩ rǎtǎã kâ 'á rĩ kâ

³²Kâyĩ ǎzâ rǎtǎã kâ sĩ, òjílǎ Īsĩrǎ'élē kâ drĩ drē rĩzô rĩ'á rĩlí vō ãgângbêlē 'álâ rĩ, ãgô ǎzâ drĩ rĩzô lǎsĩ pá lōndǎlé, 'dĩĩ rĩ'á tâ 'bǎ'bǎ Ôvǎrí kâ ñnjĩ ǎkó lâ 'ĩ.

³³Úúsũ gólâ trá rĩ'á lôsĩ 'ẽ'á, gōzô gólâ rĩ âtrōlé ǎjílĩ Músǎ yĩ ândrá Ārónǎ bê gō'dá kpá òjílǎ ǎmbá 'dĩ 'bá yĩ bê ndrĩ. ³⁴Gõ'dá gólâ rĩ 'bǎzô rĩlí vō ǎlô 'á tâ gólâkâ kĩkĩ lâ tēlé. ³⁵Gõ'dá Ôvǎrí drĩ tâ âtázô Músǎ drĩ, “Āgô 'dĩ ǎǎ'dô fũ'á lâ. Òjílǎ ndrĩ â'dô ãyĩ gólâ rĩ lûvũ'á kúnĩ mvá sĩ táyǎ rú sĩ bũũũ gólâ drĩ drǎzô.”

³⁶Gõ'dá òjílǎ ndrĩ drĩ gólâ rĩ lôfōzô volé táyǎ 'ásĩ gō'dá lûvũzô lâ kúnĩ mvá sĩ bũũũ drílǎ drǎzô, té òzô tâ Ôvǎrí drĩ 'bǎlé rĩ kâtĩ.

Tã bǎgô lǎmúrĩ-lǎmúrĩ rĩ'á ǎmbélâ ítá rú sĩ rĩ tǎsĩ

³⁷Gõ'dá Kúmú Ôvǎrí kĩ, ³⁸“Nĩ âtâ tâ òjílǎ drĩ kĩ gólĩyĩ òômbê bǎgô mvá lǎmúrĩ-lǎmúrĩ ítá ãyíkâ rú sĩ. ³⁹Bǎgô mvá ômbélé 'dĩ 'bá yĩ rĩ tâ â'dǎlé gólĩyĩ 'bǎlé zǎâ rĩ'á tâ 'bǎ'bǎ ámakâ rĩ 'bá yĩ tâ lâ yĩ ãsúlĩ. Tã lâ yĩ vĩĩ gólĩyĩ drĩĩ sĩ kô. Gõ'dá gólĩyĩ ícǎ kô 'dēlé tâ gólĩyĩ nyǎányǎ drĩ lēlé nĩ rĩ 'ēlé òzô gólĩyĩ drĩ lēlé rĩ tí. ⁴⁰Bǎgô 'dĩ â'dô gólĩyĩ 'bǎ'á rĩlí zǎâ tâ ãsũ-ĩsũ bê kĩ, gólĩyĩ â'dô zǎâ rĩ'á tâ 'bǎ'bǎ ámakâ ñnjĩlí. ⁴¹Gõ'dá rĩ gólĩyĩ rĩ'á ngǎ ámakâ ã'dĩ òzô òjílǎ ámakâ tí. Mǎ rĩ'á

tótó ɪ'di Ôvârí gólĩyíkâ gólâ gólĩyî pã 'bá Măsĩrĩ lésĩ rĩ, tãlã má â'dô ró bê Ôvârí gólĩyíkâ ró rĩ. Mâ cé ɪ'di Ôvârí gólĩyíkâ ró.”

**Tã Kórã yî drí rû jãzó â'dólé â'dô Músã kâ drĩ-'bá ró
rĩ rú rĩ**

16 ¹⁻²Kórã Ízārã rĩ mvá ró 'băsúrú Lávĩ kâ Kõhátã rĩ 'ásĩ rĩ drí rû jãzó â'dólé Músã drĩ-'bá ró rĩ rú, 'dĩĩ gô'dá òjílã zãlô nã 'băsúrú gólĩyî Rúbēnē kâ rĩ 'ásĩ, gólĩyî ɪ'di, Dătánã yî gô'dá âdrúpĩ lâ Ābírãmã bê, Ēlĩyábã rĩ mvá ró rĩ yî, gô'dá Pēlētã rĩ mvá Ónō. Gô'dá kpá òjílã Īsĩrã'élē kâ zãlô kámá-rĩ-drĩ-lã-ngã-nyâ'di-rĩ-drĩ-lã-mûdrĩ (250) gólĩyî âmbâ-âmbâ nĩlĩ dódó tãndĩ ró òjílã drí êpēlé trá nĩ rĩ 'bá yî drí 'dó gólĩyî ũgúlĩ âtĩzó. ³Gólĩyî ngã ndrĩ rû ê'bélé tũ Músã yî ândrá Ārónã bê, gô'dá drílĩyî ngãzó tã âtalé Músã yî drí Ārónã bê kĩ, “Nĩ kũ trá jējē ró rōô! Òjílã ãlô-ãlô ndrĩ 'dó ɪyĩ Kúmú Ôvârí kâ ɪ'di, gô'dá Kúmú Ôvârí bê rĩ'á âmã bê ndrĩ. Gô'dá bê ɪtĩ rĩ, Músã, ní 'bã nĩ â'dólé gãrã òjílã Kúmú Ôvârí kâ rĩ 'bá yî drĩlĩ sĩ â'dô tãsĩ yã?”

⁴Gô'dá nĩngã sĩ, Músã ârĩ bê tã 'di rĩ, drílã ngãzó íyĩ âdálé âdrũ vûdrĩ gô'dá rãtãã 'ēzó. ⁵Nĩngã sĩ, drílã ngãzó tã âtalé Kórã drí gô'dá òjílã gólĩyî 'dē 'bá gólã vósĩ rĩ 'bá yĩ bê kĩ, “Īdrũ cĩjĩnó rĩ, Kúmú Ôvârí â'dô â'dá'á lâ nĩ âmã drí òjílã gólã â'dó 'bá íyíkâ ró rĩ, 'dĩĩ

rĩ'á gólâ drí njílí rî ì'dî, â'dô âsĩ'á gólâ lăgátí vò
 kōrōnyā zā kâ rî rú. ⁶⁻⁷Ìdrú cīínó rî, nĩ trô ngá lăsí ìlă
 âkū kâ, nĩ âkū ró lăsí ìlăkō gō'dá ngá âjĩ bē tūrū-tūrū
 ōzō bāhūrū kâtí rî drĩ lâ yî 'á, gō'dá nĩ gō ró bē trôlă
 âjílí vò kōrōnyā zā kâ rî tị 'álă. Nĩngá sī rî, mǎ â'dô
 ndrē'á lâ ngátá âmă ángô rî 'bá yî ì'dî Kúmú Ôvârí
 drí njílí trá rî. Ānî òjílă Lăvĩ kâ āzâ 'bá yî ì'dî gólĩyî
 nĩ kû trá ányâ ró rî.”

⁸Nĩngá sī, Músă drí rĩzó zāâ ulĩ âtalé Kóră drí
 gólĩyî 'dē 'bá gólâ vó rî yí bē kī, “Ānî òjílă Lăvĩ kâ
 rî 'bá yî, nĩ ârî drē! ⁹Kúmú Ôvârí Īsĩră'élē kâ zĩ ānĩ
 trá 'bălē ngĩî òjílă ũrūkă 'bá yî rú sī, â'dô ró bē ānĩ
 drí âsĩzó yí lăgátí lōsĩ ānĩkă 'élē gūgū Kúmú Ôvârí
 kâ 'á, gō'dá â'dólē òjílă rŭlí dódó gō'dá tǎ 'élē gólĩyî
 pǎzó. ¹⁰Gólâ 'bă ānĩ trá gō'dá kpá 'băsurú ũrūkă Lăvĩ
 kâ rî 'bá yí bē ndrĩ rú tǎndĩ 'dĩ ũsŭlí, 'dĩ rî îcá drē
 zāâ kô ānĩ drí yǎ? Gō'dá ngbāngbānō rî, nĩ lē trá ānĩ
 'bălē â'dólē drĩ-'bá ró! ¹¹Gō'dá nĩ gĩlí bē tǎ Ārónă rú
 rî, tǎ ānĩ drí gĩlí 'dĩ rĩ'á pătĩĩ Kúmú Ôvârí rú.”

¹²Gō'dá nĩngá sī rî, Músă drí ngǎzó Dătănă yî âzĩlí
 Ābĩrāmă bē â'dó 'bá ĩyĩ 'băsurú Rúbēnē kâ 'ásĩ rî,
 gō'dá gólĩyî kī nĩ rî, “Mǎ ânĩí kô! ¹³Îcá drē kô zāâ ní
 drí âmă âdrĩzó trá vólē 'bădrĩ tǎndĩ ró òjílă Măsĩrĩ kâ
 kâ rî 'ásĩ âmă ũfŭlí nōngá vò āgāngbêlē 'á yǎ? Gō'dá
 ní lē kpá ânĩ âtrălē kúmú ró âmă drĩyǎ? ¹⁴Tǎ pătĩĩ
 ró, ní âtrōô âmă 'bădrĩ tǎndĩ 'á ngátá âmăvú âdrúgú kâ
 fēzó âmă drí gō'dá âmăvú gārăpē kâ bē âmăkă ró kô,

gõ'dá nõô rî, nî 'ẽ'á ămâ âdólé âdô-âdô. Mã ânĩí kô.”

¹⁵Ítí rî, Músă trá ômbă ró, gõ'dá drílâ tâ âtázó Kú mú Ôvâ rí drí kî, “Ní trô ngá fêfê âzākā ôjílâ 'dî 'bá yî drí 'ẽ'á âjílâ rî kô. Má 'é gólĩyî ônjí ró rî kô, má trôó âlô dõngí gólĩyíkâ rî 'bá yî 'ásĩ kô.”

¹⁶Nĩngá sî, Músă drí ngăzó tâ pėlé Kóră drí kî, “Ìdrú rî, ânî gõ'dá ôjílâ áníkâ kámá-rĩ-drĩ-lâ-nyâ'dî-rĩ-drĩ-lâ-ngâ-mûdrí 'dî 'bá yí bē îcâ trá ânĩlí gũgũ Kú mú Ôvâ rí rî â'dô-â'dô kâ rî 'álâ, Ārónă â'dô kpá 'bă'á tólâ. ¹⁷Ānî âlô-âlô â'dô ngá lăsí îlă âkũ kâ îyíkâ trô'á, nî 'bă ngá âjî bē tũrũ-tũrũ rî drĩ lâ 'á, nî gô ró bē fêlâ vō kōrōnyă ză kâ rî tî 'álâ, gõ'dá mã ndrê ró ôjílâ Ôvâ rí drí nĩlí drĩ-'bá ró rî.” ¹⁸Ìdrú rî tí rî, ôjílâ cé títî drí ngăzó ngá lăsí îlákō âkũ kâ îyíkâ trólé, gõ'dá lăsí ândră trôzó ngá cú âjî bē tũrũ-tũrũ rî 'bá yí bē 'bălê drĩ lâ 'á, gôzó âdrélé jó tĩlĩ-tĩ fĩzó â'dĩ-drĩ gũgũ Ôvâ rí kâ rî kâ 'álâ rî 'á Músă yí bē gõ'dá kpá Ārónă yí bē. ¹⁹Dĩĩ rî, Kóră íyíkâ rĩ'á ôjílâ drĩ ônjă'á ndrĩ úlĩ ânyă ânyă ró rî 'bá yî sî, â'dólé Músă yî rú Ārónă bē, gõ'dá drĩlĩyî âdrézó lĩfĩ jălê 'dó Músă yî ngálâ Ārónă bē jó tĩlĩ-tĩ fĩzó â'dĩ-drĩ gũgũ Ôvâ rí kâ rî kâ 'álâ rî 'á. Nĩngá rî 'wăă, vō îĩ ngbángbă Kú mú Ôvâ rí rî â'dô-â'dô kâ drí rû â'dázó ôjílâ Īsĩră'élê kâ 'dĩ 'bá yî drí ndrĩ. ²⁰Gõ'dá nĩngá sî rî, Kú mú Ôvâ rí drí tâ âtázó Músă yî drí Ārónă bē kî, ²¹“Nĩ ngá âdrélé pěrē ôjílâ Īsĩră'élê kâ 'dĩ 'bá yî rú sî, gõ'dá mã â'dô gólĩyî

ûfú'á 'wāâ ró.”

²²Gõ'dá ítí rî, Músă yî Ārónā bê drî ngāzô drî âsôlē vūdrî gõ'dá tã âtázô kî, “Ăwô, Ôvârî, nî î'dî rî'á lédrê-lédrê lîpî 'î ndrî. Ōzô ôjîlā ālô ô'ê tã ônjî trá rî, ní â'dô fî ngă'á ăwă ró ôjîlā bê ndrî yă?” 'Dîî rî, Kóră âyê ôjîlā 'dî 'bá yî trá nîzô yî drî gūgū 'álâ.

²³Nîngă sî rî, Kúmú Ôvârî drî tã âtázô Músă drî kî,
²⁴“Nî 'bă tã ôjîlā 'dî 'bá yî drî ngāzô bê vólé gūgū gólîyî Kóră yî kâ Dătánă yî kâ Ābírāmă bê rî 'bá yî 'ásî.”

²⁵Gõ'dá nîngă sî, Músă yî drî-'bá Īsîră'élê kâ rî 'bá yî bê drî ngāzô nîlî îyî Dătánă yî ngálâ Ābírāmă bê.

²⁶Drîlâ tã 'bāzô ôjîlā ūrûkă Īsîră'élê kâ 'dî 'bá yî drî kî, “Nî ngă âdrélé pêtrê gūgū ôjîlā tã âzâ-âzâ kâ^j nō 'bá yî kâ rú sî, gõ'dá nî dō drî-ngă āzākă â'dó 'bá gólîyîkă ró rî rú kô óôzô kô ânî kûû ngbá vólé kpākă ālô gólîyî bê, tālâ tã ônjî ndrî gólîyîkă rî 'bá yî tāsî.”

²⁷Bê ítí rî, gólîyî drî ngāzô vólé gūgū Kóră yî kâ Dătánă yî gõ'dá Ābírāmă yî bê rî 'ásî. 'Dîî rî, Dătánă yî Ābírāmă bê âfō îyîkă trá gõ'dá âdrélé îvî jó tîlî-tî gūgū gólîyîkă kâ rî 'á ôkô lâ yî bê gõ'dá kpá 'dîyîmvá yî bê.

²⁸Nîngă rî, Músă drî tã âtázô ôjîlā 'dî 'bá yî drî kî, “Nōô rî'á lâtî ânî drî nîlî kî, Kúmú Ôvârî âjô mâ trá

---

^jGūgū 'bāsúru Lávî kâ rî 'bá yî kâ rî'á ndrî gbââ dîrî ânyî ânyî gūgū Ôvârî kâ rî rú sî tālâ lôsî gólîyîkă tólâ rî tāsî.

tã nô 'bá yî 'êlé ndrĩ, gô'dá kpá rî kî, â'dó kô tã njĩnjĩ
ámâ nyãányâ kâ rî sî kî nĩ rî, má drí 'èzô lâ. ²⁹Ôzô
ôjílã 'dî 'bá yî ôôdrã ôdrã gólã 'bálé trá ôjílã mvá drí
rî sî cú ítí lâñô úsú âkó Ôvârí drígá sî rî, ítí rî,
Ôvârí ájó mâ nĩ kô. ³⁰Gô'dá ôzô Kúmú Ôvârí ô'è tã
gólã ndrêlé sísí kô rî trá rî, ãnyákú drí rû njĩzó gô'dá
gólĩyî lôtéle ngá gólĩyíkâ rî 'bá yí bê ndrĩ, tâlâ â'dô
ró gólĩyî drí nĩzó lédrê-lédrê ró ângó gólĩyî ôdrã 'bá
trá rî yí kâ 'á lâ rî, nĩ â'dô nĩ'á lâ kî, ôjílã 'dî 'bá yî
gã ãyî Kúmú Ôvârí trá dó.”

³¹Gô'dá kôrô 'wãâ, gólã ndê bê úlĩ trá rî, ãnyákú
Dâtãnã yî zélé Ābírãmã bê rî drí lâfã nyĩzó kã'dã,
³²gô'dá gólĩyî drí lêtézo tílílĩ ôjílã gólĩyíkâ 'bã kâ rî
yí bê gô'dá kpá ngá â'dó 'bá gólĩyíkâ ró rî 'bá yí bê
ngbã. ³³Gô'dá bê ítí rî, gólĩyî drí nĩzó bũũú lédrê-
lédrê ró ângó gólĩyî ôdrã 'bá trá rî 'bá yí kâ rî 'álâ zãã
gbádú ngá â'dó 'bá gólĩyíkâ ró rî 'bá yí bê. Gô'dá
ãnyákú drí rû â'bázó gólĩyî ãvĩlĩ kâkârà. ³⁴Nĩngá sî,
ôjílã Īsĩrã'élê kâ ndrĩ â'dó 'bá tólã rî 'bá yî drí ngázó
ĩyî lâralé, tâlâ gólĩyî ârĩ gólĩyî áwó trá rî drí sî.
Gólĩyî kî, “Mã rà, âmâ ôzó kpá lêté.”

³⁵Gô'dá Ôvârí drí kpá lāsĩ kôkô ájózó ôjílã gólĩyî
kámá-rĩ-drĩ-lâ-nyâ'dĩ-rĩ-drĩ-lâ-ngâ-mûdrĩ gólĩyî ngá
ájĩ bê tũrũ-tũrũ rî 'bá yî fê 'bá rî yí zálé volé vò
kôrõnyã zã kâ rî lăgátĩ sî.

Tã ngá lăsí ìlá àkū kà òjílā gólíyî lăsí drí zálé rî 'bá yí kà rî tāsí

³⁶Gò'dá nīngá sī, Kúmú Ôvârí drí tã âtázó Músâ drí kī, ³⁷“Ní âtâ tã Ēlīyézâ kōrōnyā zā 'bá ró Ôvârí drí Ārónā rî mvá, òtrō ró ngá lăsí ìlá àkū kà àdî 'ásī 'dī rî yī volé òjílā gólíyî vè 'bá trá rî 'bá yī rú sī, gò'dá ní lâpē ró bē lăsí ìlá volé ngá lăsí ìlá àkū kà àdî 'ásī 'dī yī drī sī vō āzâ 'á, tālâ ngá lăsí ìlá àkū kà 'dī 'bá yī rī'á lānjā-lānjā lâ ró ìyī. ³⁸Gólíyî rī'á lānjā-lānjā lâ ró, tālâ ófē gólíyî trá lôsī 'ēzō vō kōrōnyā zā kà Kúmú Ôvârí drí rî tī. Ítí rî, ní trō ngá lăsí ìlá àkū kà òjílā ûfúlí trá tã ònjí gólíyíkà tāsī 'dī 'bá yí kà 'dī, ní gō ró dīlâ ìyī kpākārā ítí, ní 'bā ró bē vō kōrōnyā zā kà drī lâ â'bāzō. Â'dô 'bā'á drī-mbílí sōsō 'î òjílā Īsīrā'élē kà līfī.” ³⁹Ítí Ēlīyézâ drí ngá 'dī 'bá yī trōzō ûfúlí dīlī trōlé 'bālē vō kōrōnyā zā kà rî drī. ⁴⁰Dī rī'á drī-mbílí sōsō 'î òjílā Īsīrā'élē kà līfī kī, òjílā āzākā yū gólâ â'dó 'bá kō Ārónā rî ózōwá ró â'dô ícá'á ânīlī ngá ājī bē rî zálé Kúmú Ôvârí drí. Āzâ ngá sī rî, áâ'dô gólâ rî fū'á kpá ōzō Kórā yī òjílā gólâkà rî 'bá yī bē rî kâtí. Ó'è tã rî 'dī 'bá yī trá ōzō Kúmú Ôvârí drí tã lâ 'bālē trá Ēlīyézâ drí Músâ sílī rî kâtí.

Tã Ārónā drí òjílā pázó òmbā Ôvârí kà 'ásī rî

⁴¹Drīzō āzâ rî sī rî, òjílā drí ngázō ìyī rī'á tã gīlī

Músã yî rú Ārónã bê kî, “Ní ûfû ôjílã Kúmú Ôvârí kâ trá.” ⁴²Gõ'dá gólîyî ê'bélé bê rú trá Músã yî gálé dó Ārónã bê rî, drílîyî îyî jázó gólé gũgũ Ôvârí kâ ngálâ, gõ'dá gólîyî drí mbārāsāsā ndrēzó rî'á gũgũ lîmó'á gõ'dá kpá vō îĩ-îĩ ngbángbá Kúmú Ôvârí rî â'dô-â'dô kâ â'dó 'bá trá rî ndrēzó. ⁴³Nĩngá sî, Músã yî Ārónã bê drí ngāzó nîlí âdrélé gũgũ ândrá. ⁴⁴Gõ'dá nĩngá sî rî, Kúmú Ôvârí drí tã âtázó Músã drí kî, ⁴⁵“Ní âdrê jējê ró ôjílã 'dî 'bá yî rú sî, tãlâ mâ trá 'ê'á gólîyî ûfúlî lîfî drî 'á ngbāngbānō!”

Ítí rî, Músã yî Ārónã bê drí ngāzó îyî drî âsólé ãnyákú drîî. ⁴⁶Gõ'dá Músã drí ngāzó tã âtálé Ārónã drí kî, “Ní trô ngá lāsî îlá âkũ kâ áníkâ, ní gô ró lāsî îlá âtrólé vō kōrōnyā zã kâ rî tî lésî 'bálé drî lâ ngá âjî bê rî bê. Gõ'dá 'wāâ'wâ, ní ngâ ró bê nîlí î'dí bê lâ ôjílã 'dî 'bá yî ngálâ, nî'á lâ'bí Ôvârí kâ 'díyî 'ê kâ â'dólé tã ònjî âkó rî 'dálé gólîyî tāsî, tãlâ Kúmú Ôvârí trá òmbã ró, gõ'dá ngá lâzé ònjî têtê â'dê trá.”

⁴⁷Ítí rî, Ārónã drí tã âtálé trá 'dî ârízó, gõ'dá drílâ ngāzó ngá lāsî îlá âkũ kâ íyíkâ trólé rãzó î'dí bê lâ fîlí ôjílã gólîyî rú ê'bé 'bá trá 'dî 'bá yî lâfálé. Gõ'dá gólâ ndrê bê kî ngá lâzé 'dî îtô trá rî, drílâ ngá âjî bê 'dî âtrózó 'bálé lāsî îlá drîî, gõ'dá gólâ drí ngāzó lâ'bí Ôvârí kâ 'ê 'bá 'díyî 'élé â'dólé tã ònjî âkó rî 'dálé.

⁴⁸Nĩngá rî, gólâ drí âdrézó njũũ gólîyî lédrê-lédrê ró gõ'dá âvō ró rî 'bá yî lâfálé, gõ'dá ngá lâzé 'dî drí

âdrézó. ⁴⁹Õjílã gólĩyî ôdrã 'bá rî 'bá yî rĩ'á kútũ-
mûdrĩ-drĩ-lâ-sû-drĩ-lâ-ngâ-kámá njĩ-drĩ-lâ-rĩ
(14,700), 'dĩ rî ólãá gólĩyî ôdrã 'bá trá tã gólâ Kórã
kâ 'á rî 'bá yî kô. ⁵⁰Gõ'dá ngá lâzé 'dĩ âdrê bê trá rî,
Ărónã drĩ ngázó gólé Músã ngálâ jó tĩlĩ-tĩ gũgũ kâ rî
'álâ.

Pĩdrígũ Ărónã kâ rî

17 ¹Kúmú Ôvârĩ drĩ tã âtázó Músã drĩ kĩ, ²“Nĩ
pẽ tã òjílã Ĭsĩrã'élẽ kâ rî 'bá yî drĩ pĩdrígũ âfêlé
nĩ drĩ mûdrĩ-drĩ-lâ-rĩ pĩdrígũ âlô-âlô drĩ-'bá 'bãsurú
kâ drígá sĩ. Nĩ ãgĩ òjílã âlô rî rú lâ té pĩdrígũ gólâkâ
rî rú. ³Gõ'dá nĩngá sĩ, nĩ gô ró Ărónã rî rú ãgĩlĩ
pĩdrígũ 'bãsurú Lávĩ kâ rî kâ rî rú. Pĩdrígũ â'dô 'bã'á
âlô-âlô drĩ-'bá 'bãsurú kâ vósĩ cé tĩtĩ. ⁴Nĩ trô gólĩyî
gũgũ gólâ âmâ â'dô drĩ rĩzó rî 'álâ, gô'dá nĩ 'bã ró
gólĩyî sãndúkũ tã-drĩ lèlẽ kâ rî ândrá, vô má drĩ rĩzó
ánĩ ùsúlĩ rî 'á. ⁵Nĩngá sĩ, pĩdrígũ òjílã má drĩ njĩlĩ trá
rî kâ â'dô bí lô'bã'á mbázó íyĩ tãĩ. Ĭtĩ rî, má â'dô tã
gĩgĩ òjílã Ĭsĩrã'élẽ kâ ânĩ rú kãyĩ vósĩ cé 'dĩ 'bã'á
âcálẽ ãdũkũ lâ 'á.”

⁶Ĭtĩ Músã drĩ tã âtázó òjílã Ĭsĩrã'élẽ kâ 'dĩ 'bá yî drĩ,
gô'dá drĩ-'bá gólĩyĩkâ âlô-âlô cé tĩtĩ drĩ pĩdrígũ trôlé
fêlé gólâ drĩ, pĩdrígũ âlô-âlô 'bãsurú 'dĩ 'bá yî 'ásĩ,
pĩdrígũ rî 'dĩ yî rĩ'á ndrĩ mûdrĩ-drĩ-lâ-rĩ, gô'dá Ărónã
kâ rî ó'bã kpá gólĩyĩkâ 'dĩ 'bá yĩ bê. ⁷Gô'dá nĩngá sĩ
rî, Músã drĩ pĩdrígũ 'dĩ 'bá yî ômvózó 'bálẽ ndrĩ gũgũ

'álâ sãndúkũ tã-drĩ lělē Kúmú Ôvârí kâ rĩ kâ ândrá.

⁸Drĩzō āzâ rĩ sĩ, Músâ òtírĩ nĩ fílí gũgũ 'álâ rĩ, gólâ drĩ ndrězō lâ kĩ, pĩdrĩgũ Ārónā kâ 'bāsúrí Lávĩ kâ rĩ rú lâ sĩ rĩ lô'bā bí, mbâ trá lĩnjílí fōô bē, gō'dá kpá lô'wâ lôfōlé. ⁹Nĩngá sĩ, Músâ drĩ pĩdrĩgũ 'dĩ 'bá yĩ trōzō ndrĩ, gō'dá â'dázō lâ ĩyĩ òjílā Īsĩrā'élē kâ drĩ. Gō'dá òjílā rĩ 'dĩ 'bá yĩ drĩ ngá rũ 'ē 'bá trá 'dĩ ndrězō, gō'dá drĩ-'bá ālō-ālō drĩ pĩdrĩgũ ĩyĩ nyāányā kâ trōzō. ¹⁰Nĩngá sĩ rĩ, Kúmú Ôvârí drĩ tã âtázō Músâ drĩ kĩ, “Nĩ 'bā pĩdrĩgũ Ārónā kâ rĩ sãndúkũ tã-drĩ lělē kâ rĩ ândrá, ā'dô ró sũzō rú lâ drĩ-mbílí sōsō ró òjílā Īsĩrā'élē kâ rũ jā 'bá trá Ôvârí rú rĩ yĩ drĩ kĩ, gólĩyĩ â'dô ôdrā'á, òzō tã gĩgĩ gólĩyíkā 'dĩ āadrē kô rĩ.” ¹¹Ītĩ rĩ, Músâ drĩ tã 'dĩ 'ězō òzō Kúmú Ôvârí drĩ 'bālē trá rĩ kâtĩ.

¹²Gō'dá nĩngá sĩ, òjílā Īsĩrā'élē kâ drĩ ngāzō tã âtálē Músâ drĩ kĩ, ¹³“Ōzō òjílā āzākā gólâ áká 'bá ānyĩ gũgũ lăgátĩ rĩ ĩĩcā kó trá drālē ĩtĩ rĩ, pávó āzâ yũ'dáwá āmā drĩ ngá pāzō ôdrā 'ásĩ. 'Dĩ gō'dá trá rĩ'á ôdrā pá ādũkũ āmákā rĩ ĩ'dĩ.”

**Lôsĩ drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ rĩ 'bá yĩ kâ gō'dá 'bāsúrí
Lávĩ kâ rĩ 'bá yĩ bē**

18 ¹Kúmú Ôvârí drĩ tã âtázō Ārónā drĩ kĩ, “Ānĩ

ánî mvá yí bê gō'dá kpá ãnî â'dó 'bá bê 'bāsúrí Lávĩ
 kâ 'ásĩ rĩ rĩ'á ãyĩ ã'dĩ vó ndrē 'bá ró vō gólâ má drĩ
 rĩzō rĩlĩ 'á lâ ōzō jó ámakâ kâtĩ rĩ kâ. Tã tã ãnjĩ 'èlè
 tólâ rĩ kâ, ngátá tã ãnjĩ 'èlè drĩ-'bá kōrōnyã zã kâ rĩ
 rú rĩ kâ rĩ ááyê trá 'dó ãnî drĩgá. ²Nĩ âtrō ánî áró āzā
 'bá yĩ āgō ró â'dó 'bá 'bāsúrí Lávĩ kâ ró rĩ yĩ ánî mvá
 āgō ró rĩ yĩ bê, ōzō nĩ òtĩrĩ rĩlĩ lã'bĩ gólâ lôsĩ drĩ-'bá
 kōrōnyã zã kâ rĩ kâ 'èlè gūgū gólâ tã-drĩ lēlē Ôvārĩ
 kâ rĩ kâ ágálé rĩ. Tótó Ārónā yĩ ã'dĩ ózōwá lâ yĩ bê
 rĩ'á lã'bĩ 'dĩ 'èlè, gō'dá áró āzā rĩ 'bá yĩ â'dō ãyĩkâ 'bã'á
 tótó gólĩyĩ pālè.

³Ōzō gólĩyĩ āzā 'dĩ 'bá yĩ â'dō rĩ'á ánî pã'á rĩ, gólĩyĩ
 lĩfĩ drĩ mbālè ãyĩ rú dódó. Ā'dó kō gólĩyĩ drĩ drĩ dólè
 ngá ālō vō kōrōnyã zã kâ 'á rĩ drĩ ngátá fĩlĩ vō gólâ
 âmā ífĩfĩ kâ rĩzō rĩlĩ rĩ 'á, tãlâ â'dō ãnî 'bã'á ôdrālè
 ngbá. ⁴Gólĩyĩ â'dó 'bá bê 'bāsúrí Lávĩ kâ rĩ 'ásĩ rĩ
 â'dō ãyĩ ánî pã'á gūgū tã-drĩ lēlē Ôvārĩ kâ rĩ kâ rĩ vō
 lâ ndrēlè, gō'dá gólĩyĩ â'dō ãyĩ âsĩ'á tótó nĩ ānyĩ nĩ
 lãgátĩ. ⁵Gō'dá ãnî ánî mvá yí bê rĩ â'dō ãyĩkâ lã'bĩ
 gólâ gūgū má drĩ rĩzō rĩlĩ rĩ kâ 'dã'á nĩ, gō'dá kpá
 lã'bĩ gólâ vō kōrōnyã zã kâ rĩ kâ bê drĩ-'bá kōrōnyã
 zã kâ rĩ yĩ ró. Ōzō nĩ āáyĩ tã 'bã'bã ámakâ 'dĩ kō rĩ,
 má ícá gō'dá kō â'dólè òmbā ró òjílã Īsĩrā'élè kâ bê
 ódĩ.

⁶Mã, âmā ífĩfĩ nĩ ánî áró 'bāsúrí Lávĩ kâ 'ásĩ 'dĩ 'bá
 yĩ nĩ â'dólè ngá 'è 'bá ró ánî pālè lôsĩ drĩ-'bá kōrōnyã
 zã kâ kâ 'á. Má nĩ gólĩyĩ â'dólè ãyĩkâ ngĩ lôsĩ 'dĩ

’ērē lâ ’á. ⁷Gõ'dá ânî ánî mvá ãgô ró rî yí bê rî â'dô
 ãyíkâ lôsî drî-'bá kōrōnyā zā kâ rî kâ ’ē’á nî vō gólâ
 má drí rīzō rīlī rî ’álâ vō gólâ rīzō kōrōnyā zālē rî ’á.
 Má fē lôsî 'dī trá ní drí ngá fēfē ró. Ōzō ōjílā āzâ
 ngīlā lâ ró āacâ trá ānyî vō gólâ lānjā ró 'dī lăgátí rî,
 áá'dô fū’á lâ volé.”

⁸Dīl vósî rî, Kúmú Ôvârí drí tã âtázó Ārónā drí kī,
 “Mâ âmâ ífífí 'bā ânî trá â'dólé ngá fēfē ōjílā drí rī’á
 fēlā má drí rî drīlī. ⁹⁻¹⁰Ngá fēfē 'dī 'bá yî ūrūkâ lâ ní
 drí zālē kô rî 'bá yî, má fē trá ní drí ngá nyānyā
 ānīkâ ró. Ōzō ōjílā ōfē ādrúgú trá má drí ngá fēfē ró
 tã 'bā'bā Ôvârí kâ rî ãnjī ākô lâ tāsī, ngātá ngá fēfē
 gólâ tã ōnjī ’élē āzī-āzī drí rî tāsī rî ī'dī yā rî, nī nyā
 ânî mvá ágó ró rî 'bá yí bê. Gõ'dá rî tã ūvī ânî drīlī sī
 kô kī, ófē ngá rî 'dī 'bá yî má drí ngá fēfē ró.

¹¹“Gõ'dá ngá āzâ 'bá yî ndrī rī’á fēlā má drí ngá fēfē
 ró gólīyī ãngâ-ãngâ sī ūrū vō kōrōnyā zā kâ rî āndrá
 rî, má fē gólīyī trá ní drí ngá nyānyā ānīkâ ró. Gõ'dá
 ōjílā ānīkâ 'bā kâ rî 'bá yî ōnyā ãyī ndrī, ōkó ’î ngātá
 āgô ’î yā rî, gõ'dá gólīyī drí â'dólé ngbángbā â'dô tã
 'bā'bā ámakâ rî vó ró.

¹²“Gõ'dá ngá āzâ drī-káká gólâ dō ngá lō'wâ kâ ’ásī,
 ōdrá gõ'dá ādrúgú gólâ ōjílā drí fēlé má drí rî, má fē
 trá ânî drí ōjílā ānīkâ 'bā kâ bê kpākā ālô. ¹³Dīl rī’á
 ngá tãndí lăvū 'bá kôrô ngá ōjílā drí ’élē ãyī drí sī rî
 kâ fēlé má drí rî ōjílā ānīkâ 'bā kâ rî 'bá yî drí ngālē

'dó nyālâ, gô'dá rî, lě gólîyî drî â'dólé ngbángbá tã
'bã'bã ámakâ rî vó ró. ¹⁴Ngá ndrî ôjílâ drî rî'á fêlâ má
drî rî, rî'á áníkâ î'dî.

¹⁵⁻¹⁸“Mvâ drî-káká ôjílâ drî tîlî ngátá kôrõnyã drî
tîlî nî gólâ fêlé trá má drî rî rî'á áníkâ î'dî. Ôzô kpálé
ã'dô ítî 'î ngátá kábîlîkî 'î ngã îndrî 'î yã rî, áã'dô
fũ'á lâ ngá fêfê ró má drî. Gô'dá árí lâ dāzô vō
kôrõnyã zã kâ drîî, gô'dá dô lâ zāzô drî lâ. 'Dîî rî
ã'dô âmâ 'bã'á â'dólé âyîkō ró. 'Dîî vósî rî, ã'wá lâ 'dî
gô'dá trá áníkâ î'dî nyálé, nyé ôzô ânî drî rîrî ã'wá bã
gô'dá párá' bú lâ drî-ágó lésî rî bê gólâ îngálé trá má
drî vō kôrõnyã zã kâ ândrá ngá fêfê ró rî kâ nyálé rî
tí. Gô'dá rî kôrõnyã āzâ 'dî 'bá yî gô'dá kpá 'dîyîmvá
yí bê rî, ôzô ôcâ îyî trá párá âlô rî, lîpî lâ yî gô'dá tî
'bá lâ yí bê rî ã'dô îyî gî'á lâ îyî lâfâ sî lôgôlé îyî
drî. Lãfâ 'dî lãnjî lâ rî'á gārāmā nyã'dî-rî-drî-lâ-ngâ-
mûdrî âdî sílîvã ró rî 'ásî. ^{k 19}Awô, ngá ndrî ôjílâ drî
fêlé mâ Ôvârí drî ngá fêfê ró rî, má fê trá ní drî ânî
ózowá yí bê. 'Dîî rî'á tã-drî lēlē 'î âmâ lâfálé 'á ní bê
zãâ gbádú.”

²⁰Gô'dá Ôvârí drî tã âtázô Áronã drî kî, “Nî drî-'bá
kôrõnyã zã kâ ámakâ, má îcá kô 'bãdrî āzākā fêlé ní
drî. Gô'dá ní îcá kpá kô gîlâ ôjílâ Îsîrã'élē kâ drîgá
sî, tãlâ rû nînjî âmâ lâfálé ní bê rî 'á rî tã lâ lâvũ trá
kôrô. Gô'dá ngá ní drî 'ẽ'á ûsúlâ rî íyîkâ tótó mâ î'dî.

---

^kLãfâ 'dî ã'dô îcá'á fêlé ôjílâ lôsî 'ẽ 'bá párá njî-kázíyá rî drî.

²¹Gõ'dá ã'dô 'bâsúró Lávĩ kâ ãzâ 'bá yĩ â'dó 'bá ãyĩ kô drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ ró rĩ yĩ tāsĩ rĩ, ōzō ōjílā ōfē ngá fēfē gólā ãlô mûdrĩ 'ásĩ rĩ trá má drĩ drĩ-ngá gólĩyĩkâ 'ásĩ rĩ, má â'dô ãlô mûdrĩ 'ásĩ 'dĩ fē'á gólĩyĩ drĩ lōsĩ gólĩyĩkâ rĩ'á 'ēlā má drĩ gūgū ámakâ rĩ 'á 'dĩ tāsĩ.

²²“Kpá rĩ'á tótó gólĩyĩ 'bâsúró Lávĩ kâ rĩ 'bá yĩ 'ásĩ rĩ ã'dĩ 'ē 'bá bē ãyĩ ácalé ãnyĩ gūgū ámakâ rĩ lăgátĩ rĩ. Ōzō ã'dô ãtĩ kô rĩ, ōjílā rĩ 'dĩ â'dô drā'á. ²³Bâsúró Lávĩ kâ rĩ 'bá yĩ â'dô ãyĩ lōsĩ 'ē'á tótó nĩ vō 'dĩ 'á, gō'dá tã ōnjĩ ō'ē rũ vō 'dĩ 'á rĩ, tã lâ 'ē'á 'ēlā rĩ kpá trá 'dó gólĩyĩ drĩgá. ²⁴Dĩ rĩ'á tã 'bã'bã ámakâ ã'dĩ zãã gbádú. Gō'dá rĩ, má ícá kô 'bădrĩ fēlē 'bâsúró Lávĩ kâ rĩ drĩ.”

²⁵Gō'dá Kúmú Ōvārĩ drĩ tã âtázó Músã drĩ kĩ, ²⁶“Nĩ â'dâ 'bâsúró Lávĩ kâ rĩ 'bá yĩ drĩ kĩ, gólĩyĩ drĩ ãlô mûdrĩ 'ásĩ ngá ndrĩ gólĩyĩ drĩ rĩ'á ūsúlā ãlô mûdrĩ 'ásĩ â'dó 'bá ngá fēfē ró mâ Kúmú drĩ rĩ kâ rĩ 'bá yĩ kâ gólĩyĩ drĩ lôgólā kpá ngá fēfē ró má drĩ. ²⁷Má â'dô ngá fēfē 'dĩ tã-drĩ lâ kō'á kpá ōzō ngá fēfē gólā ōjílā drĩ rĩ'á fēlā má drĩ ōzō ădrúgú drĩ-káká ōdrá bē rĩ tí. ²⁸Gō'dá nĩ trō ngá fēfē gólā má drĩ rĩ fēlē Ārónā drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ ró rĩ drĩ. ²⁹Ōjílā Lávĩ kâ rĩ 'bá yĩ āāfē ngá gólĩyĩ â'dó 'bá tãndĩ ró kôrô ngá 'dĩ 'bá yĩ 'ásĩ rĩ ã'dĩ má drĩ. ³⁰Ōzō nĩ ōfē ngá sũ 'bá kôrô rĩ ã'dĩ má drĩ rĩ, 'dĩ rĩ â'dô 'bã'á nyé ōzō gólĩyĩ drĩ ngá drĩ-

káká ngá gólĩyĩ drĩ 'ėlé nĩ rĩ fērē ĩ'dĩ rĩ kátĩ. ³¹Gólĩyĩ
 â'dô gô'dá ngá fēfē fēlé 'dĩ 'bá yĩ ămbúkũ lâ yĩ nyā'á
 ngbá â'dô ró bē drĩ-â ró gólĩyĩ drĩ lōsĩ gólĩyĩ drĩ rĩ'á
 'ėlâ gũgũ ámakâ 'á lâ rĩ tāsĩ. ³²Ōzō gólĩyĩ ōrĩ zāā rĩ'á
 ngá gólâ sũ 'bá kôrô rĩ fēlé ĩ'dĩ má drĩ rĩ, gólĩyĩ ícá
 kô tā ōnjĩ 'ėlé. Gô'dá gólĩyĩ ícá kpá kô drālé ngá rĩ'á
 fēlâ má drĩ ngá fēfē ró rĩ nyānyā lâ tāsĩ.”

**Tā ngá fēfē kâ â'dózó bē ngbángbá tā 'bā'bā Ôvārĩ kâ
 vó ró rĩ**

19 ¹Gô'dá Ôvārĩ drĩ tā âtázó Músā yĩ drĩ Ārónā
 bē kĩ, ²“Nĩ â'dâ lā'bĩ gólâ má drĩ tā lâ 'bālē
 ōjĩlā drĩ 'ėlé rĩ gólĩyĩ drĩ nōtĩ. Gólĩyĩ āatrō ítĩ jōrā
 kākā gólâ rú'bá bē lūwā-lūwā rĩ, 'dĩĩ ngá ōnjĩ āzā
 ākó yĩ rú, gô'dá kpá rĩ 'é drē lōsĩ rĩzō ngá 'wālē rĩ kô
 ămví 'álā. ³Nĩ lôfō ítĩ rĩ 'dĩ vólé táyā 'ásĩ ājĩlí drĩ-'bá
 kōrōnyā zā kâ rú bē Ēlīyézā rĩ drĩ, gólâ ūfũ ró tólā.
⁴Gô'dá Ēlīyézā ō'bā íyĩ drĩ mvá ítĩ 'dĩ ārĩ lâ 'á, gô'dá
 vĩlí gólē gũgũ rũ ê'bē kâ rĩ ngálâ ró ândâlâ njĩ-drĩ-lā-
 rĩ. ⁵Gô'dá ōjĩlā āzā â'dô ítĩ 'dĩ zā'á gólâ rĩ lĩfĩ drĩ 'á
 nĩngá ngbá vólé, gómbéré lâ yĩ, ā'wá lâ yĩ ārĩ lâ yĩ
 gô'dá zē lâ yĩ bē ndrĩ. ⁶Gô'dá drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ 'dĩ
 â'dô fē gólâ zĩlí sēdārā rĩ gárā lâ gô'dá kpá āzā zĩlí
 hīsópō rĩ bē vū'á lāsĩ 'dĩ 'á 'dūwā bāgó kākā bē.
⁷Gô'dá drĩ-'bá kōrōnyā zā kâ 'dĩ drĩ ítā íyíkā jĩzō íyĩ

rú'ba yí bē ngbá lĩmvũ sĩ. Gõ'dá gólâ ôgô ró táyã 'álâ.
 'Dĩi rĩ, gólâ ícá drē kô â'dólé ngbángbá áamá lĩfĩ drĩ
 'á, té ôzô ôcá trá lãnjátúlí bē rĩ i'dĩ. ⁸Gõ'dá ôjílâ gólâ
 ítĩ 'dĩ zã 'bá rĩ drĩ 'êlâ kpá té ítĩ.

⁹“Gõ'dá 'dĩi vósĩ rĩ, ôjílâ âzâ â'dó 'bá ngbángbá áamá
 lĩfĩ drĩ 'á rĩ, â'dô fõ'á táyã 'ásĩ, gõ'dá áâ'dô ófó lāsĩ
 zālê 'dĩ kâ âmvó'á, gõ'dá nĩ'á 'bālâ vō âzâ 'á kpá táyã
 'ásĩ i'vĩ 'álâ. Ófó 'dĩ â'dô rĩ'á njââ ôjílâ drĩ rĩ'á ômvólâ
 ônjálê lĩmvũ sĩ rĩzô lã'bĩ âzâ 'bá yĩ 'díyĩ 'bã kâ â'dólé
 ngbángbá Ôvâri rĩ lĩfĩ drĩ 'á rĩ 'êlê, té ófó 'dĩ drĩ
 ndêzô. ¹⁰Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, âgô gólâ nĩ 'bá ófó âmvólê
 'dĩ drĩ kpá ítá íyíkâ jĩzô, gõ'dá gólâ ícá kpá kô â'dólé
 má lĩfĩ ngbángbá té bũũ lãnjátúlí bē. Nôô rĩ'á tã
 'bã'bã 'ĩ ôjílâ Īsĩrã'élê kâ drĩ gõ'dá kpá ôjílâ lídí rĩ 'bá
 gólĩyĩ lãfálê rĩ 'bá yĩ bē zãâ gbádú.

¹¹“Tã 'bã'bã âzâ rĩ'á nô. Ôjílâ gólâ drĩ dô 'bá trá âvô
 rú rĩ, ícá kô â'dólé ngbángbá tã 'bã'bã ámakâ vó ró, té
 kâyĩ njĩ-drĩ-lâ-rĩ vósĩ rĩ i'dĩ. ¹²Lê gólĩyĩ drĩ iyĩ jĩlí
 kâyĩ nã 'á gõ'dá kpá kâyĩ njĩ-drĩ-lâ-rĩ rĩ 'á ófó ônjálê
 lĩmvũ sĩ 'dĩ sĩ. 'Dĩi rĩ, gólâ drĩ gôzô â'dólé ngbángbá
 áamá lĩfĩ drĩ 'á. Ôzô gólâ ô'ê 'dĩi kô rĩ, gólâ ícá kô
 â'dólé ngbángbá. ¹³Ôjílâ gólâ lã'bĩ 'dĩ 'dã 'bá kô drĩ
 dôdô âvô rú rĩ vósĩ, gõ'dá nĩ 'bá gũgũ rũ ê'bê kâ 'álâ
 rĩ, 'ê gũgũ rũ ê'bê kâ 'dĩ kpá trá â'dólé kô ngbángbá
 Ôvâri rĩ lĩfĩ drĩ 'á. Tã 'dĩ tã sĩ rĩ, ôjílâ rĩ 'dĩ áâ'dô jô'á
 lâ jējê ró ôrĩ Īsĩrã'élê kâ rú sĩ, tãlâ gólâ 'dá lã'bĩ gólâ

rĩzọ ngbángbá rî kô.

¹⁴“Tã 'bã'bã āzâ kpá bê rĩ'á nõtí. Ōzō òjílā āzâ òdrā trá gūgū 'á rî, òjílā gólíyî 'bã 'bá gūgū gólâ drí drāzō 'á lâ 'dĩ, gō'dá kpá gólíyî fĩ 'bá gūgū 'dî 'á kōtró āvō 'dî drí drālê vósĩ rî 'bá yí bê rî, îcá ãyî kô â'dólé má lĩfĩ ngbángbá bũũũ kâyî njî-drĩ-lâ-rĩ vósĩ. ¹⁵Gō'dá límvo gólíyî nĩngá 'dĩ 'bá yî ãgā yí bê tĩ lâ yî âkólé kô rî 'bá yî îcá ãyî kpá â'dólé ngbángbá kô. ¹⁶Gō'dá kpá òjílā āzâ gólâ drí dō 'bá bê āvō gólâ fūlĩ drĩ-fê sĩ rî rú ngátá āvō drā 'bá ngá lāzé sĩ rî ã'dî yā rî, òzō ngā òjílā òdō drí āvō fā rú ngā ló'dé rú yā rî, òjílā 'dî îcá kô â'dólé má lĩfĩ ngbángbá té bũũũ kâyî njî-drĩ-lâ-rĩ vósĩ.

¹⁷“Ítí rî, ní drí ófó gólâ ítí zālê trá nā kâ rî âtrólé ã'dî rĩzọ òjílā 'èlé â'dólé ngbángbá ó'dí ró. ¹⁸Ní 'ê nõtí, ní dā límvo ófó 'dĩ 'á sãánĩ 'á, òjílā āzâ má drí ndrêlé má lĩfĩ ngbángbá rî â'dô fê zĩlĩ hĩsópō rî gárá lâ âtrō'á sōlé límvo sãánĩ 'á 'dĩ 'á, vĩzọ lâ gō'dá gūgū 'dî drĩ 'álâ. 'Dĩ rĩ'á gūgū gólâ òjílā drí 'bāzō 'álâ āvō bê rî drĩ, gō'dá kpá vĩzọ lâ òjílā gólâ drí dō 'bá trá āvō ngĩngĩ rú rî, ngátá āvō fā 'ĩ ngā ló'dé 'ĩ yā rî rú.

¹⁹Ōjílā 'dî drí tã 'dî 'èlé ítí kâyî nā lâ ró rî 'á, gō'dá kpá njî-drĩ-lâ-rĩ rî 'á gō'dá ítá jĩjĩ gólâkâ vósĩ ngátá rú'bá jĩjĩ límvo sĩ rî vósĩ rî, òjílā rî 'dĩ drí gōzō â'dólé ngbángbá lãnjátúlĩ bê.

²⁰“Ōzō òjílā āzâ ãjĩnjĩ lā'bĩ 'dĩ kô rî, ócâ gólâ rî lāfā vólé òjílā āzĩ 'ásĩ, tālā gólâ â'dó kô ngbángbá má lĩfĩ.

Gólâ rî tã ãnjí 'élé rĩzó fĩlí gũgũ rû ê'bê kâ rî 'á gô'dá
 'ê gũgũ rû ê'bê kâ kpá trá â'dólé kô ngbángbá mâ
 Ôvârí rî lĩfĩ drĩ 'á. ²¹Dĩĩ rĩ'á tã 'bã'bã ámakâ ĩ'dĩ òjílã
 ĩsĩrã'élê kâ rî 'bá yĩ drĩ zãã gbádú. Òjílã gólĩyĩ lĩmvũ
 ófó bê 'díyĩ jĩ kâ 'dĩ vĩ 'bá rî â'dô kpá ĩyĩ ítá ĩyíkâ
 jĩ'á, gô'dá ícá ĩyĩ kpá kô â'dólé má lĩfĩ ngbángbá té
 būũ lãnjátúlí bê. ²²Ôzô òjílã ãlô â'dó 'bá kô ngbángbá
 rî òdô ngá ãzãkã ãlô trá rî, ngá rî 'dĩ â'dó kpá kô
 ngbángbá. Gô'dá òzô òjílã ãzã òdô ngá rî 'dĩ kpá trá
 rî, gólâ ícá kpá â'dólé ngbángbá kô té būũ lãnjátúlí
 kâyĩ 'dĩ kâ rî sĩ."

Tã gólĩyĩ rû 'ê 'bá Kãdésã 'álâ rî

20 ¹Pára drĩ-káká 'á rî, ^a òjílã ĩsĩrã'élê kâ ndrĩ drĩ
 ngázó nĩlí vò ãgãngbêlê Zínã kâ rî 'álâ gô'dá
 gólĩyĩ drĩ táyã 'dĩzó Kãdésã 'á. Gô'dá nĩngá rî,
 Mĩrĩyãmã drĩ ngázó drãlé gôzó gólâ rî 'bãlé 'bú 'á.
 yĩ bê rî.

²Vò rî 'dĩ 'á tólâ rî, lĩmvũ yũ drĩlĩyĩ táyã 'dĩrĩ 'dĩ 'á.
 Ítĩ rî, òjílã drĩ ngázó rû ê'bélé gbãã Músã yĩ rú sĩ
 Ārónã bê. ³Gô'dá rĩzó tã gĩlí gólĩyĩ bílí kĩ nĩ rî, "Tĩ
 â'dô â'dó'á trá gbô tãndĩ ró, òzô mã òdrã trá kó gũgũ
 Kúmú Ôvârí kâ ândrá 'á 'dũwã ãmã ázĩ-ázĩ ĩsĩrã'élê
 ró rî 'bá yĩ bê rî. ⁴Nĩ âtrô ãmã kó vólé âjílĩ vò

---

^aÒjílã ĩsĩrã'élê kâ rî 'bá yĩ rî ĩyĩ ãtòlé párá lãlé párá sũ ámakâ
 rî rú sĩ.

ãgângbêlê nô 'á ã'dô tāsī yā? Tā lâ kī cé mā ōdrā ró
 bê nōngá kōrōnyā āmākā 'bā kâ rī 'bá yī bê yā? ⁵Nī
 âtrō āmā kó volé Māsīrī 'ásī ã'dô tāsī âjílí vō īzā
 kōkō kâ ngá-ārú drī mbāzó 'á lâ kpá kô'dáwá nō 'á
 yā? Ādrúgú 'á lâ kpá yū fê lō'wā bê. Gō'dá līmvū
 āzākā mvūlī rī kpá yū'dáwá.” ⁶Ítí rī, Músā yī Ārónā
 bê drī ngāzó nīlī volé ōjílā rī 'dī 'bá yī rú sī, gō'dá
 nī'á âdrélé gīā fīrī gūgū 'álā rī 'á. Nīngá rī, gólīyī
 drī ngāzó drī āsōlé īnyákú drīī. Gō'dá vō īī kâ'dâ-
 kâ'dâ Kúmú Ôvārī rī ã'dô kâ rī drī vō īwázó gólīyī
 drīī.

⁷Gō'dá nīngá sī rī, Kúmú Ôvārī drī tā âtázó Músā
 drī kī nī rī, ⁸“Ní trō pīdrīgū gólā Ārónā kâ ã'dó 'bá
 sãndúkū tā-drī lēlē kâ ândrá 'á 'dī, gō'dá nīngá sī rī,
 ânī Ārónā bê nī ê'bê ōjílā 'dī 'bá yī 'būū. Gólīyī
 ândrá nīngá, ní âtā ró bê tā kúnī úngū ãnyī nā drī.
 Gō'dá līmvū ã'dô útú'á 'á lâ sī. Ítí lâ 'dī ró rī, ní ã'dô
 ícá'á līmvū lôfōlé kúnī úngū rī 'dī 'ásī ōjílā drī,
 gólīyī drī gō'dá kpá kōrōnyā gólīyíkā 'bā kâ drī
 mvūlī.” ⁹Nīngá sī, Músā drī ngāzó nīlī gō'dá pīdrīgū
 'dī âtrōlé ōzō Kúmú Ôvārī drī tā lâ 'bālē trá rī kâtí.

¹⁰Nīngá sī, gólīyī Ārónā bê drī ngāzó ōjílā 'dī 'bá yī
 ê'bélē ndrī kúnī úngū 'dī lăgátí. Gō'dá Músā drī ngāzó
 tā âtálē gólīyī drī ōmbā sī kī nī rī, “Nī ârī drē tā,
 ânī rū jā 'bá trá ányā ró nō 'bá yī! Má ã'dô ícá'á kô
 līmvū lôfōlé kúnī úngū nō 'ásī ânī drī yā?” ¹¹Nīngá
 sī, Músā drī pīdrīgū īngázó ūrū gō'dá kúnī úngū 'dī

cãzó ĩ'dî sî lâ ândâlâ rî, gô'dá lĩmvû ândrê drí rĩzó
 ăđĩlĩ kúnĩ úngû rî 'dĩ 'ásĩ hōwā hōwā, gô'dá ôjĩlă
 kōrōnyā ĩyĩkă 'bă kă bê ndrĩ drí mvũzó lâ.

¹²Gô'dá Kúmú Ôvârĩ drí ngăzó lĩfĩ ĩfōlê ônjĩ lâ ró
 Músă yĩ drĩĭ Ārónă bê, tă gólĩyĩ drí kúnĩ úngû cãzó
 pĩdrĩgũ sî lĩmvû tāsĩ ôjĩlă drí 'dĩ tāsĩ, tălă Ôvârĩ lē
 Músă ăătă ró tótó tă ĩ'dî kúnĩ mvă 'dĩ drí. Gólă kĩ
 gólĩyĩ drí rî, “Tălă ănĩ tă lēlê ăkó rōô má 'á gô'dá
 ămă ĩnjĩzó kô ôjĩlă Ĭsĩră'élē kă ândrá rî, nĩ ĩcă gô'dá
 kô 'dēlê gólĩyĩ ândrá nĩzó fĩlĩ vō gólă má drí tă lâ
 'bălê trá fēlê gólĩyĩ drí rî 'ălă.”

¹³Tă rî 'dĩ 'ê rû Mērĩbă ¹ 'ălă, vō gólă ôjĩlă Ĭsĩră'élē
 kă drí rĩzó tă gĩlĩ Kúmú Ôvârĩ rû, gô'dá Ôvârĩ drí
 ă'dázó lâ gólĩyĩ drí kĩ, gólĩyĩ ĩĭnjĩ ĩyĩ yĩ.

Tă gólă kúmú ăngĩ Ēdómē ^m kă drí găzó dó ôjĩlă Ĭsĩră'élē kă âyélê lăvũlĩ rî

¹⁴Nĩngă sî, Músă drí lăjó'bă yĩ jōzó Kădēsă lésĩ
 kúmú ăngĩ Ēdómē kă rî ngălă. Gólĩyĩ kĩ kúmú ăngĩ
 'dĩ drí rî, “Tă âtĩ-ătĩ nō rĩ'ă ănĩ áró 'băsurú Ĭsĩră'élē
 kă ró rî 'bă yĩ ngă lésĩ. Nĩ nĩ tă âmbă-âmbă ămă drí
 ŋălê ămă drĩĭ rî 'bă yĩ trá. ¹⁵Gô'dă nĩ nĩ kpă lătĩ gólă
 ămă ă'bĩyă yĩ drí nĩzó trá Măsrĩrĩ 'ălă, vō gólă ămă

---

¹Mērĩbă 'dĩ tă ĩfĩ lâ kĩ, 'tă gĩgĩ'.

^mNĩ zĩ Tă Ômvó Ngă 36.1. 'Băsurú Ēdómē kă 'dĩ rĩ'ă Ĭsăwō rî
 ózōwă yĩ ĩ'dĩ.

drí rĩzó trá 'á lâ ndrô dũu sĩ rĩ. 'Dĩl ỏjĩlã Mặsĩrĩ kã
 drĩ ẵmã ặ'bĩyặ yĩ lỏ'ẻzó ẵmã bẻ rĩ. ¹⁶Gỏ'dá mã ngỏ
 ẵwỏ trá Kủmủ Ỏvớ rĩ drĩ ngặ pặpặ tặ sĩ. Gỏlặ ẵrĩ ẵwỏ
 ẵmã drĩ ngỏlẻ 'dĩ trá, gỏ'dá drĩlặ mặlặyĩkặ ỉyĩkặ gỏlặ
 ẵmã lỏfỏ 'bặ vỏlẻ Mặsĩrĩ 'ẵ sĩ rĩ ặjỏzó. Ngặẵẵngặẵ
 rĩ, ẵmã trá rĩ'ặ Kặdẻsặ 'ặ, ẻsẻ-drĩ 'bặdrĩ ẵnĩkặ rĩ kặ 'ặ.
¹⁷Kủmủ ặngỉ, mã ndrẻ fỉ ẵnĩ rủ'bặ, nỉ lẻ tặ?drĩ ẵmã
 drĩ lặvủzó kỏrỏ 'bặdrĩ ẵnĩkặ nỏ 'ẵ sĩ. ẵmã cú rĩ'ặ ỉtỉ
 ẵmặkặ bẻ ỉcặ kỏ lặtỉ ặvỉlỉ nỉlỉ fỉlỉ ặmvủ ẵnĩkặ rĩ 'bặ
 yĩ 'ẵ sĩ, gỏ'dá mã ỉcặ kặ kỏ lặmvủ ỏrỏ ẵnĩkặ rĩ 'bặ yĩ
 'ẵ sĩ rĩ mvủlỉ. Mã ặ'dỏ lặtỉ ặndẻ rĩ ẻdẻrẻ'ặ zặ ỉ'dỉ, tẻ
 ẵmã drĩ lặvủzó vỏlẻ 'bặdrĩ ẵnĩkặ rĩ 'ẵ sĩ.”

¹⁸Gỏ'dá nỉngặ sĩ rĩ, kủmủ Ễdỏmẻ kặ drĩ ngặzó tặ-
 drĩ lỏgỏlẻ kỉ, “Mặ gặ trá dó ẵnĩ drĩ lặvủzó kỏrỏ ẵmã
 drĩ 'bặdrĩ 'ẵ sĩ. Ỏzó nỉ ẵủjủ trá ỉtỉ rĩ, mã ặ'dỏ ặfỏ'ặ
 'dẻlẻ ẵnĩ drỉặ ặjủ bẻ.”

¹⁹Bẻ trá ỉtỉ rĩ, ỏjĩlã Ỉsỉrặ'ẻlẻ kặ drĩ tặ ặtặzó kỉ, “Mã
 ặ'dỏ rĩ'ặ tỏtỏ lặtỉ ặndẻ drỉặ, gỏ'dá ỏzó ẵmã ngặtặ
 kỏrỏnyặ ẵmặkặ rĩ 'bặ yĩ ẵmvủ lặmvủ ặzặkặ ẵnĩkặ trá
 rĩ, mã ặ'dỏ drỉ fẻ'ặ ẵnĩ drỉ tặ lặ sĩ, ngặ ndrỉ ẵmã drỉ
 lẻlẻ rĩ rĩ'ặ cẻ lặvủlỉ kỏrỏ 'bặdrĩ ẵnĩkặ nỏ 'ẵ sĩ tặ ặ'dỉ
 sĩ.”

²⁰Gỏ'dá nỉngặ sĩ, kủmủ Ễdỏmẻ kặ 'dỉ drỉ kặ tặ
 ỉyĩkặ ẵlỏ lặ 'dỉ ặndặzó ỉ'dỉ kỉ, “Mặ gặ trá dó!” Gỏ'dá
 drĩlặ ngặzó nỉlỉ ặjủ 'bủ 'bặ ỉyĩkặ rĩ 'bặ yĩ bẻ, nỉ'ặ rủ
 ẵsủlỉ ỏjĩlã Ỉsỉrặ'ẻlẻ kặ bẻ. ²¹Tặlặ ỏjĩlã Ễdỏmẻ kặ lẻẻ
 kỏ ỏjĩlặ Ỉsỉrặ'ẻlẻ kặ ặyẻlẻ lặvủlỉ kỏrỏ 'bặdrĩ ỉyĩkặ 'ẵ sĩ

rî drí rî, ĩtí rî, õjílã Ĩsĩrã'élẽ kâ drí ĩyî dĩzó gõ'dá ngãzó nĩlí kôrô látĩ ãzã 'ásĩ.

Õdrã Ārónã kâ rî

²²Nĩngá sĩ, õjílã Ĩsĩrã'élẽ kâ kâkâřâ drí ngãzó ĩyî Kãdêsã rî âyéle gõ'dá nĩzó cãlé únĩ zĩlí Hórõ rî 'álã, ²³ãnyĩ ěsê-drĩ Ēdómẽ kâ rî rú. Tólã rî, Kúmú Ôvãrí drí tã âtázó Músã drí kĩ nĩ rî, ²⁴“Ārónã ĩcã kô nĩlí fĩlí 'bãdrĩ gólã má drí tã lâ 'bãlé trá fẽlé Ĩsĩrã'élẽ drí rî 'álã, gólã bí 'ẽ'ã nĩ'ã drãlé, tãlã ãnĩ kpãřatĩ jã rũ trá tã 'bã'bã ámakã Měribã 'álã rî rú. ²⁵Ītĩ rî, nĩ drĩ Ārónã yĩ mvã lâ Ēlĩyészã bê bũũũ únĩ Hórõ rî drĩ 'álã. ²⁶Gõ'dá tólã rî, nĩ ângĩ ró bê ítã Ārónã kâ kōrōnyã zã kã Ôvãrí drí kũndrũ-kũndrũ 'dĩ vólẽ, gõ'dá nĩ sō ró bê mvã lâ Ēlĩyészã rú. Ārónã bí 'ẽ'ã nĩ'ã drãlé tólã.” ²⁷Nĩngá sĩ rî, Músã drí tã 'bã'bã gólã Kúmú Ôvãrí drí 'bãlé trá 'dĩ 'ẽzó té ĩtĩ. Gólĩyĩ ngã ĩyĩ trá nĩlí bũũũ únĩ Hórõ rî drĩ 'álã õjílã ndrĩ lĩfĩ drĩ 'á. ²⁸Gõ'dá Músã drí ítã Ārónã kâ kōrōnyã zã kã Ôvãrí drí kũndrũ-kũndrũ 'dĩ ângízó trólẽ âsálẽ Ēlĩyészã rú. Tólã únĩ Hórõ 'dĩ ãpĩrĩ lâ 'álã rî, Ārónã drí drãzó, gõ'dá Músã yĩ Ēlĩyészã bê drí ngãzó ârĩlí âgólẽ vũdrĩ 'álã. ²⁹Gõ'dá õjílã kâkâřâ drí nĩzó lâ kĩ, Ārónã drã trá. Gõ'dá gólĩyĩ drí ĩzã lâ 'ẽzó párá ãlô sĩ.

Tã õjílã Ĩsĩrã'élẽ kâ drí õjílã Ārãdã kâ rî 'bã yĩ pẽzó ndrĩ rî

21 ¹Kúmú ạngị Ārādā kâ Kānānā 'álâ rî, ârî bê
 kī'á nī, ǫjílā Īsīrā'élē kâ trá rī'á ânī'á īyī kôro
 látì Ātārīmā kâ 'ásī rî, drílā ngāzō 'délé gólīyī drī
 ǣjú bê gō'dá gólīyī ūrūkâ ūrúzó. ²Nīngá sī, ǫjílā
 Īsīrā'élē kâ drī lātrírī ítrízó Kúmú Ôvārī drī kī nī rî,
 “Ōzō ní āyē āmā fī ǫjílā 'dī 'bá yī pēlé ǣjú sī rî, mā
 â'dô gólīyī ūfú'á ngbá volé jārībā ândrē ândrē
 gólīyīkâ rî 'bá yī bê, gō'dá ngá gólīyīkâ bê. Mā ícá
 kô 'bālā â'dolé āmākâ ró.” ³Ítí rî, Kúmú Ôvārī drī tā
 gólīyīkâ 'dī ârízó gō'dá gólīyī pāzō ǫjílā Ārādā kâ
 pēlé. Ítí, ǫjílā Īsīrā'élē kâ drī gólīyī ūfúzó zāâ ngbálā
 jārībā ândrē ândrē gólīyīkâ rî yī bê, gō'dá ǫjílā
 Īsīrā'élē kâ drī vō rî 'dī rú lâ zīzó Hōrómā. ⁿ

Líndrí ĩnī kâ gólâ êdélé âdī 'ásī rî

⁴Nīngá sī rî, ǫjílā Īsīrā'élē kâ drī ngāzō nīlī īyī
 volé únì Hórō rî rú sī kôro látì nī 'bá lōngbókō zīlī
 Āgábā rî 'ásī rî 'álâ, tālā lāvūzó bê 'bādrī Ēdómē kâ
 rî rú sī. Gō'dá látì 'á rî, ǫjílā drī fīî âtū-âtū gólīyī drī
 rī'á trá âtū lâ rî âyézó. ⁵Gō'dá gólīyī drī ngāzō īyī tā
 âtalé Ôvārī yī rú Músā bê. Gólīyī gī tā trá kī, “Nī
 âtrō āmā kó volé Māsīrī 'ásī ânīlī ôdrālē vō 'ā'ī
 āgāngbēlē ró, ngá nyānyā līm̄vū bê drī â'dózó yū nō
 'á â'dô tāsī yā? Mā ícá gō'dá kô īzā-kōkō ngá nyānyā
 ōnjī kâ âtūlī!” ⁶Gō'dá bê trá ítí rî, Kúmú Ôvārī rî 'alé

ⁿTì Ībūrū kâ sī rî, ítō lâ kī, ‘ngá īzā-īzā’.

drí âdrãzó ôjílã Īsĩrã'élē kâ 'dĩ 'bá yĩ rú, gô'dá drílã ĩnĩ gĩĩ bē gālāhā rĩ 'bá yĩ âjózó ôjílã 'dĩ 'bá yĩ lāfálē, gô'dá ĩnĩ drí āmbá lā yĩ âgāzó ôdrālē. ⁷Gô'dá nĩngá sĩ rĩ, ôjílã rĩ 'dĩ 'bá yĩ lākĩ 'bá trá tākō rĩ yĩ drí ngāzó ānĩlĩ Músā ngālā gô'dá tã átálē drílã kĩ, “Mā 'ē tã ōnjĩ trá āmā drí tã átázó ānĩ rú Kúmú Ôvārĩ bē rĩ sĩ. Ngbāāngbānō rĩ, mā ĩjĩ nĩ rātāā 'élé Kúmú Ôvārĩ drí, gólā ōnā ró bē ĩnĩ 'dĩ 'bá yĩ volé āmā lāfálē sĩ, tālā ābĩ āmā ôcí'á ôdrālē ndēlé.” Bē trá ĩtĩ rĩ, Músā drí ngāzó rātāā rĩ 'dĩ 'élé gólĩyĩ tāsĩ. ⁸Ītĩ rĩ, Kúmú Ôvārĩ drí tã átázó Músā drí ĩnĩ lĩndrĩ êdéle âdĩ bōrónjĩ rĩ 'ásĩ trōlé 'bālē gá fē sĩlĩ, tālā ôjílã ālō gólā ĩnĩ drí gālē rĩ drí ndrēlé gô'dá ngá pāzó. ⁹Nĩngá sĩ, Músā drí ĩnĩ lĩndrĩ 'dĩ êdézó té ĩtĩ gô'dá trōlā 'bālē gá fē drĩ. Gô'dá ôjílã ālō-ālō gólā ĩnĩ drí gālē trá rĩ ōndrē gbō lĩndrĩ 'dĩ trá rĩ, gólā drí ngá pāzó ôdrā 'ásĩ.

**Âcí ôjílã Īsĩrã'élē kâ rĩ 'bá yĩ kâ nĩzó fáfā Mōwábā
kâ 'álā rĩ**

¹⁰Nĩngá sĩ, ôjílã Īsĩrã'élē kâ drí ngāzó nĩlĩ zāā bādĩ âtĩlĩ gô'dá táyā ĩyĩkâ 'bāzó vō zĩlĩ Ôbótō rĩ rú.

¹¹Gô'dá drĩlĩyĩ vō 'dĩ âyērē vósĩ, drĩlĩyĩ táyā 'bāzó vō Ābārĩmā kâ ôjílã drí gô'dá 'bāzó 'álā yũ gólē ĩtũ drí âfōrē 'bādrĩ Mōwábā kâ rĩ kâ drĩ rĩ 'álā. ¹²Nĩngá sĩ, gólĩyĩ drí táyā 'bāzó fáfā áyágá Zērédē kâ rĩ 'á. ¹³Tólā sĩ rĩ, gólĩyĩ drí ngāzó lậvũlĩ kpá ó'dĩ táyā 'bālē gólē

'á'á lé drī áyágá zīlī Ārōnōnō rī kâ rī lésī ró, vō 'ǎ'í
 āgāngbêlê gólâ rû îjō 'bá 'bādrī Āmórâ kâ rī lésī rī
 'álâ. Ārōnōnō 'dī rī'á êsê-drī 'î 'bādrī Mōwábâ kâ yī
 lāfálê 'á 'bādrī Āmórâ kâ bê. ¹⁴Tālâ ī'dī rī'á ītī, búkū
 Ājú Kúmú Ôvârī kâ rī 'bá yī kâ kâ'yī nâ 'bá yī sī rī
 drī rī'á tâ lâ âtálê rī 'á, “Jāřībâ Wāhébê kâ 'bādrī Sáfâ
 kâ rī 'á, gō'dá fáfâ bê áyágá Ārōnōnō kâ ¹⁵gō'dá vō
 ālólê fáfâ kâ rû êjê 'bá jāřībâ Ářâ kâ rī 'álâ gō'dá gólê
 êsê-drī Mōwábâ kâ rī drī rī.” ¹⁶Tólâ sī rī, gólīyī drī
 ngāzó nīlī vō zīlī Óró-yī rī 'álâ, vō Ôvârī drī tâ âtázó
 'á lâ Músâ drī kī, “Ní ê'bê ôjílâ 'dī 'bá yī kpākâ ālô,
 gō'dá má â'dô līmvû fê'á gólīyī drī rī.” ¹⁷Kâ'yī rī 'dī
 sī, ôjílâ Īsīrâ'élê kâ ngô īyī lōngó nō ī'dī kī:

“Óró-yī, ní lôfō līmvû áníkâ, gō'dá mā â'dô nī-bê-
 yā 'ê'á ní drī lōngó nō sī:

¹⁸Óró kúmú ạngī rī yī drī 'dīlī gō'dá kpá drī-'bá
 ôjílâ kâ rī drī 'dīlī rī,
 ú'dī trá pīdrīgū kúmú ạngī ạngī kâ rī 'bá yī sī.”

Ītī drīlīyī ngāzó lậvũlī vō 'ǎ'í āgāngbêlê lésī nī'á
 Mātānā 'álâ. ¹⁹Gō'dá tólâ sī, gólīyī drī ngāzó zāâ
 Nāhālīlê 'álâ, gō'dá Nāhālīlê 'ásī rī Bāmótâ 'álâ,
²⁰gō'dá Bāmótâ 'ásī, fáfâ 'bādrī Mōwábâ kâ rī 'álâ, únī
 Pīsīgā ăpírī lâ drī lēndrélê tō tōngī vō 'ǎ'í āgāngbêlê
 drī rī zélê.

Tā trōtrō kúmú ạngī Sīhónâ yī drīgá sī kúmú ạngī

Ógõ bê rî

²¹Nĩngá sĩ, òjílã Īsĩrã'élẽ kâ drí ngãzó tã âtî-âtî jôle kúmú ạngí Āmórã kâ rú bê Sĩhónã rî drí kĩ nĩ rî,

²²“Dõvó ní âyê âmâ lậvũlị kôrô 'bădrị áníkâ 'ásĩ.

Âmâ gô'dá ítị âmákâ rî 'bá yí bê, ícá kô kũlị lậtị drịĩ sĩ gô'dá nĩzó fĩlị ãnị drí ạmvú 'ásĩ, gô'dá kpá rî, mã mvú lịmvũ óró ãníkâ rî 'bá yî 'ásĩ kô. Ítị rî, mã â'dô rĩ'á cé lậtị âm bá rî drịĩ té bũũũ òzô mã òfô trá vólé 'bădrị áníkâ rî 'ásĩ.”

²³Gô'dá nĩngá sĩ rî, Sĩhónã ícá tã-drị kôlé òjílã Īsĩrã'élẽ kâ âyélé lậvũlị kôrô 'bădrị íyíkâ 'ásĩ kô. Ítị rî, gólâ drí ngãzó ậjủ 'bũ 'bá íyíkâ ậzịlị rũ ê'bélé dũũ vồ ãlô 'á. Gô'dá drịlịyî ngãzó nĩlị Jãházã 'álâ vồ 'ã'ĩ ậgângbêlẽ 'á gô'dá 'dêlẽ ìyî ậjủ bê òjílã Īsĩrã'élẽ kâ 'dĩ 'bá yî drịĩ. ²⁴Gô'dá ítị rî, òjílã Īsĩrã'élẽ kâ drí kúmú ạngí 'dĩ fũzó ậjủ 'bũ 'bá dũũ gólâkâ yí bê gô'dá 'bădrị gólâkâ rũzó ítôlé áyágá zịlị Ārônónô rî 'ásĩ cãlé bũũũ áyágá Jãbókô rî 'álâ. Gólịyî rũ vồ rî 'dĩ cãlé bũũũ êsê-drị 'bădrị Āmónã kâ gólâ ậjủ 'bũ 'bá drí âdrézó gágá kpăăkũ ngálé lâ lésĩ rî 'álâ.

²⁵⁻²⁶Òjílã Īsĩrã'élẽ kâ ùrũ jặrịbặ ândrê ândrê Āmórã kâ trá ndrị gôzó ngălê rĩlị 'á lâ ìyî, 'dĩ rĩ'á gólịyî trồ jặrịbặ ạngí Hēsábónô gólâ kúmú ạngí Āmórã kâ drí rĩzó rĩlị 'á lâ rî ì'dĩ. Ậkũ ró rî, kúmú ạngí Āmórã kâ Sĩhónã 'dĩ 'bũ ậjủ kpá trá kúmú ạngí Mōwábã kâ rî

bê, gô'dá gólâ drí 'bădrî rî 'dî rûzó cǎlé bûúú áyágá
 Ārōnōnō rî 'álâ.

²⁷ĩdĩ 'dĩ gólĩyĩ lōngó ĩgĩ 'bá ró rî yĩ drĩ lōngó ōjílǎ
 Hēsābónō kâ drĩ ngōlé rî ĩgĩzó lâ nōtĩ,

“Nĩ ânĩ Hēsābónō 'álâ, jǎrĩbǎ ândrê Kúmú ạngĩ
 Sīhónā kâ rĩ!

Mǎ lē ndrēlâ 'dĩlĩ gô'dá êdéle lōgōlé vō lâ 'á ó'dĩ.

²⁸Ākũ ró rî, jǎrĩbǎ ândrê Hēsābónō kâ 'ásĩ rî,
 ǎjú 'bũ 'bá Sīhónā kâ drĩ ngǎzó nĩlĩ ĩyĩ ǎjú 'á ngá
 ĩzǎlé ókĩzō lǎsĩ 'ĩ.

Gô'dá drílâ jǎrĩbǎ ândrê Árǎ kâ Mōwábǎ 'álâ rĩ
 ĩzǎzó vólé,

gô'dá drílâ kpá jǎrĩbǎ gólĩyĩ lūtú Ārōnōnō kâ rĩ
 'álâ rî 'bá yĩ zǎzó ngbá.

²⁹Ĩzǎ-kōkō ōjílǎ Mōwábǎ kâ drĩ!ĩ!

Úũfũ ōjílǎ Kēmósǎ kâ trá, mvá lâ yĩ lârá trá vólé.

Gô'dá Kúmú ạngĩ Āmórǎ kâ Sīhónā ũrũ mvá ǎnjó
 lâ yĩ trá

³⁰Gô'dá mǎ trō tǎ trá Mōwábǎ 'dĩ 'bá yĩ drĩgá sĩ.

Mǎ ũfũ ōjílǎ gólĩyĩkâ rî 'bá yĩ trá ĩtōlé Hēsābónō
 lésĩ cǎlé Dībónō 'álâ.

Gô'dá ǎmǎ drĩ gólĩyĩ ũfúzó cǎzó bûúú Nófǎ 'álâ,
 ǎnyĩ Mēdébǎ rú.”

³¹Ĩtĩ rĩ, ōjílǎ Ĩsĩrǎ'élē kâ drĩ rĩzó ĩyĩ 'bădrĩ Āmórǎ
 kâ 'á. ³²Gô'dá vó lâ sĩ rĩ, Músǎ drĩ ōjílǎ jōzó nĩ'á
 jǎrĩbǎ Jǎzǎrǎ kâ rĩ 'álâ ǎrĩlâ, ǎ'dô ró bê 'dēzó drĩ lâ
 ǎjú bê. Ĩtĩ rĩ, ōjílǎ Ĩsĩrǎ'élē kâ 'dĩ 'bá yĩ drĩ Jǎzǎrǎ rĩ

rũzó gô'dá kpá 'bãdrĩ mvá gólâkâ ãnyî ãnyî rî 'bá yí bê, gô'dá ôjílâ Āmórâ kâ gólĩyî rĩ 'bá vō rî 'dĩ 'bá yí 'ásĩ rî 'bá yí lâdrózó vólé.

³³Nĩngá sĩ rî, ôjílâ Īsĩrã'élē kâ 'dĩ 'bá yí drí rû jãzó látî Bāsónā kâ rî 'ásĩ. Gô'dá ĩtĩ rî, Kúmú ạngĩ Bāsónā kâ Ógō rî drí ngãzó âfōlé ãjú 'bũ 'bá íyíkâ rî 'bá yí bê gô'dá 'dēlé ôjílâ Īsĩrã'élē kâ 'dĩ 'bá yí drĩ vō zĩlĩ Ēdréyĩ rî 'á.

³⁴Nĩngá rî, Kúmú Ôvârĩ drí tã âtázó Músã drí kĩ nĩ rî, “Nĩ ûrĩ gólâ kô. Má â'dô ánĩ 'bã'á tã trōlé gólâ drĩgá sĩ ôjílâ gólâkâ bê ndrĩ, gô'dá nĩ â'dô 'bãdrĩ gólâkâ rũ'á. Nĩ 'ê tã gólâ nĩ drí 'élé Kúmú ạngĩ Āmórâ kâ Sĩhónā gólâ drĩ-âcê bê Hēsābónō drĩlĩ rî drí rî ĩ'dĩ gólâ drí.” ³⁵Ĩ'dĩ ĩtĩ, ôjílâ Īsĩrã'élē kâ drí Kúmú Ógō yí ûfúzó, mvá lâ yí bê, ãjú 'bũ 'bá gólâkâ rî 'bá yí bê ndrĩ ngbálá kó cú ĩtĩ gólĩyî ãzākā âyē âkō lédrē-lédrē ró, gô'dá gólĩyî drí 'bãdrĩ 'dĩ rũzó.

Tã Bălákâ drí tã jőzó Bălámã vó rĩ

22 ¹Nĩngá sĩ, ôjílâ Īsĩrã'élē kâ drí ngãzó ĩyî nĩlĩ vō sālārā Mōwábā kâ rî 'álâ. Gô'dá gólĩyî drí táyā ĩyíkâ 'bázó tólâ ãnyî áyágá zĩlĩ Jōrōdénĩ rî rú, 'dĩ rî Yérĩkō íyíkâ rĩ'á 'á'á lé drĩ lâ ĩtú drí âfōrē lésĩ rî 'á.

²Ítí rî, Bălákã, Zípã rî mvá, kúmú ạngí Mōwábã kã ró rî drí tã ndrî òjílã Ìsĩrã'élẽ kã drí 'élẽ trá Āmórã yî drí 'dĩ ârízó. ³Gõ'dá rî, ùrĩ gã trá òjílã Mōwábã kã rî yî rú òjílã Ìsĩrã'élẽ kã dũu 'dĩ 'bá yî drí sî, tã pătĩ-pătĩ ró. ⁴Bê trá ítí rî, òjílã Mōwábã kã 'dĩ 'bá yî drí ngãzó ãyî tã âtálẽ òjílã sísí-lésĩ òrĩ âzã zĩlĩ Mĩdĩyãnã kã rî 'bá yî kã drí kĩ, “Òjílã nô 'bá yî â'dô ãyî ngá-tĩ cé tĩtĩ â'dó 'bá bê ãmã gãrã drĩ 'ásĩ rî ãzã'á ndrĩ, òzõ ítĩ ágó òmã nyã 'bá ró rî kâtĩ.”

⁵Ítí rî, Bălákã drí ngãzó lãjó'bá íyĩkã rî 'bá yî jölẽ vōrã bê tã lârãkô 'bá Bălãmã Běyórã rî mvá drí vō zĩlĩ Pétõ rî 'álã, ãnyî áyágã Yũfêrétẽ rî rú, 'bãdrĩ gólã rî nyãányã kã 'álã. Gõ'dá gólã kĩ Bălãmã drí rî, “'Bã-tĩ ạngí ângã ãyî trá âcálẽ nōngã Mãsĩrĩ lésĩ gõ'dá kpã ãyî vō trá hĩyã òzõ òbêbêwã kâtĩ. Gõ'dá gólĩyĩ 'bã táyã trá ãnyî má rú. ⁶Gõ'dá gólĩyĩ mbârãkã trá kôrô lâvũlĩ má drĩ sî. Ítĩ rî, ní ânĩ gólĩyĩ trĩlĩ. Ngãtã lâtrĩ 'dĩ vósĩ rî, má â'dô ãcã'á fĩ té trá tã trölẽ gólĩyĩ drĩgã sî, gõ'dá gólĩyĩ drõzó vólẽ vō rî 'dĩ 'ásĩ yã rî. Má nĩ íyĩkã fĩ trá kĩ, òzõ ní òfẽ ândrã-tãndĩ trá âzãkôlã 'dĩ drĩ rî, ândrã-tãndĩ 'dĩ rî fĩ rú 'élẽ, òzõ gõ'dá ní òtrĩ âzãkôlã 'dĩ ã'dĩ rî, lâtrĩ rî 'dĩ drĩ kpã té rú 'ẽzó ítĩ.”

⁷Ítĩ rî, drĩ-'bã gólĩyĩ òjílã Mōwábã kã gõ'dã Mĩdĩyãnã yĩ kã bê drĩ ngãzó ãyî lâfã trölẽ kpãã nĩ'á fêlã Bălãmã drĩ lâtrĩ 'dĩ trĩzó. Gõ'dã gólĩyĩ cã bê Bălãmã rî ùsũlĩ rî, gólĩyĩ drĩ Bălákã rî tĩ-vō ngĩzó ngbã drĩlã. ⁸Gõ'dã nĩngã rî, Bălãmã drĩ tã âtázó

gólĩyĩ drí kĩ, “Nĩ kô â'dú ngăcĩ ândrô nô kâ rĩ má bê nŏngá, gô'dá ôzô ngá âậwũ âmâ trá dódó ỉdrũ rĩ, má â'dô tã gólâ Kúmú Ôvârí drí 'ê'á âtálâ má drí rĩ lôgô'á trá ânĩ drí.” Gô'dá ỉtĩ rĩ, drĩ-'bá 'dĩ 'bá yĩ drí rĩzô té âtálé trá 'dĩ tí.

⁹Gô'dá nĩngá sĩ rĩ, Ôvârí drí ânĩzô Bălámã ngálâ gô'dá Bălámã rĩ ỉjílĩ kĩ nĩ rĩ, “Ăgô rĩ 'bá ỉyĩ ní bê nô ỉyĩkâ â'dĩ yĩ ỉ'dĩ yã?”

¹⁰Ỉtĩ rĩ, Bălámã drí tã-drĩ 'dĩ lôgôzô kĩ, “Ăgô rĩ 'bá ỉyĩ má bê nô 'bá yĩ, Kúmú ạngĩ Mŏwábã kâ zĩlĩ Bălákã Zípã rĩ mvá ró rĩ âjô gólĩyĩ nĩ má ngálâ tã âtĩ-âtĩ bê má drí kĩ, ¹¹ôjílâ âzâ 'bá yĩ âânĩ ỉyĩ trá Măsĩrĩ lésĩ gô'dá gólĩyĩ ôbê 'bădrĩ drĩ trá sêré-sêré. Ỉtĩ rĩ, mã ônĩ gólĩyĩ trílĩ. Gô'dá ngátá yĩ â'dô ícá'á ỉĩ trá âjũ 'bũlĩ gólĩyĩ bê gôzô gólĩyĩ drôlé vólé 'bădrĩ drĩ ỉyĩkâ 'ásĩ yã rĩ.”

¹²Gô'dá nĩngá rĩ, Ôvârí drí tã âtázô Bălámã drí kĩ, “Nĩ nĩ kô'dáwá gólĩyĩ bê. Gô'dá ní trĩ ôjílâ rĩ 'dĩ 'bá yĩ kpá kô, tálâ má fê ôrê trá gólĩyĩ drí.”

¹³Bê trá ỉtĩ rĩ, drĩzô âzâ rĩ sĩ rĩ, Bălámã drí ngăzô â'dú 'ásĩ gô'dá tã âtálé drĩ-'bá gólĩyĩ kúmú ạngĩ Bălákã kâ 'dĩ 'bá yĩ drí kĩ, “Nĩ ngă gôlé vólé ângô ânĩ nyăanyâ kâ rĩ 'álâ, Ôvârí gã tã trá dó má drí nĩzô ânĩ bê.” ¹⁴Gô'dá ỉtĩ, drĩ-'bá Mŏwábã kâ 'dĩ 'bá yĩ drí ngăzô gôlé ỉyĩ vólé Bălákã ngálâ gô'dá tã âtálé gólâ drí kĩ, “Bălámã gã trá dó ânĩlĩ âmá bê.”

¹⁵Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, Bālákā drí ngāzó drĩ-'bá dũũ gólĩyĩ tã lâ ãyĩ drí lạnjĩlĩ lạnjĩ lậvũlĩ kôrô sĩsĩ rĩ 'bá yĩ drĩlĩ sĩ rĩ jôzó nĩlĩ kpá ó'dĩ. ¹⁶Ítĩ rĩ, gólĩyĩ drí ngāzó nĩlĩ Bālámã ngálâ gõ'dá kpá tã âtálé kĩ, “Bālákā Zípã rĩ mvá kĩ nôtĩ, ãyẽ, ní âyê ngá ãzākã ãzã fĩ kô ánĩ lôgálé ânĩlĩ má ngálâ. ¹⁷Má â'dô ngá fẽ'á ní drí dódó rôô, gõ'dá má â'dô kpá tã ní drí âtálé rĩ ârí'á 'êlẽ. Nĩ ânĩ ôjĩlã nô 'bá yĩ trĩlĩ má drĩ.”

¹⁸Gõ'dá nĩngá rĩ, Bālámã drí ngāzó tã-drĩ lôgôlẽ lãjô'bá Bālákā kã 'dĩ 'bá yĩ drí kĩ, “Ôzô kpálẽ Bālákã ôfẽ trá má drí jô lậgũ-lậgũ kặ'dậ-kặ'dậ kúmũ ángĩ kã 'dĩ ã'dĩ cú lãfã ândrê bê yĩ 'á dũũ yã rĩ, má ãcã kô tã 'bã'bã Kúmũ Ôvãrĩ ãmákã rĩ kã tã lâ njálẽ gõ'dá kpá tã fĩnyáwã rô 'dĩ tãsĩ. ¹⁹Dôvô nĩ rĩ drẽ tãkô nongá má bê ngặcĩ ândrô nô kã rĩ sĩ, kpá ôzô ânĩ ãzĩ-ãzĩ sĩsĩ ácã 'bá trá nongá rĩ 'bá yĩ drĩ 'êlẽ rĩ kâtĩ. Gõ'dá má â'dô tã gólã ãzã kpá Ôvãrĩ drĩ 'ẽ'á âtálã má drĩ rĩ ùsũ'á.”

²⁰Gõ'dá ãtĩ rĩ, Ôvãrĩ drí âcázô Bālámã ngálâ gõ'dá tã âtálẽ gólã drĩ kĩ, “Ãgô nô 'bá yĩ ânĩ ãyĩ ánĩ ãjĩlĩ nĩlĩ ãyĩ bê. Ítĩ rĩ, mí nĩ gõ'dá ní 'ê cẽ tã gólã má drĩ âtálẽ trá ní drĩ rĩ ã'dĩ.” Ôvãrĩ âtã tã 'dĩ, tãlã Bālámã rĩ drĩ rĩ'á âmbã-âmbã rô.

Tã dõngĩ Bālámã kã drĩ ùlĩ âtázô rĩ

²¹Gõ'dá drĩzô ãzã rĩ sĩ rĩ, Bālámã drí ngāzó â'dú 'ásĩ gõ'dá vô êdézô mbãzó gã dõngĩ íyĩkã ùgũlĩ, â'dô rô

bê yí drí rĩzó drĩ lâ. Gõ'dá nĩngá sĩ, gólâ drí ngãzó nĩlí 'dũwā drĩ-'bá Mõwábā kâ âjólé gólâ vó 'dĩ 'bá yí bê. ²²Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, Ôvârí drí â'dózó òmbā ró, tãlâ Bãlámã drí ngãzó tã-drĩ lèlé nĩzó drĩ-'bá Mõwábā kâ 'dĩ 'bá yí bê 'dĩ tãĩ. Ítĩ rĩ, mālāyíkā Ôvârí kâ drí âdrézó látĩ â'bálé Bãlámã drí. 'Dĩĩ rĩ, Bãlámã rĩ'á ânĩ'á dõngí íyíkā ùgúlí, gõ'dá lājó'bá gólākā rĩ rĩ 'bá yĩ kpá bê gólâ rĩ âjĩ'á. ²³Gõ'dá dõngí Bãlámã kâ ndrélé bê mālāyíkā âdré'á kpāākũ látĩ 'á cú lĩgú ândrê sĩlí mbēlēsō rĩ bê yí drĩgá rĩ, dõngí 'dĩ drí ngãzó íyĩ tĩ dĩlí vólé látĩ òngāngā 'ásĩ gõ'dá fĩzó Bãlámã bê ányā ró gólé ămvú 'álâ. Ítĩ rĩ, Bãlámã rĩ 'álé drí âdrázó dõngí íyíkā 'dĩ rú, gõ'dá drĩlâ cãzó lâ, â'dô ró bê lôgólâ mbārākā sĩ látĩ êdrélé ĩ'dĩ ó'dĩ.

²⁴Vó lâ sĩ, mālāyíkā Ôvârí kâ drí ngãzó kpá nĩ'á âdrélé gá êsê 'bórówá ămvú kâ rĩ 'á. Óbê āgā dīrĩ êsê rĩ 'dĩ gārā drĩ lâ 'ásĩ, gõ'dá āgā rĩ 'dĩ óbê kúnĩ mvá sĩ. ²⁵Gõ'dá nĩngá kpá ó'dĩ rĩ, dõngí Bãlámã kâ 'dĩ drí kpá mālāyíkā Ôvârí kâ ndrēzó kpá âdré'á kpāākũ êsê rĩ 'dĩ drĩĩ. Ítĩ rĩ, dõngí 'dĩ drí gõ'dá nĩzó kạtrạ āgā êsê-drĩ āzā rĩ kâ lésĩ tĩkó 'ēzó lậvũlí. Nĩngá rĩ, Bãlámã rĩ pá drí rũ trĩzó āgā kúnĩ mvá 'ásĩ 'dĩ rú. Ítĩ rĩ, Bãlámã drí kpá drĩ sōzó dõngí 'dĩ rú.

²⁶Nĩngá sĩ rĩ, mālāyíkā Ôvârí kâ 'dĩ drí kpá ngãzó nĩ'á ấtĩ 'álâ, gõ'dá âdrélé kpá gá vō 'bórówá rōô gólâ ĩcázó cú 'dĩyĩ dĩlí 'álâ 'ásĩ kô rĩ 'á. ²⁷Gõ'dá 'dĩĩ rĩ sĩ

rî, gô'dá dōngí ndrê bê mālāyíkā rî, drílā íyîngá vūzó rūkūkū vūdrí. Ítí rî, Bālámā rî 'álé drí ngāzó gīlī rú lâ, gô'dá drílā ngāzó rî'á dōngí 'dī cālê fê-mvā íyíkā sī. ²⁸Nīngá sī rî, Ôvārī drí ngāzó mbârākā úlī âtā kâ fêlê dōngí Bālámā kâ 'dī drí. Gô'dá ítí rî, dōngí 'dī drí ngāzó úlī âtálê Bālámā drí kī nī rî, “Má 'ê kó â'dô ngá 'î ònjí ró mí drí ámā cāzó trá tã lâ sī zālô ândâlâ nâ nō yã?”

²⁹Ítí rî, Bālámā drí ngāzó tã-drí 'dī lôgólê dōngí 'dī drí kī, “Tālâ ní 'bā mâ trá lēndrélê tã nī âkó lé 'bá ró! Tí má îsū, má â'dô gbô līgú ârāwā bê má drīgá. Tí má â'dô ânî fũ'á ngbāangbânô.”

³⁰Gô'dá dōngí 'dī drí tã âtázó Bālámā drí kī, “Mā rî'á dōngí ânî nyāányâ kâ î'dī, gólâ ní drí rīzó trá lâmúlī drí lâ ndrô ndrô rî î'dī. Ítí rî, má 'ê tã rî nō âzākā lâ trá ní drí sīsī lâ sī yã?” Gô'dá nīngá rî, Bālámā lôgô tã 'dī drílâ kī, “Ní 'ê kô.”

³¹Nīngá sī rî, Ôvārī drí Bālámā rî 'êzó mālāyíkā íyíkā gólâ rī 'bā âdrélê cú līgú bê yī drīgá 'dī ndrêlê. Gô'dá nīngá rî, Bālámā drí ngāzó ândīlī gô'dá íyî nīlī âkózó ìnyákú drīî. ³²Gô'dá nīngá sī rî, mālāyíkā Ôvārī kâ drí ngāzó Bālámā rî îjílī kī nī rî, “Ní cā dōngí áníkā zālô ândâlâ nâ â'dô tāsī yã? Má âdrê trá nōngá ânî îkílī, tãlâ tã ní drí rī'á 'êlâ 'dī rī'á ányâ ró.

³³Dōngí ndrê mâ trá, gô'dá drílâ rû dīzó má rú sī ândâlâ nâ. Ôzô tíkó gólâ ôjâ rû má rú sī kô'dáwá rî, tí má fû nī nō trá ngbāangbânô nô, gô'dá má â'dô îc'á

gólâ rî âyéélé rīlí lédrē-lédrē ró.”

³⁴Nīngá sī, Bālámā drí ngāzó tā âtálé mālāyíkā Ōvārī kâ drí kī nī rî, “Má ’ê tā ōnjí trá, má nījī kô kī, nī bē rī’á âdré’á lâtī ’á âmâ îkīlí. Ítí rî, ōzō má ō’ê trá tā ányâ ’î rî, má â’dô îcá’á gólé volé.”

³⁵Gō’dá nīngá sī, mālāyíkā Ōvārī kâ drí tā âtázó Bālámā drí kī, “Mī nī ōjílā ’dī ’bá yí bē, gō’dá rî, ní âtâ cé tā gólâ má drí âtálé ní drí rî ī’dī.” Ítí, Bālámā drí ngāzó nīlí īyī ōjílā ’dī ’bá yí bē.

³⁶Gō’dá Bālákā ârī tā bē kī nī rî, Bālámā ââ’dô bí ânī’á rî, gólâ drí ngāzó nī’á gólâ rî drī tēlé jārībā zīlí Árá ’bādrī Mōwābā rī ’á, vō rī ’dī rī’á áyágá zīlí Ārōnōnō lāgátī ’bādrī gólākā rī tī. ³⁷Gō’dá tólâ rī, Bālákā drí Bālámā rī îjízó kī nī rî, “Má îjī nī trá ânīlí sīsī nā sī ’wāâ má ngáá nōlé. Gō’dá ní ânīí kô â’dô tāsī yā? Má îcá kô ânī lânō fēlé rōô ní drí yā?”

³⁸Gō’dá Bālámā lôgō tā-drī Bālákā kâ ’dī kī, “Ítí rî, má âcâ gō’dá trá ní ngálâ ngbāangbânō nô, gō’dá má îcá kô cé tā âmâ nyāányâ kâ rī âtálé ī’dī. Ítí rî, má â’dô îcá’á cé tā gólâ Ōvārī drí âtálé má drí pēlé rī âtá’á ī’dī.” ³⁹Gō’dá nīngá sī rî, Bālákā yī drí ngāzó nīlí Bālámā bē vō zīlí Kīrīyātā-Ōzótē rī ’álâ. ⁴⁰Tólâ rī, Bālákā drí ngāzó ítī yī gō’dá kábīlīkī yī bē ûlīlí fēlé tā ndāzó gō’dá â’wá ūrūkâ trōzó fēlé Bālámā yī drí gō’dá drī-’bá gólīyī â’dó ’bá gólâ bē rī ’bá yī drí.

⁴¹Gō’dá drīzō āzâ rī sī rî, Bālákā drí Bālámā rī drīzō

nĩzó vō zĩlĩ Bāmótō-bálā rĩ 'álā, gólā òndrē ró òjílā
 Īsĩrā'élē ká dī 'bá yī bē vūdrĩ 'álā ró. Rĩ'á ĩyī vō
 kpā'á.

Tā âtĩ-âtĩ drĩ-káká Bálámā drĩ â'dálé Ôvârĩ rĩ tĩ sĩ rĩ

23 ¹Gõ'dá tólā rĩ, Bálámā drĩ ngāzó tā âtálé
 Bálákā drĩ kĩ, “Nĩ 'dĩ pārandā njĩ-drĩ-lā-rĩ
 nōngá, gō'dá nĩ gō ró ítĩ ágó ágó njĩ-drĩ-lā-rĩ gō'dá
 kábĩlĩkĩ ágó ágó bē kpá njĩ-drĩ-lā-rĩ 'bálé njāā má
 drĩ.”

²Ítĩ rĩ, Bálákā drĩ ngāzó ngá gólĩyī Bálámā drĩ tā lâ
 yī rālē trá yī drĩ 'dĩ 'bá yī 'ézó té ítĩ ngbá. Gō'dá
 gólĩyī drĩ ngāzó ítĩ ágó ãlô gō'dá kábĩlĩkĩ kpá ãlô
 âtrólē lĩlĩ lô'bálé pārandā rĩ yī tĩ sĩ cé tĩtĩ tā ndāzó.

³Gō'dá vó lâ sĩ rĩ, Bálámā drĩ tā âtázó Bálákā drĩ kĩ,
 “Nĩ rĩ nōngá ngá fēfē áníkā nô lāgátĩ, gō'dá má â'dô
 drē nĩ'á, gō'dá òzō Ôvârĩ āānĩ trá má ngálā rĩ, má
 â'dô tā â'dó 'bá bē gólā drĩ âtálé má drĩ rĩ pē'á trá nĩ
 drĩ.” Nĩngá sĩ rĩ, Bálámā drĩ ngāzó nĩlĩ mbálé lūtú
 drĩ 'álā. ⁴Gō'dá tólā rĩ, Ôvârĩ drĩ ngāzó ânĩlĩ gólā
 ngálā, gō'dá Bálámā drĩ tā âtázó drĩ lâ kĩ, “Má 'dĩ
 pārandā trá njĩ-drĩ-lā-rĩ, gō'dá má trō ítĩ ágó ágó trá
 gō'dá kábĩlĩkĩ ágó ágó bē lĩlĩ lô'bálé ãlô-ãlô pārandā
 'dĩ 'bá yī tĩ sĩ cé tĩtĩ.”

⁵Gō'dá nĩngá sĩ rĩ, Kúmú Ôvârĩ drĩ tā gólā Bálámā
 drĩ 'ē'á âtálā Bálákā drĩ rĩ âtázó. ⁶Bē trá ítĩ rĩ, Bálámā
 drĩ ngāzó nĩlĩ gólē Bálákā ngálā. 'Dĩ rĩ, Bálákā yī

gõ'dá drĩ-'bá gólĩyî Mõwábã kê rî 'bá yí bê drẽ zãã
rĩ'á âdrẽ'á ãyî ngá fẽfẽ gólĩyíkâ 'dĩ lăgátĩ.

⁷Gõ'dá Bălámã drí tã âtî-âtî nõ pẽzó gólĩyî drí kî nĩ
rî,

“Bălákã Kúmú ạngĩ Mõwábã kê rî âtrõ mã nĩ
nõngá Ārámã ° lésĩ,
gõlé únĩ gólĩyî ãtú drí rĩzó âfõlé rî lésĩ. Bălákã
âta tã kî, ‘Nĩ ânĩ, ní trî ró õjílã Īsĩrã’élẽ kê mã
drí.

Nĩ ânĩ, ní zĩ tã õnjĩ â'délé gólĩyî drĩ.’

⁸Gõ'dá Ôvârĩ trí gólĩyî kô. Ītĩ rî, mã îcá kpá kô
gólĩyî trĩlĩ.

⁹Mã ndrê gólĩyî únĩ âpĩrĩ lésĩ, gõ'dá mã ndrê
gólĩyî kpá lûtú drĩ lésĩ.

Mã ndrê gólĩyî õjílã gólĩyî â'dó 'bá ngĩĩ õjílã âzã
'bá yĩ rú sĩ rî ró.

¹⁰Õjílã âlô îcá kô õjílã dũũ Īsĩrã’élẽ kê 'dĩ 'bá yĩ
lălẽ.

Ītĩ rî, 'dõvó mã drã ã'dĩ ró õzõ õjílã tãndĩ tã mbĩ
'bá Ôvârĩ kê rî yĩ kâtĩ,

gõ'dá âmã tã õndẽ rû kpá volé õzõ gólĩyĩ kâtĩ.”

¹¹Nĩngá sĩ rî, Bălákã drí ngãzó tã âtálẽ kî, “Nĩ 'ê trá
â'dô ngá 'ĩ? Mã âtrõ nĩ kó õjílã nõ 'bá yĩ trĩlĩ rî, gõ'dá
ní fẽ ánĩngá ândrã-tãndĩ ã'dĩ gólĩyî drí.”

°Ārámã 'dĩ 'bãdrĩ Sírĩyã kê ã'dĩ.

¹²Gõ'dá Bālámã drí tã-drĩ 'dĩ kōzó kī, “Má â'dô kó tã gólâ Ôvârí drí pēlé má drí rĩ â'tá'á ĩ'dĩ.”

Tã âtĩ-âtĩ Bālámã drí â'dálé Ôvârí rĩ tĩ sĩ rĩ rĩ lâ

¹³Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, Bālákã drí ngãzó tã â'tálé Bālámã drí kī, “Nĩ ngã mã nĩ ró nĩ bê vō ãzã gólâ nĩ drí ĩcázó cú tótó òjĩlã Ĩsĩrã'élẽ kã ũrũkã lâ ndrēlé ĩ'dĩ rĩ 'á lâ. Nĩ trĩ gólĩyĩ má drí tólã sĩ.” ¹⁴Ĩtĩ rĩ, Bālákã drí Bālámã rĩ drĩzó nĩzó ĩyĩ ămvũ Zõfĩmõ kã rĩ 'álã, únĩ zĩlĩ Pĩsĩgã rĩ drĩ 'álã. Gõ'dá tólã rĩ, Bālákã drí kpá pãrãndã 'dĩzó njĩ-drĩ-lã-rĩ gōzó kpá ĩtĩ ágó ágó kăbĩlĩkĩ ágó ágó trōlé lĩlĩ lô'bãlé pãrãndã rĩ 'dĩ 'bá yĩ tĩ sĩ cé tĩtĩ tã ndãzó.

¹⁵Gõ'dá bê trá ĩtĩ rĩ, Bālámã drí ngãzó tã â'tálé Bālákã drí kī, “Mĩ rĩ drē tãkõ nōngá ngá fẽfẽ ánĩkã lăgátĩ, gõ'dá má â'dô rũ ũsũ'á Ôvârí bê gĩã nãlé.”

¹⁶Ĩtĩ rĩ, Ôvârí drí ânĩzó Bālámã ngálã gõ'dá tã gólâ Bālámã drí 'ẽ'á â'tálã Bālákã drí rĩ pēlé. ¹⁷Ĩtĩ rĩ, Bālámã drí ngãzó nĩlĩ gōlé Bālákã ngálã, vō tĩbê gólâ gõ'dá drĩ-'bá Mōwábã kã rĩ 'bá yĩ bê drĩ âdrézó 'álã ngá fẽfẽ gólãkã lĩlĩ tã ndãzó rĩ lăgátĩ. Nĩngá rĩ, Bālákã drí Bālámã rĩ ĩjĩzó kī, “Ôvârí âtã kĩ â'dô yã?” ¹⁸Nĩngá sĩ rĩ, Bālámã drí ngãzó tã âtĩ-âtĩ Ôvârí rĩ tĩ-vō ró nō â'dálé gólĩyĩ drí.

“Nĩ âdrē ũrũ, Bālákã, gõ'dá nĩ ârĩ tã nō.

Ní ârî drê úlí á mákâ nõ, nî Zĩpórõ rî mvá nõ.

¹⁹Ôvârí â'dó kô õjílã mvá 'î, gô'dá gólâ â'dó kô
õnjõ âdó 'bá 'î.

Gólâ â'dó kô õjílã mvá 'î, gô'dá gólâ já tã ìsũ-ìsũ
íyíkâ kô.

Tã gólâ drí rĩ'á âtálâ kĩ, yí â'dô 'ẽ'á lâ rî, gólâ 'ê té
ĩ'dĩ.

Tã gólâ drí rĩ'á 'bãlâ rî, gólâ 'bã â'dólé tã pătĩĩ ró.

²⁰Gólâ âtâ tã má drí ândrâ-tãndĩ fẽzó õjílã
Ìsĩrã'élẽ kâ nã 'bá yĩ drí.

Ítĩ rî, má îcá kô ândrâ-tãndĩ rî 'dĩ jálẽ ngá ãzâ ró
ngĩĩ.

²¹Gólâ ûsú tã õnjĩ kô gólĩyĩ rú.

Kúmú Ôvârí gólĩyíkâ rî bê rĩ'á gólĩyĩ bê,
gô'dá gólĩyĩ luyĩ gólâ Kúmú ángĩ ãyíkâ ró.

²²Ôvârí âtrõ gólĩyĩ trá volé Măsĩrĩ 'ásĩ,
gólĩyĩ mbârâkã trá rĩ'á rõô õzõ drũũ mąngálĩkã ró
rî kâtĩ.

²³Gô'dá lãtrĩ 'é lôsĩ kô õjílã Ìsĩrã'élẽ kâ 'dĩ 'bá yĩ
rú.

Ngbãangbânõ rî, õjílã rî tã âtálẽ gólĩyĩ tãsĩ kĩ,
'Nĩ ndrê drê ngá gólâ Ôvârí drí 'élẽ õjílã Ìsĩrã'élẽ
kâ drí rî!'

²⁴Ăwăłăkă õjílã Ìsĩrã'élẽ kâ 'dĩ 'bá yĩ kâ rĩ'á õzõ
kămĩ ăwăłăkă kâtĩ,

ăwă lâ â'dĩ kô, té gólâ â'dô ngá cĩ'á ôsĩlí rãá rãá

zālô gô'dá lôtéle,
 gô'dá kpá té ngá gólâ drí ôcílí trá 'dĩ 'bá yî árí lâ
 ândrâzó zālô.”

²⁵Gô'dá nĩngá sî rî, Bălákâ drí ngâzó tâ âtálé
 Bălámâ drí kî nî rî, “Ní gâ trá dó ôjílâ Īsĩrâ'élê kâ 'dĩ
 'bá yî trílí, gô'dá ngbââ ĩtí rî, ní fê ândrâ-tândĩ gólĩyî
 drí kô!”

²⁶Nĩngá sî rî, Bălámâ drí tâ-drĩ 'dĩ lôgôzó gólâ drí
 kî, “Sĩsĩ má âtâ tâ trá ní drí kî nî rî, má â'dô îcá'á cé
 tâ gólâ Kúmú Ôvârí drí pélé má drí rî 'élê ĩ'dĩ.”

**Tâ âtî-âtî nâ lâ ró Bălámâ drí â'dálé Ôvârí rî tî-vô ró
 rî**

²⁷Gô'dá nĩngá sî rî, Bălákâ drí ngâzó tâ âtálé
 Bălámâ drí kî nî rî, “Ní ânĩ mã nî ró ní bê kpá vō
 âzâ 'álâ. Â'dô 'bâ'á fĩ trá Ôvârí drí â'dózó âyĩkō ró ânĩ
 âyéle gólĩyî trílí má drí tólâ sî yâ rî.” ²⁸Ītí rî, Bălákâ
 drí Bălámâ rî drĩzó nĩzó ĩyî únĩ zĩlĩ Pěyórō lëndré
 'bá tō tōngĩ vō 'ăĩ âgângbêlê ró rî 'á rî, âpírĩ lâ drĩ
 'álâ. ²⁹Gô'dá nĩngá sî rî, Bălámâ drí ngâzó tâ âtálé
 Bălákâ drí kî, “Ní 'dĩ pârândâ má drí nōngá zālô njî-
 drĩ-lâ-rĩ, gô'dá ní gō ró ĩtĩ ágó ágó kpá njî-drĩ-lâ-rĩ
 gô'dá kăbĩlĩkĩ ágó ágó kpá ĩtĩ 'bălê njââ má drí.” ³⁰Ītĩ
 rî, Bălákâ drí tâ gólâ Bălámâ drí âtálé 'dĩ 'ězó té ĩtĩ.
 'Dĩî gólâ lĩ ĩtĩ ágó âlô-âlô cé tĩtĩ pârândâ tĩ sî gô'dá
 kăbĩlĩkĩ ágó kpá ĩtĩ tâ ndâzó.

¹Gõ'dá 'dĩi vósĩ rĩ, Bălámã nĩ trá kĩ nĩ rĩ, Ôvârí lě
 gólâ ândrâ-tândĩ fêlé ôjílâ Īsĩrã'élě kâ drĩ, ĩ'dĩ ĩtĩ rĩ,
 gólâ nĩĩ kô nĩ'á tã âzākã ndălě, ôzô gólâ drĩ 'élě trá
 sısĩ rĩ kâtĩ. Gólâ jâ rũ gõ'dá vō ndrėlě gólě vō 'ăĩ
 âgângbêlě ró rĩ 'álâ, ²gõ'dá ôjílâ Īsĩrã'élě kâ rĩ 'bá yĩ
 ndrėlě táyã gólĩyĩkâ 'dĩlĩ 'băsúrũ vó ró rĩ 'bá yĩ 'ásĩ.
 Líndrĩ Tândĩ Ôvârí kâ â'dô trá mbârâkã bê gólâ 'á.
³Gõ'dá ĩtĩ rĩ, gólâ drĩ ngăzô tã âtĩ-âtĩ nō âtálě kĩ nĩ
 rĩ,

“Nōo rĩ'á tã âtĩ-âtĩ Bălámã Běyórã rĩ mvá kâ,
 tã âtĩ-âtĩ âgô gólâ rĩ 'bá vō ndrėlě rá rá ró rĩ kâ.

⁴Nōo rĩ'á tã âtĩ-âtĩ âgô gólâ rĩ 'bá úlĩ Ôvârí kâ rĩ
 'bá yĩ ârĩlĩ rĩ kâ.

Má âbĩ âbĩ-âbĩ Ôvârí mbârâkã âkĩ rĩ ngá lésĩ,
 gõ'dá âmâ lĩfĩ drĩ rũ njĩzô má âdã mâ bê âdrũ gólâ
 ândrá rĩ.

⁵Tã pătĩĩ ró, má ndrê ôjílâ Īsĩrã'élě kâ rĩ 'bá yĩ trá,
 gõ'dá gũgũ gólĩyĩkâ rĩ 'bá yĩ rĩ'á 'dó sūsũ ró.

⁶Gũgũ gólĩyĩkâ rĩ 'bá yĩ rã rũ ndĩrĩ ró ókĩzô fê
 ĩ'dĩlĩ ĩ'dĩ ndĩrĩ rĩ 'bá yĩ kâtĩ,
 gõ'dá kpá ôzô ămvũ gólĩyĩ ndĩrĩ áyágá tĩ sĩ rĩ
 kâtĩ,

ngátã fê zĩlĩ álô Kúmũ Ôvârí drĩ ĩ'dĩlĩ nĩ rĩ kâtĩ,
 gõ'dá kpá ôzô fê sêdárã rĩ kâtĩ lĩmvũ tĩ sĩ.

⁷Ôzê â'dô 'dĩ'á rōô ôjílâ Īsĩrã'élě kâ drĩ,

gõ'dá gólĩyĩ â'dô órĩ ì'dí'á ẹmvú gólâ lĩmvũ drí
 ìṅalé trá dódó rĩ 'á.

Kúmú ẹngí ọjílā Īsīrā'élē kâ rĩ kâ mbârākâ lâ â'dô
 â'dó'á gẹrẹ mbârākâ kúmú Āgágâ kâ rĩ drĩ sī,
 gõ'dá vò drí-ácê gólâkâ rĩ zélé rĩ â'dô ẹvú'á ẹngí
 ró rō.

⁸Ōvârĩ âtrō gólĩyĩ nĩ vólé Măsĩrĩ 'ásĩ,
 mbârākâ gólĩyĩkâ rĩ rĩ'á ọzō drūũ ẹwáḷáká ró rĩ
 kâtí.

Gólĩyĩ â'dô tã trō'á vólé ìyĩ ẹjú-'bá-ází drígá sī
 drí-lāfā gólĩyĩkâ rĩ 'bá yĩ ọṅō-ọṅō lâ yĩ sī cĩnyĩ-
 cĩnyĩ

gõ'dá kpá gólĩyĩ ùfũ-ùfũ sī ndrĩ ngbálá.

⁹Ọjílā Īsīrā'élē kâ 'dĩ 'bá yĩ rĩ'á ìyĩ ọzō kẹmĩ ágó
 ẹwáḷáká ró rĩ kâtí.

Ōzō ǎâ'dô trá rĩ'á ẹ'dú kō'á rĩ, ọjílā ǎzākā ǎlô lâ
 ícá kô ọlólá.

Ọjílā gólâ ândrâ-tândĩ fē 'bá ọjílā Īsīrā'élē kâ drí rĩ
 â'dô kpá ândrâ-tândĩ ùsú'á.

Gõ'dá ọjílā gólâ ọjílā Īsīrā'élē kâ trĩ 'bá rĩ, ǎâ'dô
 kpá gólâ rĩ trĩ'á.”

¹⁰Gõ'dá nĩngá sī rĩ, Bálákâ drí ngǎzó ẹwẹ ró Bálámā
 bē gõ'dá ìyĩ drí mbăcĩkō âmózó. Ítí rĩ, drílâ ngǎzó tã
 átalé Bálámā drí kī, “Má ẹzĩ nĩ nōngá ânĩ'á âmâ ẹjú-
 'bá-ází yĩ trílí, gõ'dá ní rĩ ánĩngá zǎâ rĩ'á ândrâ-tândĩ
 fēlē ì'dĩ gólĩyĩ drí zǎlô ândâlâ nâ. ¹¹Gõ'dá

ngbãângbânõ rî, ní ngâ gôlé vólé ní drí 'bã 'álâ. Tíkó má ââtâ tâ trá kî, má â'dô drí-'â fě'á ní drí dódó, ítí gô'dá Kúmú Ôvârí 'bã nî trá drí-'â rî 'dî ûsúlî kô.”

¹²Nĩngá sî rî, Bălámã drí tã-drĩ lôgôzô Bălákã drí kî, “Tí ní jólé bê lăjó'ba áníkã rî 'bá yî má vó rî, má ââtâ tâ trá gólîyî drí kî nî rî, ¹³ôzô kpálé Bălákã ôfě jó íyíkã kũmũ ángî kã cú lăfã bê yî 'á dũu rî ĩ'dî má drí rî, má îcá kô Kúmú Ôvârí rî tị-vô âyéle gôzô tâ gólâ âmâ nyãányâ drí rî 'êlé ĩ'dî. ¹⁴Gô'dá ngbãângbânõ rî, má âbí nî'á gôlé ôjílã âmâ nyãányâ kã rî 'bá yî ngálâ, gô'dá má â'dô tâ gólâ ôjílã 'dî 'bá yî drí 'ě'á 'êlâ ôjílã áníkã drí rî pě'á trá ní drí ĩzátú.”

Tã âtî-âtî ãdũkũ Bălámã drí â'dálé Ôvârí rî tị sî ró rî

¹⁵Gô'dá Bălámã drí tã âtî-âtî nũ âtázó, gólâ kî,

“Nôo rî'á tã âtî-âtî Bălámã Běyórã rî mvá kã ĩ'dî, tã âtî-âtî ãgô gólâ vô ndrê 'bá bê rá rá rî kã.

¹⁶Nôo rî'á tã âtî-âtî ãgô gólâ úlî Ôvârí kã ârí 'bá bê rî kã.

Má ûsũ tã nĩnĩ trá Ôvârí ngá lésĩ,

gô'dá má âdã rũ bê ãdrũ gólâ ândrá rî, âmâ lĩfĩ nĩ rũ trá.

¹⁷Má ndrê ôjílã âzã trá gólâ 'ě 'bá ânĩlĩ kâýĩ âzã sĩ, gô'dá â'dó kô 'wãã rî.

Kúmú â'dô drĩ ãngá'á ôjílã ĩsĩrã'élẽ kã 'ásĩ ôzô ĩ'bĩ'bĩwá kâtĩ.

Gólâ á'dô ôjílâ Mōwábâ kâ rî 'bá yî drî lâ yî âdĩ'á,
gõ'dá Sétê rî ózōwá yî drî-fā ûfú'á kpēérē-kpēérē.

¹⁸Áâ'dô ôjílâ Ēdómē kâ rî pē'á,

gõ'dá 'bādrî gólĩyíkâ rî trōzó,

gõ'dá ôjílâ Īsīrā'élē kâ á'dô ĩyî 'bā'á fāfā bē gārā.

¹⁹Kúmú á'dô âfō'á Īsīrā'élē rî ózōwá yî 'ásī,

gõ'dá á'dô ĩyî gólĩyî lâkí 'bá jārībā ândrē Mōwábâ
kâ 'á rî 'bá yî ûfú'á.”

²⁰Gõ'dá nīngá sī rī, Bālāmā drī ôjílâ Āmālékā kâ rī
ndrēzó ābī-ābī 'á, gõ'dá gólâ drī tā âtī-âtī nō âtázó.

“Ôjílâ Āmālékā kâ rī'á ôjílâ tā lâ yî drī lānjĩlĩ
lānjĩ rī ĩ'dī. Gõ'dá á'dô kpálé ĩtí rī, áâ'dô gólĩyî
ûfú'á.”

²¹Nīngá sī rī, Bālāmā drī kpá ôjílâ Kénā kâ ābīzó
gõ'dá gólâ drī kpá tā âtī-âtī nō âtázó,

“Bā āníkâ pâ ngá trá, ōzō ārīwá jó dĩ kúnĩ lāfálé
rī kâtí.

²²Gõ'dá ānī ôjílâ Kénā kâ, áâ'dô ānī zā'á vólé, ôjílâ
Āsírīyā kâ á'dô ānī trō'á 'bālē ôjílâ rūlĩ ājú 'ásī
rī ró.”

²³Nīngá sī rī, Bālāmā drī kpá tā âtī-âtī nō âtázó,

“Ôjílâ āzā ícá kô rīlĩ ōzō Ôvārī ō'ē tā 'dī rī.

²⁴Kōlóngbō á'dô ĩyî ângá'á kó lĩmvû tĩ Sāyīpārāsī
kâ rī lésī

gõ'dá tā trólé Āsírīyā drígá sī Ēbérē bē. Gõ'dá
nīngá sī rī, áâ'dô kpá ôjílâ Sāyīpārāsī kâ 'dī 'bá
yî ûfú'á.”

²⁵Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, Bálámã drí ngãzó nĩ'á gólé 'bã 'álâ, gõ'dá Bálákã drí kpá látĩ íyíkã trõzó.

**Tã õjílã Īsĩrã'élē kã drí ôvârĩ ābārādāgõ Bálã rĩ
ĩrátāzó Pěyórõ 'álã rĩ**

25 ¹Gõ'dá õjílã Īsĩrã'élē kã 'dĩ 'bá yĩ 'dĩ ãyĩ táyã ãyíkã bê trá fáfã ólófĩ fē kã rú Pěyórõ 'álã rĩ 'á rĩ, gólĩyĩ āgõ ró rĩ 'bá yĩ drí ngãzó rĩ'á āyĩlĩ òkó gólĩyĩ Mōwábã kã tólã nã 'bá yĩ bê. ²Ōkó rĩ 'dĩ 'bá yĩ rĩ āgõ rĩ 'dĩ 'bá yĩ āyĩlĩ ānĩlĩ kārāmã ãyíkã ngá fēfē kã ôvârĩ ābārādāgõ ãyíkã drí rĩ 'á. Gólĩyĩ drí ngá nyānyā nyāzó gõ'dá kpá ôvârĩ õjílã Mōwábã kã kã 'dĩ ĩrátāzó. ³Ītĩ rĩ, õjílã Īsĩrã'élē kã drí ngãzó gbõ rĩ'á ôvârĩ Bálã Pěyórõ kã rĩ ĩrátālē. Bê trá ĩtĩ rĩ, Kúmú Ôvârĩ drí ngãzó òmbã ró gólĩyĩ bê.

⁴Nĩngá sĩ rĩ, Kúmú Ôvârĩ drí ngãzó tã ātālē Músã drí kĩ nĩ rĩ, “Nĩ ũrũ drĩ-'bá õjílã Īsĩrã'élē kã rĩ 'bá yĩ kã gólĩyĩ rĩ 'bá ôvârĩ ābārādāgõ Mōwábã kã ĩrátālē ũfúlĩ ĩtũ sĩ ō'bĩ lāfálē mã Kúmú Ôvârĩ rĩ lĩfĩ drĩ 'á. Ītĩ ró rĩ, gõ'dá mã Kúmú Ôvârĩ 'ã â'dô â'dĩ'á gólĩyĩ rũ.” ⁵Gõ'dá ĩtĩ rĩ, Músã drí ngãzó tã ātālē tã kĩ 'bá Īsĩrã'élē kã rĩ 'bá yĩ drí kĩ, “Ānĩ ālô-ālô ĩĩcã õjílã ānĩkã gólĩyĩ rĩ 'bá ãyĩ trá rĩ'á Bálã Pěyórõ kã rĩ ĩrátālē ĩ'dĩ rĩ 'bá yĩ ũfúlĩ vólē.”

⁶Gõ'dá Músã yĩ õjílã Īsĩrã'élē kã lākĩ 'bã rĩ 'bá yĩ bê

6ōtīrī īyī rīī īzā ōjīlā ūfūlī rī 'bá yī kâ 'élé jó tīlī-tī
 gūgū Kúmú Ôvârī rī â'dô kâ rī 'álâ rī 'á rī, āgô āzā
 Īsīrā'élē kâ drī ngāzō nī'á ōkó Mīdīyānā kâ ālô rī
 âdrīlī nīzō fīlī ī'dī bē lâ gūgū íyíkâ 'álâ Músā rī līfī
 drī 'á gō'dá ō'bī bē ndrī. ⁷Gō'dá Fīnāsē, Ēlīyézā rī
 mvá gō'dá Ārónā kōrōnyā zā 'bá Ôvârī drī rī ózōwá lâ
 ró rī, ndrē bē tā rī 'dī rī, gólâ drī ngāzō âdrélé gō'dá
 ngāzō ō'bī rū ê'bé 'bá 'dī 'bá yī âyéélé. 'Dīī gólâ trō ājú
 íyíkâ trá kpāā. ⁸Ītī gólâ drī 'dēzō āgô rī 'dī 'bá yī vó
 ōkó rī 'dī bē gūgū gólâkâ 'álâ. Gō'dá tólâ rī, gólâ drī
 ājú sōzō gólīyī 'ásī vēngē kpārātī. Gō'dá ītī lâ 'dī ró
 rī, ngá lāzé ōnjī tētē āvē kâ gólâ rī 'bá ōjīlā Īsīrā'élē
 kâ ūfūlī rī âtī pá bē kpá trá lé rī, ⁹dīī gō'dá ngá lāzé
 rī 'dī ūfū ōjīlā trá cālē kūtū-nyā'dī-ālô-drī-lâ-ngâ-sū
 (24,000).

¹⁰Gõ'dá nĩngá sī rī, Kúmú Ôvārī drī ngāzō tā átálé Músā drī kī nī rī, ¹¹“Fīnásē Ēlīyézā rī mvá, gō'dá Ārónā kōrōnyā zā 'bá Ôvārī drī rī ró rī ózōwá ró rī pā ōjīlā Īsīrā'élē ká trá ăwă ámakā rī 'ásī. Gólá 'bāá tā ōnjī lōvó kō rōō kpá ōzō áamá kátī. Bē trá ítī rī, gólá ūjū trá áamá įnjīlī tā 'élé iyī lāfálé 'á 'dī sī 'dī tí 'dī rī, gō'dá má ūfú ōjīlā Īsīrā'élē ká kō. ¹²Ítī rī, ní pē tā Fīnásē drī kī nī rī, mā rī'á tā-drī lēlē ámakā tā ă'dī ká 'ě'á gólá bē. ¹³Gólá rī gógó gō'dá gólá rī ózōwá yī bē â'dô iyīká â'dó'á zāâ bādī kōrōnyā zā 'bá ró mā Ôvārī drī, tálā áamá įnjī-įnjī tā âdrē gólá drīī. Gólá nā tā ōnjī ōjīlā Īsīrā'élē ká rī 'bá yī ká nī volé, â'dô ró bē

gólĩyî drí â'dózo òjílã mã Ôvârí kê ró.”

¹⁴Ãgô Ĩsĩrã'élẽ kê Fĩnásẽ drí fũlĩ ãjú sĩ òkó
Mĩdĩyãnã ró rĩ bê gũgũ 'á rĩ, rú lâ rĩ'á Zĩmĩrĩ. Átá lâ
rĩ rú íyíkã rĩ'á Sálũ. Sálũ 'dĩ rĩ'á âmbândĩ 'bã kê 'ĩ
'bãsurú Sĩmónã kê rĩ 'á. ¹⁵Gõ'dá òkó rĩ fũlĩ 'dũwã gólã
bê rĩ, rú lâ íyíkã Kózĩbĩ. Gõ'dá átá lâ Zúrũ íyíkã
kúmú 'ĩ 'bãsurú Mĩdĩyãnã kê âzã drĩlĩ.

¹⁶Gõ'dá nĩngã sĩ, Kúmú Ôvârí drí ngãzo tã âtálẽ
Músã drí kĩ nĩ rĩ, ¹⁷“Ôjílã Mĩdĩyãnã kê rĩ'á ãyĩ ní drí
ãjú-'bã-ãzí ró, gõ'dá ní îcã gólĩyî ûfũlĩ. ¹⁸Gólĩyî 'bã
nĩ trá ãyĩ drí ãjú-'bã-ãzí ró, tãlã gólĩyî dĩ mãnĩ trá ní
drí Pěyórõ 'álã gõ'dá âzã kpá, tãlã Kózĩbĩ mvã ãnjó
drĩ-'bã gólĩyíkã rĩ kê gólã ní drí fũlĩ trá kãyĩ gólã
ngã lâzẽ drí 'dẽzó tãlã tã ònjĩ òjílã drí 'ẽlsẽ Pěyórõ
'álã rĩ tãsĩ rĩ. ”